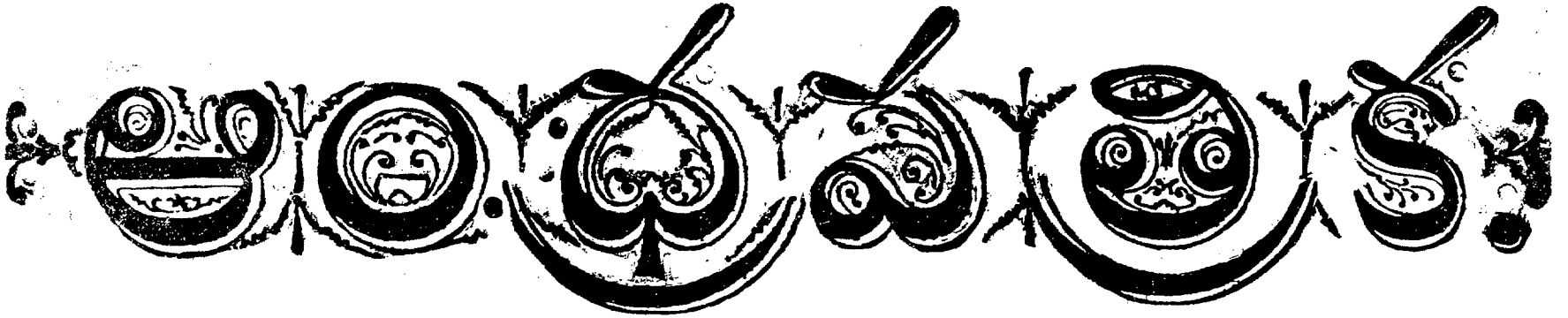

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

విడిచివ్రక 1-కి 0-1-6

Telephone No. 544.

310977

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11,
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ జూన్ నెల 24-వ తేది మంగళవారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, శ్వేతమాస బహుళ అష్టమి ౮.

No. 72
సంచిక ౭౨

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

కొన్ని గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. సంవత్సరము చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
చర్మపు నొప్పుల బారదోలును, పోట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
తగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

నొప్పులకు సంజీవివంటిది

ఈమందును దుద్ధగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

జక-నిడబ్బీతో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

సవనాగరికమునకు తగిన పొగ నైన గాజులు

ఎస్ రకము గాజులు

3, 4 సవరములలో తయారుచేయవచ్చును. చేదారముతో సహా మజారిజత 1-కి రు. 10-0-0.

పట్టెలుతీర్చిన డైమండు గాజులు

3, 5 సవరములలో తీరును.

మజారి చేదారముతో సహా జత 1-కి రు. 10-0-0. సవరము బంగారుకు పూచీయివ్వబడును.

(8) 172, పుటలగల అందమైన క్యాటలాగు ధర రు. 1-0-0.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,
నగలవర్తకులు 25, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

వేసవికి వెటవవలదు
వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్య గారి

అమృతామలక తైలము

జీవామృతము

భృగువటి

కండ్లకును మెదడునకును చలవనిచ్చి వేసవి భయమును వెడలగొట్టును.
సామాన్య శిశురోగములకును నేత్రరోగములకును అంకుశము వంటిది.
సీసా రు 1-0-0.

ఎండవేడిమిని తోపనివ్వదు. నిస్సత్తువను నిర్మూలించును. నరములకును
మెదడునకును పటుత్వమును బలమును ఇచ్చును. సీసా రు 3-4-0.

విపరీతముగా వేడిమిచేగలుగు సెగరోగము మున్నగు వ్యాధు
లకు త్రిశూలము. 24 మాత్రలు రు 1-12-0.

శిశురోగము, పోస్టేజి ప్రత్యేకము. క్యాటలాగు ఉచితము. ఇంకను ఆసేకములగు ఆయుర్వేద విద్యవధములు గలవు.

తంబిలూసము: 'పండిట్' మదరాసు.

ఆయుర్వేదాశ్రమము
41, ఆచారపుర వీధి, జి. టి. మదరాసు.

చెన్న పురిలో ఏజెంట్లు: { చాచా కంపెనీ, చైనాబజారురోడ్డు, జి. టి. మదరాసు.
స్వస్తి ఫార్మసీ, వెడ్డబీధి, తిరువల్లిక్కేడి, మదరాసు.

వెల్లింగ్టన్ సినిమా

21.6-24 తేది శనివారమునుండి 27-6-24 తేది శుక్ర
వారమువరకు, దినమునకు రెండుసార్లు, సాయంత్రము 6-15 రాత్రి
9-30 గంటలకు శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3-15
గంటలకుకూడ యూనివర్సల్స్ స్టూడెండును సీరియల్ ని
డేనియల్ బూని అద్భుత ధైర్యసాహసకృత్యములు
గల చిత్రాత్మకకథ, ఉపకథలు 13, 14, 15 కడపటివారము.
6 భాగములు. (ఫ్రెడ్ థామ్స్ యూనివర్సల్స్ గ్రేట్ బాక్సింగు
సీరియసు ని లెడర్ ఫువర్స్ కూడ చూపబడును.

నాణ్యమైన బనీనులు

ఈ దిగువ నుడవారించిన మిల్లులో తయారగుచున్న బనీ
నులు, హిందూదేశపుమిల్లు నూలులోనున్నా, ఖద్దరునూలులో,
నున్నా, హిందువుల పరిశ్రమచేతనున్నా, సకలమైనపట్టు, పున్నె,
ప్రత్తి, వగైరాధారముతోనూ తయారుచేయబడి, బహుసరస
మైనధరలకు. భాగ్యవంతులకు, బీదసాదలకు, పిలుగా యుండే
లాగుననూ, విదేశపు ధరలకంటె వీలైనంత చాకగా యేర్పాలు
చేసి విక్రయించుచున్నాము.

వర్తకులకు (హోలుకేలు) మొత్తపు చేరమునకు, కం
ట్రాప్టులకు, చాలా వ్యాపారవీళ్ళు కల్లుకేసినాము గనుక ధరలు
తెలియగోరనవారు యీక్రిందివిలాసమునకు వ్రాసినయెడల చార్జీ
లేకుండా ఖరీదులపట్టి పంపెదము. కాంపిలు బనీనులు ప్యాకెట్టు
౧ కి ఖరీదు, పోస్టు ఫ్రీ రు 6-0-0

మానేజరు:— ఆంధ్రహోజీరీమిల్సు,
బెజవాడ, దక్షిణాంధ్రము.

ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహము

అన్ని వ్యాధులకును ముఖముగా చికిత్సచేసినొన దగిన
600 యోగములు గల వైద్యగ్రంథము. 1-కి 1-4-0 వి. పి. అ 6

ఆయుర్వేదచరిత్ర:— వైద్య, ఆరోగ్య, కారీర, వస్తు
గుణ, చికిత్స మొ॥ వ్రాయబడు వైద్యపత్రిక. సం॥ చందా,
రూ. 2-8-0. మాదిరి యుచితము.

3. పి. అండు కో, పెరిదేపి, నెల్లూరుపల్లా

నోటీసు

ఇందువల్ల నకలమయినవారికి తెలియచేయడం యేమనగా:— కావలి డిస్ట్రిక్టు మన్యుఫ్యాక్చరీస్ వుండు తున్న నా తాలూకు వ్యవహారముల విచారణ నిమిత్తం మా గ్రామకాపురస్థులను, నాగుమస్తాయులను అయిన అన్న దారు సుబ్బయ్యగారు నాతరపున 1.4.1924 తేదిన కావలికి వెళ్లి 1.2-3-4 తేదీలు కావలిలో వ్యవహారములు విచారించుకొని 4 తేదీ సాయంత్రం కావలినుండి విజయవాడకు వెళ్లి మోటారు బస్లో సవరు వ్యవహారములకు సంబంధించిన రికార్డుతోటి విజయవాడు ప్రయాణము అయిచున్నట్లు సవరు రికార్డు నా విరోధులవల్ల గళిపరచబడినది. అట్లా గళిపరచబడిన రికార్డు లో పైచెప్పబడిన వ్యవహారములకు సంబంధించిన కాకితములు, దస్తావేజులు వచ్చే రాలలోపాటు నాచేవ్రాలు కాకితములు సహా కొన్ని వుండివున్నవి. నాకు యామగ్గ దేహదగ్గత యే ర్వది కావలికి పోజాలని కారణంవల్ల వ్యవహారములకు అవసర మగుసేమైనను తలంపుతో కొన్నిచేవ్రాలుకాకితములు ప్రస్తావన నాగుమస్తాద్వారా పంపివుండినాను. ఈనల నాకు తెలియుటలో యితరకాకితములతోపాటు నాచేవ్రాలు కాకితములు సహా నావిరోధులచేతిలో చిక్కినట్లున్నూ వాటినిబట్టి వారు కొన్ని అక్రమరికార్డును సృష్టింప ప్రయత్నియమన్నట్లున్నూ నాకు తెలియవచ్చినది. ఒకవేళ అట్టివి జరిగివున్నను జరగ నున్నను అవి చెల్లలేదని కాని, నన్ను బద్ధపరుపలేదని కాని కావు. ఈతేదినకు నేను విజయవాడు గ్రామకాపురస్థులగు మాద్యుల కొండయ్య, నీలం సుబ్బయ్య, అనువారలకు భూమి విక్రయ అగ్రిమెంటుబాబులు రెండున్నూ, వేమన పాపానాయకు, చిట్టెమూరు వెంకట్రెడ్డిగార్లకు చెరియొక ప్రోకోటున్నూ కావలి పోలీసు సుబ్బయ్యకంపెనివారికి అన్నలూరు సుబ్బయ్యగారు యిచ్చవలసిన తాలూకు నేను అలాల్లా అయినమొత్తం రు 100 నూరురూపాయలకు వొకబాబున్నూ దామెర బంగారయ్యపేరకు ముక్కునాయుడి తోట సాగు బడి విషయమును గురించి వొకబాబున్నూ నేను వ్రాశి యిచ్చి వున్నాను. ఇవి తప్ప యింక యేలాటిలిఖితములున్నూ యితరుల కెవ్వరికిగాని నేను వ్రాశి యిచ్చి వుండలేదు. ఒకవేళ నేను వ్రాశి యిచ్చివున్నట్లు యెవరయినను చెప్పెయెడల అట్టి వారు ఆలాటి లిఖితములను 20.6.24 తేదీలోపల నావద్దకు తెచ్చి నా అంగీకారమును సవరు లిఖితములపైన వ్రాతమూలముగా పొందనిచే అట్టివి నన్ను బద్ధపరుపజాలవు. ఇకముందు నాయా వజ్జినవర్గం నావల్ల యేవిధమయిన లిఖితములనుకాని పొంద కోసినవారు నాచేవ్రాలును, వ్రేలిముద్రను రెంటిని సవరు లిఖితములలో పొందవలసినది. ఈరెండునూ లేనిచే అట్టి లిఖితమునకు నేను యేలాటి బద్ధుడను కాజాలను. పై రెండువర్గపు లకు విరుద్ధముగా నాచేవ్రాలతోటి యేలాటి లిఖితములన్న ను అట్టివి నామనస్సార్థిగా వ్రాశియిచ్చబడినవి కావనిన్ని, పైచెప్పబడిన విషయముగా పొందబడిన నాచేవ్రాలకాకితములతో సృష్టింపబడినవి అనిన్ని నన్ను బద్ధపరుపజాలనివనిన్ని భావింప వలసినదని యిందుమూలముగా యెల్లరకు తెల్పడమయినది.

గణపం రామలింగారెడ్డి

17.6.1924 తేది } ల్యాండుహోల్డర్.
విజయవాడు. } విజయవాడుగ్రామం.
పురయగిరితాలూకా.
నల్లూరు జిల్లా.

అమ్మబడును

రెండు మురుగుడునీరు తోడుబండ్లు (కరవి)
రెండు మలముతోడుబండ్లు (యినవవి) వివరము
కావలసినవారు చైర్మన్ గారికి వ్రాయవలెను.
చీరాల మునిసిపల్ ఆఫీసు, } రా. సుబ్బారావు
10.6.24 } చైర్మన్.

నోటీసు

బెజవాడలోన్ను మునిసిపల్ హౌస్కులకు
బి. ఏ. ఎల్. టి. పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణుడైనట్టియు,
మంచి అనుభవము గలిగినట్టి ఒక ప్రభానోపాధ్యాయుడు కావలెను. ఈ ఉద్యోగము ఖాయమైనది.
30.6-24 తే దీ లో గా వయస్సు, యోగ్యత
మున్నగునవి తెలుపుచు దరఖాస్తును పంపుకొన
వలెను.

మునిసిపల్ ఆఫీసు } క. పూరాస్థం
బెజవాడ } కె. పూరాస్థం
21.6.24 } కె. పూరాస్థం

తమాషాలు

కలమా? కత్తియా?

ఉపన్యాసకుడు:—కత్తిక కలము చాల బలమయినదని, ఇప్పుడందరు అంగీకరించుచున్నాడు.

సభ్యుడు:—నిజమే, కత్తితో చెక్కులమీదగాని ప్రామిసేనోట్లమీదగాని దస్కతు చెయ్యడానికి వీలులేదు.

వీలయిన ఆచారం

అంగడివాడు:—అరిగిపోయిన డబ్బులను తీసుకోవడం మాను ఆచారం లేదండీ.

రామయ్య:—నిన్నటిదినం చిల్లర ఇయ్యడంలో మీరే యిచ్చారు.

అంగడివాడు:—కావచ్చును. పరాయిజాండ్లకు చెల్లని డబ్బులను యిచ్చగూడవని మాత్రము మాకేం నియమం లేదండీ.

పొగడ్త యా?

సభ్యుడు:—మీరు ఉపన్యాసం ఇచ్చినపుడల్లా నేను హాజరవుతుంటాను.

ఉపన్యాసకుడు:—నే నిందుకు కృతజ్ఞుడను. కాని ఇతరులవచ్చి ఉపన్యాసం యిచ్చేటప్పుడుమాత్రం ఎందుకు పోగూడదు?

సభ్యుడు:—మీరు ప్రసంగం జేసేవాడు, యిబ్బంది లేకుండా పోయిపోతుంటుంది. అదే కారణం.

బదార్లు

పెద్దమనిషి:—ఏమండోయి, గమ్మకుండులో ఎట్లా పడ్డా రేమిటి?

బాధపడే బాటసారి (విసుగుతో):—నేను పడలేదండీ. నేను ఇక్కడ కూర్చుంటే, నాచుట్టూ ఈకుండును కట్టారు.

అతి తెలివి

యజమానుడు ఉత్తరం పోస్టులో చెయ్యడం మరచి పోయెను. వెంటనే తిరిగివచ్చి ఉత్తరంకోసం ఎంత వెతికినా కనబడకపోయెను. అంతట నేమను సిలచి,

యజమాని:—ఇక్కడ నేమయినా ఉత్తరం పడ్డదేమో చూచినావా?

నేమను:—చూశానండీ.

యజమాని:—అది ఎక్కడున్నది?

నేమను:—పోస్టులో వేసానండీ.

యజమాని:—అయ్యో, పైపేరు వ్రాయలేదే!

నేమను:—అది నాకు తెలుసునండీ, మీకు ఆకాశ రామన్న ఉత్తరం వస్తే దానికేమయిన జవాబు వ్రాసారేమో నని అనుకొన్నానండీ.

మార్పు లేదు

రామయ్య (ఆతరంతో):—నిన్న రాత్రి తెనాలికికంపెనీ వారి హరిశ్చంద్ర ఎట్లావుందీ?

భీమయ్య:—హరిశ్చంద్రుడు వెనుకటికన్న కొంచెం నయమే. అట్టే, ఏడవలేదు. విశ్వామిత్రునికమాత్రం కోపం ఏమాత్రం తగ్గలేదయ్యా!

సమయస్ఫూర్తి

ఆతనికి నాటకం జూదాలెనని బుద్ధివుట్టెను. చేతులో డబ్బులేదు. వెంటనే రిజర్వుడు గేటువద్దకు వెళ్లి నన్ను పోనియ్యండి అని టికెట్టు కత్తెరును గడ్డించి అడిగెను.

టికెట్టు కత్తెరు:—టికెట్టులేనిది ఎందుకు పోనియ్యాలి? ఆతడు:—ఇవ్వాలి ఏనాటకమో తెలుసునా?

టికెట్టు కత్తెరు:—శకుంతల నాటకం. ఆతడు:—ఎవరు జేశారు?

టి. క:—ఎవరో కాళిదాసంబు

ఆతడు:—ఆకాళిదాసును నేనే.

టి. క:—చిత్రం. ఎవరో తెలియక అడిగాను. క్షమించండి. లోనికి దయ చెయ్యండి.

తగిన సాక్షి

మేజిస్ట్రేటు:—నీనడతను గూర్చి అనుకూలంగా చెప్పే వారెవరైనా ఉంటే, విలు.

మద్దయ:—హెడ్డుకాన్స్టేబులుగారే నండీ.

హెడ్డుకాన్స్టేబులు:—అయ్యో, ఇరుకై సంవత్సరాల యామగ్గ్యముద్దాయిని ఒక్కమారయినా నేను చూడలేదండీ.

మద్దయ:—ఇన్ని సంవత్సరాలనుండి నన్ను హెడ్డు కాన్స్టేబులుగారు చూడకుండా ఉన్నారంటే ఏమన్నమాట!

మందినడత కంటేకంటే దాఖలా ఏం కావలెను?

విరవము

భర్త:—ఏమయినా తెలుచుకో
భార్య:—తలుచుకున్నాను
భర్త:—తలుచుకున్నది దగ్గరగా ఉందా.
భార్య:—ఉంది.
భర్త:—పోట్టిదా.
భార్య:—అవును.
భర్త:—ఎట్టిటిదా.
భార్య:—అవును.
భర్త:—పెద్దనోరుండా
భార్య:—ఉంది.
భర్త:—అవసుకుంటే నీకిష్టమేనా?
భార్య:—ప్రత్యేకంగా ఎక్కువ ఇష్టమేమీలేదు.
భర్త:—అది కనుపించకపోతే నీకేంధిగులు లేదుగదా.
భార్య:—లేదు.
భర్త:—(కోపంతో) అట్లాగయితే నీకూనాకూ సంబంధం లేదు.
భార్య:—కోపపడకు. నేను అనుకొన్నది మిమ్మును గురించిగాదు. వీధిలో ఉండే ఉత్తరాల పెట్టెను తలచుకున్నాను.

యస్. ఐ. రైల్వే ఆదాయము

14 వ జూనులో ముగిసిన వారమునకు

కొంబత్తూరు, జూన్ 23:— సౌతిండియన్ రైల్వే ఏజెంటు బి. సి. స్కాట్ గారును, ప్రధానఆడిటరు యం. హెచ్. ఆమ్మలీగారును ప్రకటించిన ఒక స్టేటుమెంటు ప్రకారము 14 జూనులో ముగిసినవారములో వారి ఆదాయము ఏలకారముగా నున్నది.

ప్రయాణికులను తీసికొనిపోవుట (1015, 211 మంది ప్రయాణికులు) రు 662841, 7 వ జూనులోటి ముగిసినవారములో (ప్రయాణికులు 8, 51, 864) రు 5, 94, 816. సామానులవలన (వాని బరువు 1, 587, 502) రు 501227, క్రిందటివారములో (బరువు 109 7978) రు 3, 77, 562. రైలుసామానులను తీసికొనిపోవుట మొదలగువాని యన్నింటితోకూడ 8 తేదీనుండి 14 తేదీవరకు ఆదాయమొత్తము రు 12, 24, 670. క్రిందటివారములో రు 11, 09, 502. క్రిందటివారములో మైలుకు రు 509 రాగా యీవారములో మైలుకు రు 608 వచ్చినవి.

జిల్లాకోర్టు రైల్వేలు:— తంజావూరు 33644
,, కోయంబత్తూరు రు 7,364
,, నేలం రు 2,374
,, తిన్నెవల్లి రు 12,325
హైదరాబాద్ సాంస్కృతికములు:—
,, తిరువాన్కూరు రు 44,644
,, కొచ్చిన్ రు 28,385
,, పాండిచెరీ రు 3,385
,, పెరాలం-కారికాల్ రు 2,485

సౌతిండియన్ రైల్వే (బాడు అండు మీటరు గేజీ) రు 10,95,158
రు 12,24,670
1923 లో సరిగా యీ వారమునకే రు 1164,756 మొత్తము వచ్చెను.

ప్రకటన

బెజవాడ కాపురస్థులు లేటు సౌదాగర్ మహమ్మదు అబ్దుల్ కరీం దేగుగారి కొమారుడు సౌదాగర్ మహమ్మదు అబ్దుల్ రహిం దేగుగారు వగయిరాలపయిన బెజవాడసబుకోర్టులో నావగయిరాలము O S 19, 68, 69, 70/1921 నెంబర్లన దావాలు తెచ్చియుండి కొన్ని దావాలలో అబ్దుల్ రహిం దేగు ఆస్తికి పైలు జప్తు నిమిత్తము పిటిషనులు దాఖలుకాగా సవరు ప్రతివాది ఆస్తినిదావాలుపర్యవసానములోపల అన్యక్రంతము చేయనని కోర్టువారికి undertaking ఇచ్చియుండి అప్పుడు అందుకు భిన్నముగా తన ఆస్తిని లాలూచీగా అన్యక్రంతము చేయు ప్రయత్నములో నున్నట్లు తెలియుచున్నందున నావగయిరాలు పొందగల డిక్రీలకు అయినజాతకుండా చేయుటకై సవరు క్రయపు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నందున సవరు అబ్దుల్ రహిం దేగువల్ల ఆస్తిని క్రయమునకు ఎవరు తీసికొనకూడదనిన్ని తీసికొన్నయెడల నష్టపడగలరని యిందుమూలకముగా ప్రయర పరచుచున్నాను.

బెజవాడ } ఎస్. ఎం. అబ్దుల్ హాకీం దేగు.
19.6.1924 }

నిరుద్యోగము

అధిక పని కల్పించుట

V

రంగనాయకులు డి. యి. పి. (అక్కునాద్రి)

సి. యస్. డి. యు.

నిరుద్యోగము భారతమునకు ఒక పెద్ద అడ్డంకు. ఎటుల నధిక పని కల్పించుట లాభమో క్రిందటి వ్యాసమునందే తెలియి. సుమారులకు నంది ప్రజలు నిరుద్యోగులై యున్నారనుకొందము. ఒక్కొక్కరికి దినముకు నాలుగైదు భత్య మిచ్చినను దినముకు ఇరువదిరైదు వేల రూపాయలభత్యము వీలయ్యెనుకొనకుండనే యిచ్చుట తలపించును. అనగా 25,000 రూపాయలు వృధాగా ఖర్చుపెట్టుచున్నది. అందుకని, అభత్యమునైననే, ఈలక్షమందించే యోగ్యము చిల్లరపని చేయింపవలెనని తెల్పుట తప్ప. ఉద్యోగమునం దున్న వారందరికి దినముకు చేయు పనిపరిమితిని తగ్గించి, ఈనిరుద్యోగులకు ఉద్యోగము కల్పించి అందరికి కొంతతేదీయు తగ్గించి తుదకందరుద్యోగులకు నుండునట్లు చేయవచ్చు. ఈపద్ధతి నితరదేశములందు అప్పుడప్పుడు ధనాధికుల ప్రతినిధులు, యజమానుల ప్రతినిధులు పొగడుచుండురు. కనుక కొంచెము శ్రద్ధతో విచారించవలయును. ఒక్క జిల్లా యందు 8 లక్షలమంది ప్రజలుండగా అందు 7,20,000 ప్రజలకు మాత్రము ఒక్కొక్కరు దినముకు పదిగంటల ప్రకారము పనిచేయుచో యుద్యోగ మొకటుండునను దున్నదనుకొందము. 80,000 ప్రజలు నిరుద్యోగులయి యున్నారు. వీరికి 20,000 రూ. భత్యము క్రింద చెల్లించుటకంటె ఎనిమిదిలక్షల ప్రజలే దినముకు తొమ్మిదిగంటలసేపు ఉన్న పనినే పూర్తిచేయుచుట సాధ్యము కాని, యజమానులు, ఏడులక్షల ఇరువదివేల ప్రజలకే ధనము యెప్పటివలె చెల్లించెద మందురుగాని ఎనిమిదిలక్షల ప్రజలకు చెల్లించు. కనుక యిదివరకు ఏడులక్షల యిరువదివేల ప్రజలకు చెల్లించిన ధనము త్రమ నివృద్ధుల ఎనిమిదిలక్షల ప్రజలు తమలో తాము పంచుకొనవలయును. కాన ప్రతిపనివాడు తక్కువమూలకి పనిచేయవలసి యుండు. ఈపద్ధతి లంకామైదుగుడ్డల వ్యాపారమునందు పనివారపురపుడు అవలంబించి, కొందరు నిరుద్యోగులమితముగా బాధపడు ప్రితిని తొలగించుచున్నారు. దీనినే 'Organised Short time work' అని పిలుతురు. మనదేశమునందీపద్ధతి కొన్ని సమయములం దుపయోగించు, కొన్ని సమయములందు తప్పని సరియగును కాని, అధిక పని కల్పించుచో, భత్యనష్టము లేకయే, పనివారి మాలి తగ్గకుండనే ప్రజలకు ఉద్యోగము కల్పించుటకు తద్వారా దేశభార్యదయము కల్పించుటకు సాధ్యము. క్రిందటివ్యాసమునందు చెప్పినట్లు నిరుద్యోగ మధికముగ నున్నప్పుడు ఇచ్చట చెప్పిన 'తక్కువకాలపు' మాలి పద్ధతి ప్రకారము హెచ్చుపని నేర్పరచి తద్వారా హెచ్చు ప్రజలకు ఖర్చుపెట్టుకొను శక్తి హెచ్చించి అంత జనరలు గానుండు నిరుద్యోగమును తగ్గించగల్గుట సాధ్యముకాదు. అధికమాలి కల్పించుచో, హెచ్చుమందికి మాలిగల్గి వారి ఖర్చు ద్వారా యితరుల కధికయుద్యోగము కల్గి తద్వారా నిరుద్యోగము తగ్గుట సాధ్యమగును. కనుక, అధిక పని కల్పించుట ఉత్తమోత్తమము. అటులజేయుట సాధ్యము కానిచో, అంతతక్కువ కాలపు మాలి పద్ధతి ననుకరింపదగు.

అధికమాలి నెట్లెరచుట

ఉన్న యుద్యోగము నంతవెడలి మాలిదాతాములద్వారా పనివారందరి కాయుద్యోగ మిచ్చిన పిమ్మటనే మిగిలిన నిరుద్యోగులకు అధికమాలి నేర్పరచువ మనుట, చేయవలసినపని యిక లేదోయని మొత్తుకొనుచు ఇంతమంది కేవిధముగ గూడ యుద్యోగము దొరకుటలేదో యని గోలపెట్టుచుండుట చాల హాస్యాస్పదముగ నుండుటలేదా? దేశములోనున్న వ్యాపారము లన్నియుండు పనివారున్నారు. అన్నిదాతాములు ఖాళీకర్తలు, గవలు, గొయ్యలు, పాలులు, దొడ్లు, రోడ్లు అన్నిటిపై, నదులపై, కాల్వలపై, రేవులందు, చెరువులందు పనివారున్నారు. వానిపైనున్న యజమాను లిక యధికమాలివారవలెయు లేదనుచున్నారు. ఆట్టిసమయముననే అధికకాస్త్రవేత్తలు అధికపని కల్పించి నిరుద్యోగులకు ఉద్యోగము కల్పింపగలమని డబ్బము కొట్టుపెట్టి విషయము? వారు పిచ్చవారా? లేక మనకు వాటిగూఢనూత్రములు తెలియవా? ఈప్రశ్నలు మికందరకు తట్టవచ్చు. ఇంగ్లండులోనుండగా ప్రథమవత్సరమునందు పత్రికలందీటి విషయములు జడువుకొనుచు వ్రాయువారి తలంచి నవ్వుకొనుచుండెడివాడను. ఆధికకాస్త్రము

జడువువారంబించి కొంత నేర్పినపిమ్మట వెనుకటి నాబుద్ధి బాల్యతను తలంచిన యిప్పుడు వాకు నవ్వువచ్చుచున్నది. మాపనులన్నిటియందు తగినంతమంది పనివారున్నారు. ఇంక హెచ్చుమందివద్దు; అని పలుకు యజమానులొక్క విషయము మరచుచున్నారు. అన్ని పనులం దిక ఖాళీలేదు, కనుకనే ఇన్ని వేలమంది పనివారు నిరుద్యోగులైయున్నారను రాచకీయజ్ఞులొక విషయము మరచుచున్నారు. ఆ విషయమేమన, ఏ సమయమున దీసికొన్నను, అప్పుడు యజమానుల క్రిందనున్న పనులగూర్చియే యాలోచించుచున్నారు గాని, కొంతపనుల నెన్నిటి సాగించవలసినో, ఎన్ని పనుల ప్రారంభింపవచ్చునో గమనించుటలేదు. ప్రస్తుతపు స్థితిగతుల దీసికొందము. క్రిందటి వత్సరము స్థానిక ప్రభుత్వముగూర్చి రైతుల గూర్చి యాంధ్ర పత్రికయందు వ్రాసిన వ్యాసములం దెన్ని పనులను ప్రభుత్వము చేయవలసినో, చేయవలయునో, కొంతవరకు తెలియి. గ్రామ గ్రామమునకు రోడ్లులేవు. కాలువలపై హెచ్చుదారులకు వంతెనలేవు. గొప్పగొప్ప ఫలవంతములగు తాలూకాలమధ్య, జిల్లాలమధ్య, పరస్పరముగా రైళ్లులేవు. కృష్ణనుండి, 'నావికవాణిజ్యము' వృద్ధియగుటకు పడవకాలువలు లేవు. కాలువ కట్టుట, పెద్దవిగ, గట్టివిగ లేమిచే, కృష్ణగోదావరి వరదుల వచ్చినప్పుడు మాగానిభూములందు, ఆకట్టులు తెగుట, పెద్దపాడగుట జరుగుచునేయున్నది. మెట్టగ్రామములందు, వర్షాకాలమునందుండు జలము నేకరించి, ఎండకాలమున, వ్యవసాయము కై, దాహము తీర్చుకొనుటకై యుపయోగించుటకు కోనేరులు, 'తటాకములు' లేవు. బీడులు, అనాధలు తలదాచుకొనుటకు 'ఆశ్రమములు' లేవు. దొరలకు మాత్రము రహదారి బంగాళాలచ్చులచ్చుటలేగలవు. ఇప్పుడున్న రోడ్లు, గుంటలతో, రాళ్ళతో, బురదజేతుతో నుండుటయేగాక, పెడల్పుగ, వికాలముగ లేవు. ఎండకాలమునందు తలదాచుకొనుటకు, ఇరు ప్రక్కల చెట్లనలేవు. దాహము తీర్చుకొనుట కీరోడ్లవెంట మంచినీటి పంపులు లేకపోగా, బావులు, బాక్కెనలైన లేవు. పనివారి యిండ్లు ప్రతివత్సరము యగ్నిపరమగుచుండ, ప్రభుత్వమే పెంకుటిండగట్టించి, అడ్డెచ్చు వసతుల కలలోనైన మనవారు తలంచుటలేదు. బొనులందు, గ్రామములందు స్థానిక ప్రభుత్వము కట్టించబడిన గ్రంథాలయముల, విశేషములభవనములేవు. ప్రతి గ్రామమునందు, రోడ్లు, లాందర్లులేవు సరిగదా, గ్రామ గ్రామముమధ్య దొంగలభయము తీర్చుటకైనలాందర్లు లేవు. ప్రజలు, ఒక గ్రామమునుండి మరొక గ్రామమునకు త్వరితముగ బోవుటకు, అధిక ప్రజలు పోగల్గునసతి కల్లుటకు, ట్రాంబుండ్లులేవు సరిగదా, బస్సుబండ్లనలేవు. గ్రామములందు ఎడెక్ట్రిక్ లైటులులేవుగదా, గాను లైట్లనలేవు. ప్రజలకు, దాహము తీర్చుకొనుటకు, పురుగులు లేకుండునటుల శుభ్రపరచిన పంపునీరు లేదు సరికదా, ఆఖరుకు మంచినీటి బావులైన నన్నిచోటలందు తగినట్లు లేవు. ఈవిధముగ మనకు, లేనివస్తువులు, సుఖములు, కావలసినవస్తువులు, సుఖములనెన్నిటికో తెల్పింపవచ్చు, వీనిలోనే కొన్ని పనులు చేయింప ప్రారంభించి నను; లక్షలకొలది ప్రజలు జీవనోపాధి కల్గును. నిరుద్యోగ మనునది కొన్ని వత్సరములవరకు ముటుమాయమగును. కాని మన మాపనులనేలచేయుటలేదు? ఎందుల కాసుఖముల మనము సొందుటలేదు? శుభ్రమగు, స్థానిక ప్రభుత్వముచే స్థాపింపబడిన పల్లెటూరి పాకీదొడ్ల నుపయోగించుటకంటె, పండుల ఘోరకారములు, బురదల లసలగుట, నీటిగడబిడల మధ్య బహిర్భూమికి పోయి, పశువులవలె గుడ్డలేగుటకొని, దుర్గంధము లీల్చుట మనవారి కిష్టమని నేనమ్ముజాల! మోకాటి లోతునీళ్ళలో, బురదలో, మురుగుచున్న రొచ్చులో, గుడ్డలన్ని చెడగొట్టు నీటి కప్పగంతులలో నున్న మన గ్రామముల పిడుగులందు తిరుగుట, 'మరద కలవాటుపడిన పంది పన్నీరు మెచ్చునా? ' యనునటుల మన వారికిష్టమని నమ్మరాదు. చీకటిలో, అమావాస్యదగ్గరదినములలో, పాములు, కప్పలు, రేళ్ళభయముచే మాత్రముగాక, దొంగలు, దయ్యములభయముచే పీడింపబడుచుండుట, మన బాలబాలికలకు మంచిది కాదనియు, తమ కాకష్టములన్నిటి మధ్యకాలములు వెళ్లుట మంచిది కాదనియు ప్రతిరైతు తలంచునని నానుభిప్రాయము. కలరాపురుగులుగల నీరు, బురదగల నీరు, రొచ్చు మ్రింగుచున్న నీరు త్రాగుట మనవారికి ప్రేమయినగాని, ఖర్చుపెట్టగా మిగిలిననీరు, స్నానముచేయ మిగిలిన నీరు, గొట్టములద్వారా భద్రముగా మరొకచోటికి పోకుండా, ఇప్పటివలె నింటి వెనుక, బహిరుపథ్య నా నీరంత రాగా, మురుగు బయలుదేరగా, దోమలు, 'జం' మృని రొదచేయగా,

భ్రమరగీతముల నానందించుట మనవారి కిష్టమనిగాని నమ్ముజాలము. మనప్రజలు పైసుఖముల గోరుచున్నారు, గోరుదురు. పైన పేర్కొనబడిన కష్టములన్నిటి కోరుదురు. కాని యెందులకు మన మా కష్టముల భరించుచున్నారము? ఎందులకు మనమా సుఖములకు దూరమై యున్నాము? అబ్బ ఎందులకయ్యా యింత చెప్పెదవు. నీ కేమైనా పిచ్చియా? మనదేశము ఇంగ్లండువంటిది కాదు. మనకు ధనము లేదని మరచితివా? యని మన విద్యార్థికులు గొణగవచ్చు. మన మిప్పుడు బీదవారమని యంద చెరుంగుదురు. మనదేశము యింగ్లండువంటిది కాదని నాకు తెలియును. మన దేశమునందు, ధనమున్న సుబ్బమ్ములు, తనధనము భద్రముగ మంతలలో పెట్టి పాతిపెట్టుదురనియు, ధనవంతుడైన సోమయ్య, తనధనము ఇతరుల కొంపలదీసి, గొప్పయ్యానుల సంపాదించుటకై ఇతరులకు, వందకు నెల ఒకటింటికి రూపాయదగ్గరనుండి రెండురూపాయలవరకుండు వడ్డీచొప్పున నప్పులకిచ్చుననియు నాకు విదితము. మనవారికి, పరస్పరనమ్మకము లేదనియు, ఎప్పుడు పరస్పర యనుమానముతో చచ్చుచు, ఆ దుర్గంధము పీల్చుచు తాము దుర్గంధభూయిష్టులై, నమ్మదగినవారగాక, ధనదేవతను పూజింప గోరి, తమ యన్యాయబుద్ధిఫలితముగ, శ్రీ పోతనవహాశయనిచే ప్రేమింపబడిన, అమ్మ పెద్దమ్మ యను దరిద్రదేవత కామాలియగుచున్నార మనియు తెలియును. కాని, మనవారు బాగుపడి పద్ధతి వారికి జూపెట్టిన, వారు బాగుపడగలరను నమ్మకముచే ఈ ప్రశ్నల నిచ్చుట నింత శ్రమపడి పెట్టుచున్నాడు. మన దేశమునందీటి హెచ్చువడ్డీలేలుటకై ధనము నప్పుగొని, ఏవ్యాపారము చేయుటకు వలనుపడవనియు, చేసిన లాభము కలుగజాల దనియు స్వానుభవముచే చెప్పుచున్నాడని కనుక, పైన పేర్కొనబడిన యనేక చేయవలసినపనులలోనే పనిని చేయ బ్రయత్నించినను, లక్షలకొలది ధనము ప్రతిజిల్లా యందు ప్రతివత్సరము ఖర్చుపెట్టిననీయుండును కాన, మన దేశమునందీ ధనికవడ్డీకే ట్లున్నవిగాన, ఇతరదేశములందు కొన్నిచోట్ల ధనము ప్రతివత్సరము అప్పుపట్టనలయును. ఏ దేశములందెంతసామ్య యప్పు పట్ట నేరికీసాధ్యమగునను ప్రశ్నలకు సమాధాన మిచ్చుటకు మంచి యప్పుపట్టిన సామ్య నెటుల కల్పిడి, నిరుద్యోగము తగ్గించి, దేశమును సాభాగ్యవంతముగ చేయ నగునో విచారించుము. ఆంధ్రదేశమునకంతకు, పదునైదులక్షలధనము సంవత్సరమును, అప్పుతెచ్చితి మనుకొనుదు. అంత, మన ప్రతిజిల్లా బోధువారు, తమతమ ప్రత్యేకజిల్లాలయందు, వంతెనలు, రోడ్లు నిర్మింపమొదలిడి రనుకొనుదు. అంత పదునైదులక్షల ధనము, ఒక్క సంవత్సరమున దేశమున ఖర్చిపెట్టుదును. కంసాల బట్టలు, నడ్డే వుప్పులు, కమ్మతెలగాలు, చెడ్డీలెలములు, రోడ్లపై, వంతెనలపై పనిచేయుటవలన, రాళ్లుచేసిన మాలవారు, కొయ్యకొసినవారు, ఈ పయ్యెత్తినవారు, శున్నము చేయువారు, సున్నము, కలప, రాయి, యినుక బండ్లపై హెచ్చువారు, ఇటుల యకస్మాత్తుగా యనేకవిధములగు ప్రజలదివర కున్నపనులకు మించి కొంతపనులందు పనిచేసి, పదునేను లక్షలధనము సంపాదించుకొనిరి. వీరందరిధనము ఖర్చుపెట్టెదరని చెప్పుటతప్పు. ఇదివరకే కాడుగలు తోలురైతులకు కొంత యధికపని. ఇదివరకే కంట్లాట్టపని చేయువారు కొంత పని, ఇదివరకే కొంతవరకు ధనవంతులైన యితరపనివారు రధిక యాదాయము నీవిధముగా బొందియుండురు. తరువాత, ఏదిన మన కాదినమున సంపాదించుకొనువారు, సంపాదించినదంతయు ఖర్చిచుదురు. కాన, పైవారికి విరులక్షలు, పనివారికి పదిలక్షలు వచ్చుననుకొనుచో, మొదటివారి యైదులక్షలు, వడ్డీలకై, తిరిగి, ఇతరు లిచ్చుచున్న వడ్డీరేట్లతో పోటీపడి, వడ్డీరేటుల తగ్గించుటకు సాయపడును. కంట్లాట్టదారులు చేతిలో కొల్లగాధన మున్నప్పుడు, అప్పులుపట్టుట తగ్గింతురు. చేతిలో యధికధనమున్న యాసాములు, ఇనుపపెట్టెలో దాచుటకంటె వడ్డీతెచ్చుట నాన్యమని తలంచి, తక్కువవడ్డీలకు బాకీలిత్తురు. పనివారు ఖర్చిదినధనము, దుకాణదారులద్వారా యితరులకు జేరుటయు, ఆదారినే మరి యనేకవేలప్రజలకు పని కల్పించుటయు, ఇటుల యనేకమారులు సంవత్సరమునందీ పనులను లక్షలధనము చేతులుమాటుటయు, అందరు ధనవంతులగుచుండుటయు, తుదకు దేశమునకు పదునేనులక్షలధనపుపని జరుగుటకు మారు, ఇంతమంది పనివారి పనియంతయు చేయారి ఘూఢూ 50 లక్షలధనము దొరకినట్లుండుట తలపించునని, ధనము నమ్మకము, అను యాధికకాస్త్రభాగము జదివినవారికి విదితమగును. (సకేవము)

లికవిషనునివేదికము

విదేశపత్రికలవ్యాఖ్యలు

(నేషన్ అండ్ అధినీయం)

ఇండియన్ పబ్లిక్ సర్వీసులగూర్చి విచారించుటకై గత వత్సరము లీ ప్రభుత్వ అధ్యక్షతన నియమింపబడిన రాయలు కమిషన్ సభ్యులు, చాలముఖ్యములగు నూతన లనేకమును గా విందుచు, భిన్నాభిప్రాయములు లేకుండ అందఱును ఏకీభవించుచు ఒకేనిశ్చయము ప్రకటించిరి. ఈకమిషన్ లో సభ్యులు ఆంగ్లసభ్యులును నల్లరు భారతీయసభ్యులును గలరు. తొమ్మిది మందియగు సర్వీసులలోను, నిర్వాహమును గూర్చి, క్రొత్త వారలను కేటర్లుగూర్చును, వారిజీతములగూర్చియు, పింఛనులగూర్చియు నీకమిషన్ వారు విచారించవలసియుండెను. వారు విచారించవలసిన విషయములలో 1918 సంవత్సరమునా జాతీయమునకు సంబంధించియున్నది. కాని వీరుచేయువిచారణ నూతనప్రభుత్వమునకును ప్రజాపట్టుటలన గల్గిన పరిస్థితులకై ప్రత్యేకముగ నిర్దించినదై, స్వపరిపాలనాభివృద్ధికై సర్వీసులందు భారతీయుల నెక్కువజేయువిధానమునకు సంబంధించి యున్నది. ఈ విధానమును దీనితోడ రూపొందించుట వర్తమాన ఇండియాలోను ఇంగ్లాండులోను జీవనము జేయుటకుభర్తలెక్కువైన సర్వీసు ఉద్యోగుల ఆర్థికస్థితియందుమా దుర్బలగుటలన, సర్వీసులన్నిటియందును సామాన్యముగనసంతృప్తి భయము బయలుదేరి, యియ్యది సామ్రాజ్యమున కంతకును ముప్పుగలుగజేయు అతిప్రాముఖ్యవిషయ మని బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు భారత ప్రభుత్వమువారు తలంపక తప్పదయ్యెను. ఆ సంతృప్తి మూలము ముఖ్యముగ ఆర్థికమైయుండెను. కాని యీ ఆర్థిక సమస్యతో బాటు మరియొకటిగూడ కలదని కమిషన్ లుకునుగూనిరి. ఇండియాలో యూరోపియన్ ఉద్యోగియొక్క ప్రభుత్వహోదాయం మార్పుగలిగెను. ఇండియాగక ఒకసభ్యుడు దేశీయులవారును వారిదేశమును నిర్వర్తించవలసినవిధియందు విశ్వాసమే కొంతతగ్గిపోయెను. సర్వీసులను యెక్కువ కష్టములన్నియును పూర్తిగా యూరోపియన్ ఆధీనమున నట్లు ముగనున్నది. డి. బాసుగారు ఏదో ఒకవిషయమును గూర్చి ప్రత్యేకాభిప్రాయమును చెప్పినను భారతసభ్యులందఱును ఏకగ్రీవముగ నివేదికమునందు సంతకముజేయుట చాలముఖ్యమైన విషయమై యున్నది.

అందఱును పరీక్షకు పోటీజేసినవిషయ సర్వీసులలోనికీ జేర్చుకొను పద్ధతి నేయుంచవలసినదియు ఉద్యోగులందు నియోగించు నధికార మెప్పటివలెనే భారతమంత్రికే యుంచవలసినదియు, కమిషన్ వారు సలహానిచ్చుచున్నారు. కాని రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమభివృద్ధి కేంద్రులైయు, సర్వీసులు అఖిలభారత పు స ర్వీ సు గ నుం డ క ప రి పాలన ము నెం దు ప్రజా యత్ర శాఖలకు సంబంధించినవై ముఖ్యముగ రాష్ట్రీయములగునని కమిషన్ వారు గుర్తించుచున్నారు. కావున ఈసర్వీసులకు రక్షణముగనుండుటకై నూతనవిధానమును నూచించు భారత ప్రభుత్వశాసనమును దెలుపబడిన విధానమునే పట్టిక సర్వీసు కమిషన్ నియోజనమును నూచించుచు ఈదేశములో పట్టికసర్వీసులలో నియోగింపబడినవారందఱు విషయమునుగూర్చియు ఈకమిషన్ వారే చూచుచుండవలసి తెచ్చిరి. కవెనెంటు సర్వీసులజీతముల ఆభివృద్ధిగూడ యేమియును దెలుపలేదుగాని ఓవరుసీనిజీతము ఆలవెన్నల విషయమునుమాత్రము కొంత ఆభివృద్ధిజేయుటకు పోలెను. యితరసర్వీసుల విషయమున జీతమునందభివృద్ధిజేయవలసినదియు, పింఛనులు ఆలవెన్నలవిషయమున ఉదారముగ నేర్పాటుజేయవలసినదియు నూచనల గావించిరి. ఇండియన్ సర్వీసులు ఆంగ్లయువకులలో అధికులైనవారి కాకర్షకములుగ నుండునటుల వెనుకటివలె జేయుటయు భారతదేశపాలనా విధానమునందు మార్పుగలుగుటలన గల్గు కష్టములన్నివచ్చినను సర్వీసులు నిరంతరముగ పనిజేయునని వాదనమునగునని రాజ్యాధిపాతమును ఆయనజేయుటయు కమిషన్ యొక్క ఉద్దేశములు కెంద్రయుండెను. నివేదికమునందు ప్రత్యేక నియముగ నున్నది. దానిని వెంటనే ఆచరణలో పెట్టవలసిన లీ ప్రభుత్వమువారు వారిసహాధ్యాయులను గోరుచున్నారు. వీరికిరివ దానిని ఆచరణలో పెట్టవలసిన అవసరముగలదని తెలుపుటకు సాక్ష్య మెంతేగలదు. కాని భారతదేశపరిస్థితు లిప్పుడున్న ప్రకారము చూచినయెడల సర్వాంగికారముగ సర్వీసు విధానము ఏర్పడగలదను ఆత బహుస్వల్పముగ నున్నదని మే మెప్పుకొనుచున్నాము.

(నూంచెస్టర్ గార్డియన్)

లీ ప్రభుత్వ అధ్యక్షతన నియమింపబడిన రాయలు కమిషన్ నివేదిక మిప్పుడే ప్రకటించబడినది. ఈకమిషన్ వారు అఖిలభారతపు సర్వీసులగూర్చి మాత్రమే విచారించవలసియుండెను. ఈసర్వీసులందు కవెనెంటు సర్వీసులు ఆంగ్లసభ్యులు వహించుచున్నవి. ఇందు 1290 నుండి వీరు న్యాయకార్యనిర్వాహకశాఖానిర్వహణభారము వహించెదరు. ఈ ఒక్కసర్వీసేగాక కుమీరియరు సర్వీసులకైంద జేర్చబడిన మిగిలిన ఎనిమిది సర్వీసులును, యుద్ధము వాటినుండియు సంపూర్ణప్రభుత్వము వచ్చిననాటనుండియును అసంతృప్తితో భయముగనుండెను. లీకమిషన్ విచారణచాల అవసరమని తలంపి క్రిందటి శీకరములో వెడలెను. ఈవచ్చిన అవసరమేమి? ప్రతిమూల పరిస్థితులలో ఒత్తిడి చేత నీనియరు ఉద్యోగులు భయముతో త్వరత్వరగా పింఛనుపుచ్చుకొనుచుండిరి. ఇంతేగాక ఇంగ్లాండులో విశ్వవిద్యాలయముల నుండియు శాస్త్రముల నేర్చుపాఠశాలల నుండియు వచ్చుచున్న కులకు ఇదివరలోవలె భారతోద్యోగులు సివిలు; వైద్య, పోలీసు శాఖలు మున్నగునవి ఆకర్షణతలములగ లేకపోయెను. కమిషన్ లందఱును అంగీకరించుచు సంతకములు చేసిన నివేదికము జూడ వారు విచారించినసాక్షుల యుద్ధతములు జూడ సిద్ధులను లండన్ లోను భయపడిన దానిని ప్రుపరచుచుండెను. ఇండియన్ సర్వీసులో ప్రతిదానిలోనున్న బ్రిటిషుఆఫీసరులు నూతన పరిస్థితుల నంగీకరించినటుల వారు చెప్పుచున్నారు. అనగా భార్యతాయత స్వపరిపాలనమునకు ముందుగా పాలనావిధానమునందు భారతీయులను ఎక్కువగా జేర్చుకొనుటయే నూతనవిధాన మని మేము తలంచెదము. ఇట్టి పరిస్థితుల నంగీకరించిన వానికి లొంగినను, ఆర్థికపరిస్థితులు యుద్ధమువాటినుండియు మారినపాటువిలువ తగ్గిపోవుటలని కష్టములు మాత్రము తగ్గిపోజాలవు. ఇండియాలో ఉద్యోగుల హోదాకు అగుభర్తల ఆర్థికస్థితిమైనది. ఇంగ్లాండులో ఆఉద్యోగులకుటుంబజీవనమునకు ను విద్యకును ఖర్చులు చాల పెరిగిపోయినవి. వెనుకటిరోజులలో సులభముగ ప్రయాణము జేయుటకు వీలైనటుల యిప్పుడుతరుచుగ ఇంగ్లాండుకు బోవుటకు వీలుగాదు. ఇంతేగాక రోజుకురోజు ఆఉద్యోగి పనిజేయు ప్రజల మధ్యనుండు సంబంధమునందు మార్పు గలుగుచున్నది. ఇంతేగాక లంఘనలోనున్న అధికారులు తమ విషయమై శ్రద్ధవహించుట లేదనియు, ఢిల్లీలోను పిమ్మలోనున్న వానిదేశస్థులైన ఉద్యోగులనుండి గూడ నేమియు ఆత లేదని వారు విశ్వసించియుండిరి.

రాయలు కమిషన్ వారు చాలముఖ్యమైన క్లిష్టములగు విషయము లనేకములను విశాలబుద్ధితో బాగుగ నాలించి పరిశీలించిన మాకు దోచుచున్నది లీ ప్రభుత్వము ఆయనసహాధ్యాయులను రెండుఉద్దేశముల గల్గియుండి పనిజేసిరి. స్వపరిపాలనము భారతదేశమునకు సిద్ధించునటుల జేయవలసని యొకటి. మరియొకటి సర్వీసులందు భారతీయుల నెక్కువజేయు విధానము నేమాత్రము విచ్చిన్నము జేయవలసినదని మరియొకటి. ఈ భారతీయుల నెక్కువజేయుటలో మాత్రము భారత ప్రభుత్వమునకును, పార్లమెంటువారు నిర్ణయించిన విధానము నకును సార్వభౌమమునకుల భార్యతకు పరిపాలన పరిపాలనామంత్రియవరమో అంతవరకుండునటుల జూడవలయును. యూరోపియన్ ఉద్యోగుల, జీతము, ఆలవెన్నలు, పెన్షనులగూర్చి వారు మంచి నూచనల గావించిరి. నిర్వాహ సమస్యనుగూర్చి వారు చక్కగ పరిశీలించి, పట్టిక సర్వీసు కమిషన్ నియోగింపవలసిన నూచించుచు భారతదేశములో రెక్రూటులు మెంటు అధికారములవిషయములో వారికే సర్వాధికారముండవలసినదియు, రాజకీయసంఘములతో నెట్టిసంబంధములేక యుండవచ్చుననియు చెప్పిరి. ఇంగ్లాండులో రెక్రూటులు మెంటుకున్న కష్టముల నివృత్తిజేయుటకును, భారతదేశమందు రాజకీయముగ మార్పులుగలిగి ఆభివృద్ధి గల్గునెడల వారి భవిష్యత్తున కెట్టి ముప్పుగలుగనో యని భయపడు ఉద్యోగుల భయము పోవుటకును వారు జాగ్రత్త నాలించి ఒక విధానమును జెప్పుచున్నారు. వారు గావించిన నూచన లన్నిటిని ఒకటిగా విచారించి, ఆలస్యములేకుండ ఆచరణలో పెట్టవలసిన కోరుచున్నారు. ఈ నూచన లు సభ్యులందఱు అంగీకారమును బడసె నను విషయమును విశేషముగ జెప్పుచున్నారు. భారతీయులను ఆంగ్లయులను కలిపిన కమిషన్ నందు భిన్నాభిప్రాయములు లేకుండ నేకాభిప్రాయము ఏర్పడునని మేము తలంచియుండలేము. ఇప్పుడు భారత కార్యాలయము భారత ప్రభుత్వముతో గలసిన పరిజేయ నీ యవకాశమును పోగొట్టుకొనునెడల మరల నింకొక సారి యీ విషయము గుఱుబాటపనియు మాలభిప్రాయము. ఈ

అవకాశమును వదులని మేము నమ్మెదము. భారతభవిష్యత్తు ఎట్లుండునో ఉపాించుట కష్టము. కాని అపారముగ సంజేహమున్న ప్రభు ఒకటిమాత్రము నిశ్చయముగ దలంపవచ్చును. భాగ్యతాయత స్వపరిపాలనపు మార్పు వచ్చినను, ఉద్యోగులు భారతదేశములో రాజకీయవిజ్ఞానము గల వారియెడల సంత్సరికముగ నుండిననే అది తుదకు జయప్రథము గాగలదు.

‘లండన్ టైమ్స్’కు లేఖలు

హెచ్. ఏ. యల్ ఫిషరుగారు మే 29 వ తేదీని లండన్ టైమ్స్ కిట్లు వ్రాసిరి:—

లీనివేదికము బ్రిటిషు, భారత శాసన సభల అంగీకారము బొందుట యవసరమనీ, సర్వత్ర భావించుచున్నటుల నేను గనుగొనుచున్నాను. ఇట్లు కాకరదు. ఈ నివేదికలో భారతమంత్రి లేవు మరియొకవిధముగ మార్పుజేయ వీలు గానటువంటి నూచనయే లేదు.

నేను విలింగ్టును కమిషన్ నందు సభ్యుడనై లీ ప్రభుత్వము ఆయన సహాధ్యాయులను చర్చించిన విషయములతో కొంతపరిచయముండి అనుభవమున్నవాడ నగుటలన భారతమంత్రి యీ నివేదికమునంతను ఒక్కటిగా దీసికొని యేమాత్రమును ఆలసింపక చక్కసలి పెదరని నేను తలచుచున్నాను.

జే. యి ఫూలకాటుగారు యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

లీ నివేదికముపై మీరు వ్రాసిన ప్రధానవ్యాసమునందు చెప్పిన సంగతులపై సర్ కామెలరోడ్డుగారు చెప్పిన భావములతో నేను యేకీభవించెదను. భారతదేశములో సంబంధము సర్ కామెలగారి కెంతకాలమునాటిదో నాకును అంత కాలము చేయెనను ఇండియన్ సర్వీసులలోని బ్రిటిషు ఉద్యోగుల యెడ జాలివిధ్వేష మంతరించుచున్నదని నమ్ముటకు నా కెట్టి కారణమును గాన్పించుటలేదు. లీకమిషన్ కార్యవిధానము నలన బ్రిటిషు ఆఫీసరులపై నెన్నెన్నియో మామణులు బయలుదేరెను. ఆకమిషన్ నే “తుచ్చమైనది” అనివర్ణించిరి. సివిలుసర్వీసులో అనుభవముగల పెద్దలు భారతీయుల జేమము. వారనెద రను భావమును వారు పరిహసించుచుండిరి.

భారత ప్రజావ్యవహారములందు మా కెట్టిప్రమేయము నుండరాదని భారతదేశములో చాలమందివిజ్ఞులభావమై యున్నది. పత్రికలలోను ఉపన్యాసములలోను బ్రిటిషు ఆఫీసరుల నొకేతరున మాపించుచున్నంతకాలము ఈదేశమునుండి భారతదేశమునకు పోయి పనిజేయుటకు నెక్కువైనవారు పోజాలరు. ఈ ముఖ్యవిషయమును భారతరాజకీయవేత్త లగు మితవాదులునైతము ఏమాత్రమును గుర్తించుటలేదు. ఇక నీమధ్య నొక అతివాదనాయకుడు బ్రిటిషు సివిలుఉద్యోగులు దేశము నుండివెడలిపోయినయెడల బ్రిటిషుమిలిటరీ ఉద్యోగులు నుందుకు వచ్చి భారతపరిపాలనములో సహాయముజేసి రక్షించునని ప్రకటించెను.

సర్ కామెలరోడ్డుగారి లేఖలో ఒక వాక్యముమాత్రము అపార్థమును గలుగజేయవచ్చును. ఆయన యిట్లు వ్రాసెను: “చచ్చేసంతటి బ్రిటిషుఉద్యోగులు వెనుకటి అధికారులవలెగా కయిప్పుడు ఇంగ్లాండులో వెనుకటి రాజకీయక్షీదారుల విభేదముల పోగొట్టుచున్న విశ్వస్వాతంత్ర్యభావముతో నుండెదగు” దీనిని జదివినయెడల నిద్రవలో బ్రిటిషుఉద్యోగులు భారతీయులయెడల ఘర్షణభావముతో నుండిరిని అర్థము గావచును. సత్య మేమనగా బ్రిటిషుసర్వీసులే యిప్పటి భారతదేశమును నిర్మించిరి. వారు ప్రజాసామాన్యమునకు జేసినమేలును జూచుకొని వారిదేశములు గర్వపడవచ్చును. భారతదేశములో చాలమంది యీపనిని ప్రస్తుతించవచ్చును. కాని రాజకీయ వేత్తలగువారు మాత్రము తరుచు దీనిని గుర్తించరు.

విషయపరిజ్ఞానమును సత్యము చెలిసికొనకపోవుట వలన ప్రయోజనము లేదు. దురదృష్టవశాత్తు చాలసంవత్సరముల నుండి భారతసమస్యలను చర్చించుటలో బూటక మేమాత్రము నున్నదని చెప్పజాలరు. భారతదేశము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముతో సంబంధము గల్గియుండుటలన మనకున్న భారతదేశమే యెక్కువ లాభముపొందవలసియున్న దని జ్ఞాపక ముంచుకొనవలెను.

భారతసామ్రాజ్య శాసనసభ్యులగు జార్జిపిల్చురుగారు మే 31 వ తేదీని ఇట్లువ్రాయుచున్నారు:—

నేటి టైమ్స్ పత్రికలో హెర్బర్టు ఫిషరుగారు వ్రాయుచు భారతమంత్రి లీ ప్రభుత్వ కమిషన్ సలహాపై వెంటనే చర్చించికోసవచ్చు పనియు ఆ నూచనలన భారతశాసన

సభియందు అప్పుడే గలుగుచున్నట్లుల తంతివార్తలు దెల్పుచున్నట్లు దృఢమును తెక్కజేయునక్కరలేదనియు దెల్పినట్లుల కనుగొంటిని.

తెక్కికలుగా పివరుగారు చెప్పినది సత్యమే. లీ కమిషను సభ్యులును, పార్లమెంటుసభ్యులు చాలమందియుగూడ నిట్టి యభిప్రాయమునే గల్గియుండిరి. సర్టిఫికేషనుపద్ధతిపై వారాధారపడిరి గాబోలును. క్రమపద్ధతిని భారతమంత్రి ఇండియన్ సర్టిఫికేషనులకు కాసనముప్రకారము గాడ్డయనైయుండి, యిప్పుడు సర్టిఫికేషన్ల తీని చక్కబరుచుచు గావించిన నూచనలు చాల అవసరములని రీడింగుప్రభువుతోజెప్పి భారత కాసనసభ యంగీకరించినను లేకున్నను అవసరమైనవరకును జేయవలసి నది గల ర వచ్చును. వి తే ఫి మ రు గారి కొకటి మాత్రము జ్ఞాపకముజేసెదను. రాజప్రతినిధి సర్టిఫికేషను విధానము నుపయోగింపవచ్చును. కాని యిప్పుడు నూచింపజిన ఇండియన్ సర్టిఫికేషను కమిషనులు చేర్చునెడల సంవత్సరమునకు సుమారు కొటిగూడవులు గావలసియుండును. ఈ యొత్తను సహూతులకు క్రొత్తపన్ను లేచిన విధింపక రాజప్రతినిధి తప్పించుచు నబలము. క్రొత్తపన్నును జేర్చి ఆర్థిక టెల్లును సవరణజేయుచు భారతకాసనసభకు పంపకను తప్పదు. క్రిందటి మార్చిలోనే ఆర్థిక టెల్లు సర్టిఫై జేయవలసివచ్చెను. ఇప్పుడు భారతప్రభుత్వమువారు ఆయవ్యయము లెట్లో సరిపోవునట్లు పనిజేయుచున్నారు. వచ్చేమార్చి నాటికి బహుశః లోటు వచ్చునట్లేయున్నది. ఇట్టిసర్టిఫికేషన్లలో ఆర్థిక సభ్యుడగు నర్. జేసెలు బ్లాకెటుగారు తాను సభ్యుడగునన్న ప్రభుత్వముచేసిన పనికి గాక, భారతమంత్రి చేసిన పనికి సరితూగుట కష్టమేయగును. ఇప్పుడు భారతదేశములో క్రొత్తపన్నులు విధించుట కెట్లు చేసిపై సాధ్యమగు నో కాని యిం చుటలేదు ఉపప్రభుత్వము నెక్కువజేయుటయు అపనియంతయును సేసెను. ఇప్పుడు మరల రాజకీయపక్షమువారందరకును సహృదయము క్రొత్తపన్నును కనుగొనుట కష్టమేయగును.

ఇప్పుడీ క్రొత్తపన్నును విధించినయెడల లాభము జొందుదురు లేదుగాని సర్టిఫికేషన్లలో యూరోపియనులపై భారత కాసనసభ ప్రాతికూల్యము వహించుటమాత్రమగును. భారత దేశపు మంచికే ఇప్పుడైనను ఎప్పుడైనను ఫిమరుగారు నూచించిన ధీరకార్యమును జేయవలసియే యుండును. కాని దాని విషయమై అపార్థము లేమియు నుండకుండుగాక! ఈవిధానములన రాజకీయపక్షములలో గాంధీ పక్షము వారికిని, దాసుపక్షము వారికిని, రాజకీయవేత్తలను హిందువులకును మహామృదీయులకును గలవిధేయతను మాపుట కుద్దేశింపబడినది. దీనివలన గాంధీగారికినను విశ్వాసముగల కాసనోల్లంఘనము రాజకీయవ్యవహారములందు ఆచరణయోగ్యము గావచ్చును. ఇంతటి దారుణకార్యమునకుగడంకుట ముందు ఎంత ఖిలో, యిప్పుడుగాని ముందుగాని యెట్టిఫిరకములు గల్గునో జాగ్రత్తగా నాలోచింపవలెను. ఒక్కవిషయమును గూర్చి మాత్రము ఫిమరుగారు నిశ్చయముగనుండవచ్చును. ఈఫలితములు ఒక పద్ధతిని సంపూర్ణముగ నుండవలెనని మాత్రము చెడింకు ప్రభుత్వ తప్పక కోరును. ఆయన చెల్లుదాని మీదనే భారతమంత్రి ఆధారపడుచుండవలెను. భారతదేశములో యెప్పుడును సర్టిఫికేషను విధానమునకు గడంగి సంస్కరణములను తారు మారుజేయు భారము ఆయనపైబడును.

భారతదేశదేశ తేమునునై అచట పట్టినసర్టిఫికేషన్లలో కాశ్యత్తుముగ దృఢముగ యూరోపియను లుండుట అవసరమని సర్టిఫికేషన్ల దెలియుచున్నను, లీ కమిషను వారు గావించిన నూచనలలో అట్టిది కాశ్యత్తుము గనుండుట అవసరమని రలంచి యెట్టిగూర్చిగాని చేసినట్లుల గానరాదు. ఒక్కవిషయములో మాత్రము రాష్ట్రములుదలి ప్రజాయత్తకాళంలో సర్టిఫికేషన్ల ఇప్పుడున్న నమ్ముమును గూడ పోగొట్టిరి. సర్టిఫికేషన్ల మరల నమ్మకము గలుగునట్లుల జేసి ఇంగ్లాండులో రైఫ్రాయిటుమెంటు ప్రారంభింపవలెనన్న వారల కిచ్చుశీతములు అలసెన్నట్లును ఆర్థికముగ తృప్తికరముగనుండవలెను. ఇన్నిసంవత్సరములని మరల జేర్చరచి వారల భీష్మమును గూర్చి యెవరైనను ఒకవేళ తొలగించునెడల కంపెన్సేషను, పెన్షను సామ్యముల ఫిరకపంపవలెను. వారి సర్టిఫికేషన్ల మరలు అక్షుగః గౌరవముగ నుండవలెను. లీ కమిషను గావించిననూచనలలో నిట్టివరకు లేమియును గానరాకపోవును దానిరేపేమియును గదు. కావున భారతమంత్రి యు భారత ప్రభుత్వమును ఫిమరుగారు కోరిన యీ ఘోరమునకు పాల్పడుటకు నూచు అది యెంతగొప్పవో యోచించి దానివలన భారతదేశమున తేనిలాభములు గల్గునో యోచించి నిర్ణయించుట అవసరము.

మౌలానా మహమ్మదాలీగారు

మతకలహములకు కారణము

దేశద్రోహులు కొందరు ఆస్తి క్షయము లో భారతీయులలో హిందువులలో మహమ్మదీయులలో ఎవరోగాని బుద్ధి తూర్వకముగా మతకలహములను వృద్ధిచేయించుచు క్రీస్తువందనలేకుండ పనిచేయుచున్నారు. దేశమున కెట్టి రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమునైన లేకమాత్రమైన నీయగుడవనిన స్వరాజ్యము నసలే యియ్యగూడదు. దేశీయులలో నైకమృత్యుములేదని చూపుటకే వారీరిగా చేయుచున్నారు. ప్రతిపక్ష పత్రికలలో నీ విషయమున ప్రాయబడుచున్న వ్యాసము లిందులకు ప్రచురించుచున్నములుగానున్నవి. ఈకలహముల నడంతుకు ప్రయత్నింపక స్వమతమువారి చర్యలను సమర్థించుటప్రయత్నించువారందరకును అభివృద్ధికి భంగకరులే అని నేను తెలుపుచున్నాను. నాకు నామరేయవారిపై గణింపకు నభిమానము కలదు గాని అందులకు నేనిప్పుడు చేయదగినది మామతమువారి యిబ్బందులను గూర్చి సరక ఆధిశ్చార్యులను ప్రకటించుట గాదు. కాంతి కొరకు ప్రయత్నించుటయే. నేను హిందువులను నిరసింపనాగినచో శత్రువులకు సహాయముచేసినవాడనే యనదును. ఇప్పుడెట్టి మతకలహములను చాల పత్రికలు ప్రోత్సహపరచుచుండుట మిక్కిలి శోచనీయము. ఈ పత్రికల సంపాదకులు చేతులలో కలములున్నవి గదాయని నిరపాయముగ మూలగదులలో నొదిగి యిట్టి వ్రాతలను వ్రాయుట వలన వారికేమి ఘనత కలుగును. కొట్లాటలు కలిగిన యీ సంపాదకుల తలలేమియును పగులవు. వెనుక 158 ఏళ్లనుండి డెడిది. ఇప్పుడది లేనట్లున్నది. ఇప్పుడు తరుదుగా 124 ఏళ్లకి వనే కేసులు చేయుచున్నారు గాని 158 ను తలపెట్టుటయే లేదు. ఇట్టి వ్యాసములను వ్రాయు పత్రికలను మిత్రులు తరుదుగా నాకుపంపుచుండును. వానిలో అసహ్యకరములను వ్రాసెల కనబడుచున్నవి. ఆ క్షేపణ అములలోనున్న దొరతనమువారిపీని నడచివేసియేయుండును. అటుల చేయవలెనని వారికికోరుట అసహాయపాదనను నా పనికాదు. నేను చేయదగిన చిన్నపనియింకొకటికలదు. పత్రికయాన్నగాని నా అభిప్రాయములను మహమ్మదీయుల కందరికిని తెలుపుట కవకాశము లేదు గాన కేసు త్యక్తమోనే మరల పత్రికా సంపాదకత్వమును నహింపగ నియునునని తోచుచున్నది. ఈ రీతిగా మతకలహములను కేషిధనార్జనము చేయుట కంటె సంపాదకులుగానుండిననే బాగుగా దేశద్రోహ చేయగలుగుదురని నాకు తోచినది. అని మహమ్మదాలీగారు తెలిపిరి. (ఆ. ప్రె.)

లింగపూరు మహాదీజిత

లింగపూరు మునిసిపాలిటీవా రాష్ట్రవ్య మొసంగుట లింగపూరు మహాదీజితవాడు లాహోరుకు వచ్చినపుడు మునిసిపాలిటీ సంఘాధ్యక్షుడగు చౌదరీ మహబూద్దీను గారి ఉత్తరవుల ప్రకారము వారి కాతిభ్యమొసంగిరి. దానినిగూర్చి మునిసిపలు సంఘ సభలో చర్చజరిగినది. అది అక్రమవ్యయమని సంఘన్యాయవాది తెలిపినని సంఘసభ్యులు కొందర సభలో నాడేపించిరి. "అటుల విందుచేయుట అక్రమము అనుచితము. ప్రభుత్వమును చెదరించుట కుద్దేశింప బడినది గాన యీసభవాదు నిరసింపదున్నారు. అను తీర్మానమును ఫిచాబాధికోశాద్దీను అహమదుగారుపపాదించిరి. "అవిషయముచర్చనీయాంశములలోలేదు. నాచర్యులు రాజకీయముల కతీరములు. మహాదీజిత అక్రమసంఘము కాదు. అక్రమసంఘమైనచో దొరతనమువారే అసంఘమును చెదరగొట్టియుండును. 28 గాకిని నగరహాసులకును యిబ్బంది కలుగకుండ చేయవలెనని భూతకమతో నేనటుల చేసితిని" అని అభ్యర్థనకు తెలిపి తీర్మానమును నిరాకరించెను. కల్లులు దేవిష్టనుగారా చర్యను విరమింప గోరుటచే సంకటితో విరమింపబడెను. (ఆ. ప్రె.)

శిరోమణి సంఘము

అవీలు కొట్టు వేయుట శిరోమణిసంఘసభ్యులనువారికి నలుగురికి చేరి తండ్రి కుతినశిక్ష వేయగా వారు అవ్యుత్తసరు జిల్లాజడ్జికోర్టులో ఆపీలు చేసిరి. జడ్జిగూడాశిక్షను భాయపరచెను. (ఆ. ప్రె.)

వాతావరణస్థితి

1924 సం జూలై 24-వ తేది మంగళవారము

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	మరిగి	తగ్గి	సమము	1.25 సెంటిమీటర్లకు పై	సామాన్యము
మరిగి	తగ్గి	మరిగి	తగ్గి	మరిగి	తగ్గి
గోపాలపురం	89.8	81.6	0.05	0.81	44.96
విశాఖపట్టణము	91.9	84.7	...	0.49	87.09
కాకినాడ	106.8	86.4	...	0.29	88.09
మచిలీపట్టణము	107.1	85.8	...	0.23	41.69
కర్నూలు	99.0	81.7	...	0.58	26.01
బళ్లారి	99.1	77.7	...	1.23	20.51
కడప	102.5	84.3	...	0.68	81.28
సెల్లూరు	105.4	86.4	...	0.68	87.98
మద్రాసు	101.3	82.4	0.01	1.40	50.74
కడపూరు	94.2	78.2	0.04	0.52	52.94
నీలము	96.4	77.0	...	1.09	89.20
కోయంబత్తూరు	82.7	73.8	...	4.82	22.29
తిరుచనాపల్లి	102.3	99.0	...	0.03	68.13
నాగపట్టణము	95.1	70.7	...	0.38	54.98
మధుర	101.3	76.2	...	2.07	88.58
పాంబర్	98.4	81.4	...	0.05	87.80
తిరునల్వేలి	...	...	...	0.44	23.34
తిరువేండూరు	84.0	77.5	0.06	20.25	64.51
కొచ్చిన్	85.9	76.1	0.64	39.66	114.51
కాకినట్టు	87.8	76.4	0.25	35.25	117.16
మంగళూరు	86.1	77.8	0.01	36.72	125.68
బెంగళూరు	89.8	68.0	0.52	3.95	25.37
మైసూరు	78.6	68.8	0.03	17.45	125.46
కొడైకనూర్	64.7	52.8	0.33	4.21	62.13

సర్కారులు:— గోపాలపురంలో కొంచెము చినుకులు బడినవి. మేఘములు ఒక మోస్తరుగ నున్నవి. గోపాలపురంలో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. మచిలీపట్టణములో తక్కువ. దక్షిణమున పగటివేడిమి 10.9 నుండి 12.5 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి 5.1 నుండి 6.2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

దక్కన్:— మేఘములు ఒక మోస్తరుగ నున్నవి. పగటి వేడిమి 4.1 నుండి 5.9 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి 5 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నాటకము:— మద్రాసు కడపూరులందు చినుకులు బడినవి. ఇతట మేఘములు దట్టముగ నున్నవి. సెల్లూరులో పలచ నున్నవి. కడపూరులో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. సెల్లూరులో తక్కువ. సెల్లూరులో పగటివేడిమి 5.4 డిగ్రీలు ఎక్కువ. మద్రాసులో 2.8 డిగ్రీలు ఎక్కువ. కడపూరులో 3.9 డిగ్రీలు తక్కువ. సెల్లూరులో రాత్రిపగటివేడిమి 2.9 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

రాజధాని దక్షిణార్ధమున వర్ష సాతము హెచ్చవచ్చును. ఎన్. ఆర్. సామ్రాథు, వారాహజూర్రువాడు.

Siromani NARAYANACHARYA

Chaukhamba, Benares City.

మాచగ్గర అన్నిరకముల పట్టుబట్టులు, రుద్రాక్ష, బిడ్డలు ఆడవగిన సామానులు మొదలయినవి కోరిన వాటిని సరిఅయిన దరలకు వి.సి. మూలముగా పంపబడును. సాగాలు 12 మూరకీ రు 12 నుంచి 20, రుద్రాక్ష 108 వుండే సరం 1.కి అజాలు 6 నుంచి రు 10, సాత్తుపంచలు 7, 8 మూరకీ రు 7 నుంచి 11; పట్టుపం చలు 10-12 మూరకీ రు 14 నుంచి 35, బెంగళూరురకం చీరలు జరిపనిచేయబడినవి. 12-16 మూరకీ రు 45 నుంచి 150, బనారసు జరీ పట్టుచీరలు మూర 1 కి 16 కి 25 నుంచి 150, యింకా కానలసిన సామానులకు మాత్రేలు లాగు వుచితము.

యస్. యు. నారాయణాచారి కంపెనీ, కాశీ.

S. U. N. & CO. BENARES CITY.

లోకమాన్యలిలకు

రహస్యహత్య లగ్నీకరింపలేదు

సరళాదేవి చాధురాణీ అభిప్రాయములు

శ్రీ|| శే|| పండిత రాంభుజన త్త చాదరీగారి భార్యయగు సరళాదేవి చాధురాణీ గారు క్రిందటి శని ఆదివారములలో భారత ప్రేమినిద్దాలయపు సెనేటు సమావేశమునకు పూనాకు పబ్లియమండెను. ఆమెవచ్చిన ఆ సమయమునమా ప్రతినిధి ఆమెగారితో నీ క్రిందివిషయముగ సంభాషించెను:—

ప్ర:—పండిట్టి హతాత్తుగా చనిపోవుటకు కారణమేమి?

ఉ:—ఆయన అదివరకే అతిమాత్రవ్యాధిచే బాధపడుచుండెను. ఓడ్యయ్యగారి దౌర్జన్యమును ప్రమాణపు బదిలీయ మరల ఆరోగ్యమునకు భంగముకలుగజేసెను.

ప్ర:—మీరు ప్రజాహితే నేనజేయుటకు మానివేసిన మాట నిజమేనా?

ఉ:—నాకు చాల గొప్పజబ్బుచేసినపుడు పండిట్టి చనిపోకముందు నేను హృదయకేసును ప్రపంచనేను నెక్కువ జేయుటకు నీర్ణయముగావలెననిపించింది. ఆయన చనిపోవుటవలన నేనునుకొన్న దానికన్న ముందే మానవప్రపంచములోనికి మరలవచ్చితిని. ఇకమీన నేను లాహోరులో నుండబోవుటలేదు. బహుశా నే నిదివరలో ప్రకటించుచుండిన భారతీయసభాకకు సంపాదకత్వము వహింపవచ్చును. నేనిప్పుడు అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘములో సభ్యురాలను గాను. ఇదివరలో సభ్యురాలగు నున్నపుడు బహిరంగముగ సుపర్యవించుటకన్న ప్రాత్యయ చదువును యెక్కువ యిష్టముగనుండెడిది.

ప్ర:—మీరొప్పుడే కలకత్తానుండి తిరిగివచ్చిరి గదా, అప్పు రాజకీయనాతావరణ మెట్లుండెనో తెలుపగలరా?

ఉ:—దెంగాలులో స్వరాజ్యపక్షము సుస్థాపితమైనది. మార్క్సవద్దను వారు ప్రజాహితేలుగ లేరు. మహాత్ముని ముఖ్యము ఆహింసయైయున్నది. కాని సిరాజిగంజి మహాసభలో తేబడిన గోపినాథ సాహెబ్ రిక్తముపై మాన్యవద్దను వారును స్వరాజ్యపక్షమువారు గూడ సమ్యక్తల నిచ్చిరి. అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘ సమావేశము అహమ్మదాబాదులో నే జరుపబడినదెడల దెంగాలుసభ్యుల బహిష్కార మహాత్ముని ఓడించెడివారే.

ప్ర:—దెంగాలురాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘములోని గోపినాథసాహెబ్ తీర్మానమునందలి భావమేమి?

ఉ:—మహాత్ముని ఆహింససూత్రము యొక్క ప్రాముఖ్యము పదేపదే చెప్పగా సంఘములో అందుకు విరుద్ధముగ గర్జన తిరుగుబాటుచిహ్నముగ నిది నాకు దొరుకుచున్నది. కర్తవ్యసప్రభుత్వకోజులు నాటినుండియు దెంగాలులో ఘోరవిషవధర్యమే నిలచియున్నది. మహాత్ముని ఆహింసను బోధించినందువలన అది వెనుకబట్టినాడేను. గోపినాథసాహెబ్ జేసినహత్యవలన అది ప్రత్యేకముగ నెక్కువగానూలేదు.

ప్ర:—అట్లయిన యెడల దేశబంధు దాకుపై ప్రతికూలముగ సంభవిమర్యన మేల రావలయును?

ఉ:—ఈప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరము బహుశుభమైనది. గొప్పవారల కెందరో శత్రువులుందురు. అట్లే దేశబంధునకు గూడగలరు. ఈతీర్మానమును జూచినయెడల దెంగాలుప్రజాభిప్రాయమెట్టిదయో తెలియగలదు. ఇయ్యది దేశబంధు దాకువ్యక్తి చారిత్రమును దెల్పునని కలంచుట తప్పు. ఆహింసను విధిభర్తముగ నిర్వహించుట ప్రజల కర్తవ్యము. కాని దౌర్జన్యము ఒక ప్రత్యేకపు తరగతికిగాని జాతికిగాని ధర్మముగావచ్చును. ఆహింసప్రాప్త్యాలు నకు నిశ్చయముగ బలమే. కానిదౌర్జన్యముగూడ క్షత్రియునకు బలమైయున్నది. క్షత్రియబలముగలవారు దౌర్జన్యముజేయు సుద్దేశముగలవారు సదాచర్యముగగి కట్టుదిట్టములలో నుండునట్లు జేయవలెను. బ్రాహ్మణులవలెనే క్షత్రియులుగూడ వారి ధర్మమునుండి చ్యుతులుగానిచ్చినందువలన సంఘమునకు నష్టముగల్గును. ఐతే మతవిరుద్ధముగ కర్మనాత్రము వారు చేయరాదు. హనుస్మృతిలో క్షత్రియుడు చేయరాని హత్యలకు నియములు లేర్పరుపబడెను. కావున గోపినాథసాహెబ్ జేసిన హత్యను లక్ష్యముజేయక త్రోసివేయవలెనని సుతింపరాదని నా అభిప్రాయము. 1903 నుండియునుగూడ సంఘములు, వారు జేయు హత్యలు, లూటీలు యుక్తమరేనా యని చర్చ జరుగుచునే యుండెను. ఏదైన ఒకపనిజేయుటకు దేశభక్తి ల్లికమిషగావచ్చును. అది నిజముగా కారణముగూడగా,

వచ్చును. గాంధీమహాత్మునిమాటయేమి, లోకమాన్యలిలకు, దాసు మున్నగు నాయకులకు రహస్యహత్య లనిన జాతిగా యిష్టములేదని నాకు బాగుగ దెలియును.

ప్ర:—లోకమాన్యలిలకు అభిప్రాయములు మీకెట్లు దెలియును?

ఉ:—నాకు యెట్లు దెలియనగా 20 యేండ్లక్రింద పూనాకు నేను స్వయముగ వానిని దెలిసికొనుటకే వచ్చితిని. దెంగాలులో కొందరు యువకులు వారు జేయుపనులు లోకమాన్యలిలకునకు అంగీకారమే యని చెప్పుచుండెడివారు. లోకమాన్యని మనస్సెట్టిదో నిజముగ దెలిసినయెడల వారు నోరు మూసుకొనెదరు. నేను పూనాకువచ్చినపుడు తాయి మహారాజు కేసు విచారణ జరుగుచుండెను. లోకమాన్యలిలకు యింటిమట్టును వైట గూఢచారులున్నను యింటిలో బంధుగులు మిత్రులెందరో యున్నను, ఇట్లంతయును పుస్తకములతోను కాగితములతోను నిండియున్నను నాతో రెండుమాడు గంటలు యభేచ్ఛగ మాటాడెను. అప్పుడు ఒక్క మిత్రుడు మాత్రముండెను. అప్పుడు లోకమాన్యలిలకు నాకు యిట్లు స్పష్టముగ చెప్పెను. “ప్రజాహితేన జేయుటకు లూటీలను దొంగతనములను ధనము జేమార్పజాలవు. రహస్యముగ హత్యజేయుటవల్ల నైనను రాజకీయ కార్యముల కేమాత్రమును సహాయకరముగ నుండదు. అవకాశము వచ్చినపుడెల్ల నే నీవిషయములను చిహ్నరచిగులగుల కత్తి వంతులగు యువకులకు దెల్పుచుందును. కాని ఒక మాత్రము అందరకును రుచింపదు సరిపోదు. ప్రతివారును వారివారి చిత్రప్రకారము సంధించుచుందురు. ఆయనను స్తుతింపకపోయినను యిబ్బందిలేదు. కాని అట్టి వానిని ఖండించుటకు మాత్రము యెవరికిని తగదు.” నేను తిరిగివచ్చిన పిదప నేను ఆయన జన సమితితో మాటాడిన విషయముల తెల్పితిని. ఎదురుగా పోరాడినయెడల జరుగు సంతులు జేరు, యెవరును అంగీకరింపని రహస్యహత్యలజేరు. కొందరతో ఒకవిధమైన అరాజకము బుట్టును. కాని యెవరైనను దానిని స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు మార్గముగ దృఢముగ చెప్పజాలరు. దేశబంధునకు హిందూమతములో నమ్మకమునాకన్న తక్కువయైనదని తలంపను. అట్లయిన యెడల దేశబంధుదా నుండగనే అట్టి తీర్మాన మెట్లు ఆమోదింపబడెనని యెవరైన యడుగునెడల ప్రజాభిప్రాయము ఒకమార్గము బట్టిపోవునపుడు యిట్టి పెద్దపెద్ద తీర్మానములు అంగీకరింపబడుచునేయుండునని నేను ప్రత్యుత్తర మిచ్చెదను. విమర్శనబుద్ధితో భేదించినను యెక్కువలాభములేదు. సిరాజిగంజి తీర్మానమును విశాలపక్షితో చూడవలయును. ఇదివరలో నింతకు ముందు దేశబంధుదాసుగారు యిట్టితుపాను రెన్నింటిలోనో చిక్కుకొనెనుగాని వానియన్నింటినుండియు విజయవంతముగ వైటబడెను. ప్రజాభిప్రాయమును గౌరవించువా రందరును అట్టికష్టముల నెదుర్కొనకవలసియుండును. కానివారి నిజాభిప్రాయములకు అపార్థములు గల్పించి చెప్పవలసినయవసర మేమియును లేదు.

—మహారటా.

“క్లాన్ మాక్సిల్లన్”

ప్రివేరీన్ ద్వీపము ప్రాంతమున బ్రద్దలై పోయినది
87 గురిలో 80 మంది రక్షింపబడిరి

కలకత్తా, జూన్ 28:—“మాక్సిల్లన్” స్త్రీమరు ప్రివేరీన్ ద్వీపము ప్రాంతమున బ్రద్దలై పోయినట్లును 87 గురిలో 80 మంది రక్షింపబడినట్లును తెలియుచున్నది. (అ|| ప్రె||)

“లీ సెప్టరు మైరు” కెప్టెను చెప్పిన విషయములు
రంగూను, జూన్ 28:—“లీ సెప్టరు మైరు” కెప్టెను నకుగగా ఆంధ్రులు చెప్పెను:—జూన్ 20 వ తేదీన రాత్రి 10 గంటలకు మొట్టమొదటి యన్. ఓ. యన్. వివరణ. 10.17 నిమిషములకు యన్. ఓ. యన్. తిరిగి వివరణ. 10.42 నిమిషములకు “క్లాన్ మాక్సిల్లన్” ఎచ్చట నుండెనో తెలియజేయబడెను. కాని అది స్పష్టముగా వివరణలేదు. 10.46 నిమిషములకు యన్. ఓ. యన్. తిరిగి వివరణ. ఆసమయముననే రంగూను రేడియోగూడ పనిచేయుచుండెను. 11.29 నిమిషములకు యన్. ఓ. యన్. మరలవచ్చెను. తక్కిన స్త్రీమరులకు యీ సమాచారములను పంపవద్దనిరి. మరల వివరణ యన్. ఓ. యన్.లో “క్లాన్ మాక్సిల్లన్” 12.48 ఊత్తరమున ను 9387 తూర్పునను ఉన్నట్లుగా నుండెను.

“క్లాన్ మాక్సిల్లన్” మునిగిపోవుచున్నట్లు గూడ అందులో నుండెను. 11.40 నిమిషములకు “లీ సెప్టరు మైరు” 21 తేదీ యుదయము 4.30 నిమిషములకు అచ్చటికివచ్చుచున్నానని “క్లాన్ మాక్సిల్లన్”కు వైరులను పంపెను. త్వరలోవచ్చు అపాయమేమియు లేదని “క్లాన్ మాక్సిల్లన్” 11.50 నిమిషములకు చెప్పెను. 21 తేదీన రాత్రి 12.5 నిమిషములకు “క్లాన్ మాక్సిల్లన్” తా నెచ్చటనున్నది, తెలియజేసెను. ఈసంగతి మదరాసు రేడియోవారికి గూడ తెలిసెను. 21 తేదీ రాత్రి 12.26 నిమిషములకు ఓడవాండ్లు చిన్న పడవలలో నెక్కిపోవుచున్నారని “క్లాన్ మాక్సిల్లన్” వర్తమాన మంపెను. ఇది నిజమో అబద్ధమో స్పష్టముగా తెలియదు. 21 తేదీ ఉదయం 9.5 నిమిషములకు “లీ సెప్టరు మైరు” “క్లాన్ మాక్సిల్లన్” సం గతి ఏమైనదో తెలియదు. అప్పుడు ఓడ ఆప్రదేశముననేయున్నదనియు, భూమి కనుచూపుమేరలో నున్నదనియు, ఏక్షణమైనను యెడల మనుగులకు సిగ్గుగా నున్నదనియు “క్లాన్ మాక్సిల్లన్” చెప్పెను. చిన్నబోటులనున్నింటినిచేరువలోనే యుంచమని చెప్పి “లీ సెప్టరు మైరు” బయలుదేరి ఆహాటికి వెళ్లెను. కాని అచ్చట యేమియు కనబడలేదు. 21 తేదీ ఉదయము 9.5 నిమిషములకు వివరణ సమాచారము తప్ప “క్లాన్ మాక్సిల్లన్” గురించి యింకేమియు తెలియదు. లీ సెప్టరు మైరు “క్లాన్ మాక్సిల్లన్” బోటులకొరకు 24 గంటలసేపు వెదకుచు చేయవలసినదంతయు చేసెను. (అ|| ప్రె||)

యన్. యన్. ‘జలవిహార’

ప్రివేరీన్ ద్వీపమునకు 25 మైళ్ల దూరమున బ్రద్దలై పోయిన యెడముక్కలు కనబడినవని చెప్పుచున్నది

రంగూను, 28 జూన్:—ఈ యుదయము 6.50 నిమిషములకు యన్. యన్. ‘జలవిహార’ ప్రివేరీన్ ద్వీపమునకు 25 మైళ్లదూరమున బ్రద్దలై పోయిన యెడముక్కలగుండా తాను పోయియుంటిని తెలియజేసెను. ఆమాట వినినతోడనే ప్రిన్సిపలు పోర్టుఆఫీసరు, ఈశాన్యముగా ఆలాగే వెదకుచుండుమని “జలవిహార” మాస్టరుకు వైరులను పంపెను. 11.35 నిమిషములకు వర్తమానమందినట్లును ఈశాన్యముగా వెదకుచున్నట్లును జవాబువచ్చెను. బ్రద్దలై పోయిన సమాచారము తెలియగానే ప్రిన్సిపలు పోర్టుఆఫీసరు ఆయాస్థలములలో వెదకుమని 4 నౌకలను పంపెను. ఆర్. ఐ. యం. యన్. “కెప్టె” వివరణను ఆఫీసరునుండి వాతావరణము నిర్మలముగాను చక్కగాను ఉన్నట్లు ప్రిన్సిపలు పోర్టు ఆఫీసరుకు నేటియుదయమున వర్తమానము వచ్చెను. (అ|| ప్రె||)

ఆల్ఫ్రాడాకు దక్షిణమున ‘మాక్సిల్లన్’
మీద నున్నది లో 60 మంది యన్. యన్. ‘మిన్ హోలా’ వలన రక్షింపబడిరి

రంగూను, జూన్ 28:—బర్మా ఆయులు కంపెనీ! చెందిన యన్. యన్. “మిన్ హోలా” ఆల్ఫ్రాడాకు దక్షిణమున “మాక్సిల్లన్” మనుష్యులను 60 మంది తీసినట్లును, వారిప్పుడు రంగూను నదిపై నున్నట్లును ప్రిన్సిపలు పోర్టుఆఫీసరుకు యిప్పుడే ఒకవైరులను వచ్చెను. (అ|| ప్రె||)

రంగూను, జూన్ 28:—బర్మా ఆయులు కంపెనీ! చెందిన యన్. యన్. “మిన్ హోలా” ఆల్ఫ్రాడాకు దక్షిణమున 60 మందిమనుష్యులను ఒకబోటును తానుతీసికొంటినియు, కెప్టెనుబోటుయొక్క కనబడలేదనియు “క్లాన్ మాక్సిల్లన్” ప్రివేరీన్ ద్వీపమున పనిచేయుచున్న ఇండియా బర్మా పెట్రోలియం కంపెనీకి చెందిన యన్. యన్. “మిన్ హోలా”కు చెప్పెను. “మిన్ హోలా” ఈసమాచారమంతయు వైరులనుద్వారా రంగూనుకు పంపెను. కడపటిసమాచారము క్లాన్ మాక్సిల్లన్ కు చెందియున్న నెం 4 లైఫ్ బోటును రక్షించితిని జలవిహారనుండి వచ్చెను. ప్రివేరీన్ ద్వీపమున వద్ద వెదకుటకై ఆర్. ఐ. యం. యన్. “మిన్ హోలా” పంపబడినది ప్రిన్సిపలు పోర్టుఆఫీసరుచెప్పుచున్నాడు. ఆర్. ఐ. యం. యన్. “కెప్టె” పశ్చిమున ఆల్ఫ్రాడా వరకు పంపబడెను. బారాగువాకు తూర్పున 95,96 మైడియనులో పనిచేయుటకు “ఎలిఫెంటా” పంపబడెను. ఆల్ఫ్రాడానుండి బెన్జిన్ కెనీకరును బారాగువావరకును చూచుటకు యన్. యన్. “నాజీనా” పంపబడినది. కెప్టెను లైటు ఆల్ఫ్రాడా ల నుండి గాని పశ్చిమున 100 మైళ్లనుండి ఎచ్చటనుండిగాని యేదైన యెడగాని, ఓడ తాలూకు మనుష్యులుగాని పనిచేయున యెడముక్కలుగాని వచ్చునేమో చూచుచుండుమని గ్రామస్థులలో ఒకప్రకటన గా వింపవలెనని డిప్యూటీ కమిషనరుకు తెలియజేయబడెను. (అ|| ప్రె||)

“మాక్సిల్లన్” కెప్టెను కనబడలేదు

రంగూను, జూన్ 28:—తెలిసినంతవరకు, ఆల్ఫ్రాడా కుదక్షిణమున యన్. యన్. ‘మిన్ హోలా’ రక్షించినవారిలో “మాక్సిల్లన్” కెప్టెను లేదు. (అ|| ప్రె||)

రంగూను జూన్ 28:—యన్. యన్. ‘మిన్ హోలా’ సాయంకాలము 4.20 నిమిషములకు సిరియంకు వచ్చెను. “క్లాన్ మాక్సిల్లన్”కు సంబంధిన మనుష్యులలో రక్షింపబడినవారిలో

4 గురు యూరపియ ను లు. పి 8 కొ ర కు 4 ను •
చములు త యా రు శే య వ ల సి న ద ని 'సీ' మె
న్పుయిన్ ప్రిట్టూలు"కు కబురంబుదెను. కానిరాత్రి 10-30
నిమిషములవరకు వారు రాలేదు. (అ|| ప్రె||)

కెప్టెనుతో సహా అందరును రక్షింపబడిరి
ఓడలన్నియు వెదకుట మానివేసి వానివనిమిద
అవిపోవుచున్నవి

రంగూను జూన్ 24:— కృష్ణానైలు బారాగువాలను
ధ్వ కెప్టెను, ఆఫీసర్లు, మిగతా ఓడవాండ్లును ఉన్నటువంటి
కెప్టెనుమొక్క బోటునకు కనబడినట్లు హ్యుడగాను ఒక కెప్టె
లెను సందేశమును పంపెను. అనగాకెప్టెను, ఆఫీసర్లు మిగతా
ఓడవాండ్లు అందరును రక్షింపబడినారు. కెప్టెనుతో సహాఓడ
వాండ్లందరును నిన్నటిదినమున సురక్షితముగా శేవులో చేరి
గారు. వెదకుచున్నటువంటి ఓడలన్నియును ఆపనిమానివేసి
వానిమిద అవి పోవుచున్నవి. (అ|| ప్రె||)

యస్ యస్. "హ్యుడగాను" చేత రక్షింప
బడిన కెప్టెను, తక్కినయోడవాండ్లును చిట్టగాం
గుకు తీసికొనిపోబడిరి.

రంగూను జూన్ 24 — యస్. యస్. "హ్యుడ
గాను"చేత రక్షింపబడిన యస్. యస్. కాన్ మాక్సిల్లన్ కెప్టె
ను, తక్కినయోడ వాండ్లును "హ్యుడగాను చిట్టగాం"కు
పోవుచున్నందున అచ్చటికే గొంపోబడిరి. వారిచ్చటికి రాలేదు
అని ప్రిన్సిపలుపోస్ట్ ఆఫీసరు చెప్పుచున్నాడు. (అ. ప్రె.)

అమృతసరుజిల్లా సిక్కు ప్రచారక సంఘము
గవర్నరునకు స్వాగతము

అమృతసరు, జూన్ 23:— పంజాబుగవర్నరు సర్
మార్కాం హైలీగారు వచ్చినపుడు వారికి స్వాగతప్రతియ
వలెనని అమృతసరుజిల్లా సిక్కు ప్రచారక సంఘమువారు ఒక
సభలో తీర్మానించిరి. అ|| ప్రె.

బానుగారి రుగ్గత
ఆతురత కలిగించుచున్నది

కలకత్తా జూన్ 23:— ఆనరబులు బి. యస్. బాను
గారికింకను రుగ్గత యెక్కువగానే యున్నది. వారిస్థితి ఆతు
రతకలిగించుచున్నది. అ|| ప్రె.

మెయిలు స్టీమర్లు

బొంబాయి, జూన్ 23:— 12 లేదిన లండనునుండి
తపాలతో జయలుదేరిన పి ఆండు ఓ. మెయిలుస్టీమరు బొం
గోలా 22 వ లేదిన ఏడెను వదిలిపెట్టెను. 27 వ లేదిన శుక్రవా
రమ్మనా డుదయమున 9 గంటలకది బొంబాయి రావలసియు
న్నది. 19.వ లేదిన లండను తపాలతో బయలుదేరిన పి ఆండు
ఓ. మెయిలుస్టీమరు "వైకా", 21 వ లేదిన మార్షెయిల్ను వది
లిపెట్టెను. అ|| ప్రె||

"న్యూబర్యా" అప్పీలుదావా

టూవాలు, జూన్ 23:— ఇనస్పెక్టరు హట్టు తెచ్చిన
కానవచ్చుదావాలో జిల్లామేజిస్ట్రేటుచే నిందితులుగా చేయ
బడిన "న్యూబర్యా" ప్రతికానంపాదకులును ముద్రాపకులును
తెచ్చిన అప్పీల్ను సెషన్సుజడ్జి అంగీకరించెను. (అ. ప్రె.)

అమెరికను విమానములు

రంగూను జూన్ 23:— అమెరిక క ను వైమానిక
నాయకుడగు లెఫ్టినెంటు అవెలుస్మిత్తుగారికి రంగూనుదేవిజను
కమిషనరు యాక్రిందిసందేశమును పంపెను:— "బర్యా గవ
ర్నరుగారు కోరినట్లు మీరును మీసహచరులును ఆకాశము
లోనే ప్రపంచమాత్ర సేయుచు నిచ్చటికి సురక్షితముగా వచ్చి
నందుకు వారియభినందనములను మీకు పంపుచున్నాను. మీరు
ముందు చేయవలసిన ప్రయాణములో మేలను అవ్యర్థమును
కలుగుకొనకుమని కోరుచున్నాను." (అ. ప్రె.)

కలకత్తా, జూన్ 23:— అమెరికను విమానము రంగూను
నుండి మంగళవారమునాడు బయలుదేరి ఆక్లాబుగుండా చిట్ట
గాంగు వచ్చునని ఒక అమెరికను కాన్సులు ప్రెస్టుకు తెలియ
జేసెను. త్వరగా వచ్చినట్లయిన బుధవారమునాటికి కలకత్తాకు
వచ్చును. (అ. ప్రె||)

రాజు పరినిధి కార్యనిర్వహక సంఘము

హైదరాబాద్, జూన్ 23:— ఈయమయమున రాజు ప్రతిని
ధి కార్యనిర్వహక సంఘసభ యొకటి జరిగెను. (అ. ప్రె.)

మద్రాసు గవర్నరు

తిరిగి యేర్పాటుచేయబడిన అనంతపురం
బళ్లారి, కర్నూలు పర్యటన కార్యక్రమము

ఉదక మండలము, జూన్ 24:— జూన్ 26వ లేదీ
సాయంకాలము 4-15 నిమిషములకు గవర్నరు పరివారముతో
ఉదక మండలమునుండి మెట్టుపాలయమునకు బయలుదేరును. అ
చ్చటినుండి సాయంకాలము 6. 45 నిమిషములకు ప్రత్యేక పు
రైలు బండిలో బెంగుళూరు గుండా అనంతపురము వెళ్లుదురు
27 లేదీ శుక్రవారము మధ్యాహ్నము 3.30 నిమిషములకు అ
నంతపురము చేరుదురు. 27 అచ్చటపనియైన తరువాత 28 లేదీ
రాత్రి 10- 30 గంటలకు గుట్టడకల్లుకు ప్రత్యేకబండిలో బ
యలుదేరిపోయి, 20 లేదీ ఉదయమున మోటారులో గుత్తివె
లితరువాత పాతాళ త్ర చెరువు కరవు కాంపుకు వెళ్లుదురు. ఇ.
వి చూచినతరువాత తిరిగి గుంటకల్లు చేర్చి అచ్చ
టినుండి ఆదివము మధ్యాహ్నముననే 1.30 నిమిషములకు బ
ళ్లారివెళ్లుదురు. బళ్లారికి 3.30 కి చేరుదురు. అచ్చట పనిచేసి
కొని 4 గంటలకే నేపనునుండి తిరిగి బయలుదేరి రాత్రి 7 అగు
సరికి హోసుపేట చేరుదురు. హోసుపేటనుండి జూలై 1 వ
లేదీ మధ్యాహ్నమున మోటారులో మాంగనీజు గనులను చూ
చుటకై రామద్వమునకు పోవుదురు. అచ్చటినుండి రాత్రి 10
గంటలకు బయలుదేరి మరునాడుదయము 7 గంటలకు కర్నూ
లుచేరుదురు. ఇచ్చట గవర్నరు పలువిధముల సంస్థలను చూచి
తక్కిన పనులుగూడయినతరువాత సాయంకాలము 4 గంటలకు
పాణ్యమునకుబోయిఅచ్చటినుండి 7 గంటలకు బయలుదేరుదురు.
వీరందరను జూలై 3. వ లేదీ ఉదయము 10- 20 నిమిషము
లకు బెంగుళూరుకై త్వస్థే పనుచేరుదురు. ఆరాత్రి 10-30 నిమి
షములకే అచ్చటినుండి బయలుదేరి ప్రత్యేక పురైలుబండిలో 4
వ లేదీ ఉదయం 10.5 నిమిషములకు మెట్టుపాలయంచేరుదు
రు. ఆ ది న ము న నే మధ్యా హ్న ము 1 గం ట
కు మోటారు లో పి రు ఉ ద క మం డ ల
ముచేరుదురు.

వైకాంటుగోస్సును, కాన్ రన్ స్పిత్తు, ప్రయివేటు సెక్ర
టరీ జూన్ 30 వ లేదీనుండి ప్రయివేటు సెక్రటరీగా పనిచేయ
ఇ. పి. ఉడ్డు, మిలిటరీ సెక్రటరీలెఫ్ టెనెంటు కలనల్ బాల్
ఫోరు, మేజరు జాన్ స్ట్రసు, సర్జను, మేజరునాట్సును, కెప్టెను
పోర్ట్ ఎ. డి. సి గార్లు గవర్నరుగారితో ప్రయాణ
మొనర్తురు.

గవర్నరుగారి రాకపోక లెప్పుడును బహిరంగముగా
జరుగవు. నిన్న భోజనానంతరము గవర్నరు భార్యతోను,
స్వపరివారముతోను ఆనరబల్ రావస్వామి అయ్యరు, ప్ర
ధానయిత్రిగోవన్ యింజనీరు హార్విస్సుగార్లతోను కలిసి హై
డ్రోఎలెక్ట్రిక్ స్పీమును చూచుటకు వైకారాజులపాతము
దగ్గరకుమోటారులో పోయిరి. వాతావరణము చక్కగానుండె
ను. వీరందరును సాయంకాల మూడుగంటలకు తిరిగి ఉదకమం
డలమునకు వచ్చిరి. (అ.ప్రె.)

పానగల్లురాజాగారి పర్యటనము

ఏలూరు జూన్ 24:— నిన్నయయం మెయిలుబం
డిలో పానగల్లు రాజాగారిగా రీపట్టణమునకు వచ్చిరి. స్టేషను
వద్ద ఉత్సాహపూరితముగ స్వాగత మొనగబడెను. వేర్వేరుసంఘ
ములవారు మంత్రిగారిని పుష్పమాలాలంకృతుల నొనర్చిరి.
మంత్రిగారు మొదట వైద్యశాలను దర్శించిరి. తరువాత మా.
ర్చిల్లు బిల్డింగులకు పునాదిరాయిని వేసిరి. పురప్రముఖు లంద
రును ఆ యుత్సవమున హాజరైరి. ఆది ఆంధ్రులు రాజాగారికి
స్వాగతప్రత్యము సర్పించిరి. బాలికాపాఠశాలను దర్శించిన
తరువాత పురపాలక సంఘ భవనమున పురపాలక సంఘము
వారు స్వాగతప్రత్యము సర్పించిరి. హైస్కూలును దర్శించిన
తరువాత, మంత్రిగారికి సుందరమున వనమందు నిందుకేయ
బడెను. ఆంగ్ల భారతీయపత్తులపై నల్పాహార మమర్చబడెను.
ప్రాశస్త్యం శేఖరుగారు మాజీకు ప్రవర్తన మొనర్చిరి. తరువాత
వైద్యమర్పు జరిగెను. తరువాత స్టేషనువద్ద హృదయపూర్వక
ముగ వీడ్కోలానగబడెను. గోదావరి గంటూరు జిల్లాలనుండి
శాలమందివచ్చిరి. పోలీసు ఏర్పాటులు చాల బాగుగ నుండెను.
(తంఠివార్త)

నల్లమందు దొంగతనము— "మహారాజా"

యను నానవై మువ్వరు మనుష్యులు నల్లమందు దొంగిలించు
యండగా నానాపాఠీసుఇనస్పెక్టరు పట్టుకొనెను. ఒకడుపట్టు
బడెను. తక్కిన యిరువురు లెప్పించుకొని ఒడ్డునకుబోయి దొం
గిలించిన మందు సముద్రములో పారవై నమచించిరి. వారిని వెం
బడించి నందుబాటుండక పూర్వమే ఇనస్పెక్టరు పట్టుకొనెను.
వారివద్ద రి సేరులు నల్లమందు రిక్తీ శేరులు గంజాయి దొరికినది.
మేజిస్ట్రేటుగారివద్ద విచారింపబడుచున్నది.

అంధపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త

ఓడ్వయరు యభియోగము

న్యాయమూర్తి మృకాద్దీని తొలగించుట

ల్యాన్సుబరీగారి తీర్మానము

ప్రభుత్వమువారు జ్యోక్యము కలుగజేసికొన మనుట

మన్మోహన్ గారి ప్రత్యుత్తరము
లండన్, జూన్ 24:— న్యాయమూర్తి మకాడీ గారిని
తొలగించుటకు ల్యాన్సుబరీగారి తీర్మానమును చర్చించుటకు
ప్రభుత్వమువారంగీకరిం చెదరాయని ల్యాన్సుబరీగారడుగ, ఇది
వరకే మృకాద్దీ గారిమాటలవలన ఇండియాకు హాని గల్గెనన్న
దానికంటె ఈతీర్మానమునుచర్చించుటచే మరింత యెక్కువహాని
వాటిల్లునని మన్మోహన్ గారనిరి. మృకాద్దీ గారిమాటలు కష్ట
ముగనన్నను ప్రభుత్వమువారు శాస్త్రసమర్థమగు చర్యను ఊసు
కొనునంత నీతిబాహ్యులేను నూచించుటలేదు. న్యాయమూర్తి
లకు నుచితమని తోచినచో కార్య నిర్వాహక ప్రభుత్వ
చర్యమవారి చర్యలనుగూడ విమర్శించి తమయభిప్రాయమును
తెలుపుటకు న్యాయమూర్తిలకధికారమండవలెననియే ప్రభుత్వ
మువారి యభిప్రాయము.నదా ఈస్వత్వములను ప్రభుత్వమువారు
కాపాడెదరు. ఇప్పుడు అతేషించుచున్న వాక్యములు వ్రాత
ములముగ తీర్చునందులేదు. దీనిని హనము న్యాయబుద్ధితో
జ్ఞాపక ముంచుకొనవలెను. అంత దీర్ఘముగ వి చా ర ణ
సల్పిన పిదప ముఖ్యముగ జ్యూరీలకు జేప్పిన మాటలందు
మాత్రము కన్పించుచున్నది. దీనింజూడ, ఈమాటలను జూడ
మృకాద్దీ గారికి అసలేమి జరిగెనో తెలియలేదని లేలుచున్నది.
అప్పుడు ఇండియామంత్రిగ నున్నవారి తీర్మానమునేగాక ఆ
ప్రభుత్వమువారి తీర్మానమును గూడ మాప్రభుత్వము అంగీక
రించుచున్నది.

మృకాద్దీగారి వ్రాతములనుగ తీర్చునని ఇండియా ప్రభుత్వము
వారికంపునటుల జేయించెదమనియు దానివిషయమై ఏమైన
చర్యను దీసుకొను అవసరమున్న ఇండియా ప్రభుత్వమువారే ఆ
లోచించెదవనియు ల్యాన్సుబరీగారి తీర్మానము రిసన్సుగాను
ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి.

* * *
సుబ్బారావుగారి సేదము

అసహాయోద్యమ వ్యాపకులపట్ల సానుభూతిని జూపిన
ఉద్యోగులను మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు పనిలోనుండి తీసి
వేయుచున్నారని భావన జాక్వెట్ గారడిగిన ప్రశ్నకు
కా మ స్సు స భ లో ప్ర త్యు త్త ర ము ని య్యు చు
అట్టి ఉద్యోగులను పనిలోనుండి తొలగించిరను ఉత్తరు
వులు తనకు తెలియవనియు రిచవ్వుగారు ప్రత్యుత్తరము
నిచ్చిరి. ప్రభుత్వోద్యోగులు రాచకీయోద్యమమునకు తోడ్పడ
నూడదు. అయ్యది నిషేధము.

సిరాజుగంజి తీర్మానము

సుగూర్చి ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేయుచు ప్రభు
త్వమువారి చేమైన చర్యను న్యాయస్థానమున దీసుకొనవలచిరా
యని బ్యూరీగారడిగిరి. ఈ విషయమై న్యాయస్థానమున
చర్యను దీసికొనవలచిరని తనకు తెలియదని రిచవ్వుగారు బతు
లిడిరి.

సంరక్షకపద్ధతి

గావతనని అనేకకమల పారిశ్రామికులు గోరుచుండుటచే
వీరి కోర్కెలను అంగీకరించిన డిటిపు ఎనుమతి వర్తకమునకు
ఇండియాలో భంగమురాదాయని హాస్యముగా రడిగిరి. ఈ
ప్రభుత్వమువారు ఇండియా ప్రభుత్వముతో ఏర్పాటుచేసికొన
నుద్దేశించిరి. బారిఫుబోర్డువారు తమ నివేదికమును తెలుపక
పూర్వమే ఏవిధమైన సంగతులను తెలియజేసిన ప్రయోజనముం
డదని ఆడివియరు ప్రభునియభిప్రాయమనిచవ్వుగారు ప్రత్యు
త్తరము నిచ్చిరి.

రాకపోకలు.— స్వరాజ్య పత్రిక సంపాదకులు

టి. పృకాశంగారు నిన్న రాత్రి బెంగుళూరుమీదుగా అహమ్మ
దాబాదునకు పయనమైరి. సర్. కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు
నేడు ఉదయం ఉదకమండలమునుండి చెన్న పురివచ్చిరి.

వి. వెంకటేశయ్యన్న పంతులుగారిని కడపప్రెజిడెన్ డిస్ట్రి
కల్చరుగా నియమించిరి.

పోగొట్టుకొన్న రాజ్యము 'అను గ్రంథమును తాను
వ్రాయలేదనియు అది ఎవరువ్రచించిరో తనకు తెలియదనియు
ఇండియాను గూర్చి ఆగ్రంథకర్త అనుభవము లేక అనుభవము
కంటె చాల తక్కువసాఖ్యముగ నుండుననియు, అనగా విచార
కరముగ నుండుననియు సర్ కాన్సిల్లో పుష్కరగారనుచున్నారు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1924 సం. జూన్ 24-వ తేది

మంగళవారము

సమస్త వ్యాపారము

—:::—

1923-24 సంవత్సరపు రిపోర్టు ప్రచురించబడినది. చెన్నరాజధానియందు వాణిజ్యభివృద్ధి విశేషముగా గలుగునని యూహించబడెను గాని, ఆ యూహ సఫలముగాక బోయెను. దిగుమతుల సంఖ్య తగ్గెను. ఎగుమతుల సంఖ్య వృద్ధిగా జూచెను. కొన్ని మాసములవరకు రూపాయి మార్కెట్టు 1 పిల్లింగు 4 పెన్సిలయ్యన నిలువడినను చివర మాసములలో పైకి బోజూచెను. 1922-23 సంవత్సరము నకన్న 1923-24 సంవత్సరమున మొత్తపు వ్యాపారము 100-కి 10 వంతున హెచ్చుదల జూపెను. ఎగుమతులు హెచ్చుటవలనగాని, దిగుమతులు తగ్గుటవలనగాని, దేశమునకు ఎక్కువ లాభము గలిగెనని తలంపగూడదు. ప్రజల కివసరముగు ముడివస్తువుల ఎగుమతులు దేశభివృద్ధికి ప్రతిబంధకమగుచున్నవి. దేశీయ కళిమలభివృద్ధి కెందుటలేదని బయల్పడుచున్నది. దిగుమతుల తగ్గుదలకు వైద్యేన మానాలు, యంత్రసామగ్రి, కంచదార, మోటారుబండ్ల తగ్గుదల కారణము. కాని, దేశమున కవ్వరముగు యంత్రవస్తువుల దిగుమతులు హెచ్చుదల జూపినవి. వీనివివరములనించుక పరికించినగాని, దేశీయస్థితి వెల్లడి గాజాలదు. అన్నిటికన్నను ముఖ్యమయినవి వస్త్రముల దిగుమతులు. 1922 - 23 సంవత్సరము నందు రు 325,65,327 ల ఖరీదుగలవస్త్రములు విదేశములనుండి వచ్చియుండగా, 1923-24 సంవత్సరమునందు 332,79,680 రూపాయల ఖరీదుగల బట్టలు దిగుమతి యయ్యెను.

బట్టల దిగుమతి యధికమగుట, శోచనీయము. చెన్నరాష్ట్రపు విదేశ వ్యాపారమునందు వస్త్రముల వ్యాపారము ముఖ్యస్థానము నాక్రమించుచున్నది. వస్త్రముల దిగుమతి నరికిట్టినచో, దేశమునకు ఆరకిముగ నేమి, రాజకీయముగా నేమి నెంతటి లాభముగలదో దెలుప నక్కరలేదు. గాఢమహాత్ముడు నెత్తిన నోరు బెట్టుకొని, ప్రజలకు దెలిపెడి న బ్రతిమిదియే. ఆ సందేశమును త్యజింపక, ఇతర మార్గముల బట్టుటచే, ప్రస్తుత దుస్థితి ఏర్పడు చున్నది. సీపేడిక ప్రకారము, విదేశ వస్త్రములుగల ముత్తప్రకారము 100 కి 8 వంతునను, ఖరీదు ప్రకారము 100 కి 1 వంతునను వృద్ధి జూపినటుల దెలియుచున్నది. నూలు దిగుమతులు మాత్రము తగ్గుదల జూపినవి. తక్కువ సంవత్సరములలో దిగుమతులు తగ్గుటకు, హిందూ దేశపు పిల్లులు వీని నెక్కుడుగ తయారుజేయుటయే కారణమని చెప్పబడినది. కాని రాటపునూలు హెచ్చుగ దీయుట కూడ కారణమై యుండు ననుటకు సందియము లేదు. 50 సంవత్సరము పైగ అనూలు దిగుమతులు హెచ్చుటకు, సన్నని వస్త్రములను ధరింపవలయునను కుతూహలమే కారణమనియు, అసహాయోద్యమ ఊట గూడ యందుకు తోడ్పడెననియు, నివేదిక దెలుపుచున్నది.

ప్రజాసామాన్యమునకు చాలినవస్త్ర మిదేశమునందే తయారుగువరకు, ధనవంతులు నాజూకు వస్త్రములపై మోహమును విడనాడుట ముఖ్యము. ధనవంతులు దేశముకొరకై యామాత్రమయినను త్యాగము నలుపలేనియడల, యితరులనుగూడ వారు పెడమార్గము ద్రోక్కింతురు. హిందూ దేశము నాజూకువస్త్రములను తయారుజేయలేక బోదు. డక్కా మస్తినులను తయారుజేసి లోకమును విభ్రమింప జేయగలిగిన దేశమునకు నన్నని బట్టలను తయారుజేయుట యొక కష్టమా? నేటికిని హెచ్చునంబడునూలును తయారుజేయగల నిపుణులు ఆంధ్ర దేశమునందేమి, యితర ప్రాంతములందేమి గలరనట నిశ్చయము. కాని, దేశము వస్త్ర సామగ్రియను సంపాదించి, విదేశములపై నాధారపడుట మానుకొనిన పిమ్మట, నాజూకు వస్త్రములను తీరికగ తయారుజేయవచ్చును. అంతవరకును ధనవంతుల పిపట్టి, సామాన్యజనులతో బాటు ముతకవస్త్రములను ధరించుటకు సంసిద్ధులు గావలయును. లేనియెడల, విదేశపు నూలు దిగుమతి వృద్ధియగుట తలస్థించును. రంగునూలు 100 కి 15 వంతున హెచ్చుగ దిగుమతియగుటకు, రంగుబట్టలపై ప్రజలకు గల మోహమే కారణము. దేశము నందలి రంగుల వ్యాపారము చక్కబడువరకు, తెల్ల చీరలతోను తెల్ల ధోవతులతోను దేశము తృప్తిపడి యుండుట ఎంత యవసరమో దెలుపనక్కరలేదు.

విదేశపు నూలు ధరలు చోళయమునటుల గూడ దెలియుచున్నది. ఇట్టి యాకరణమునకు లోబడక, ప్రజలు రాటములతో నూలు దీసి, హెచ్చునెంబడు నూలుకొరకు గాని, రంగునూలు కొరకుగాని అశవడకుండుట శ్రేయస్కరము. విదేశ వస్త్రబహిష్కారము పూర్తిగ కొనసాగిన గాని, ప్రజాసామాన్యము తమపై తా మాధారపడి యుండుటకు శక్తిమంతులు గాజాలరు. అన్ని పక్షములవారును, రాటపు మగ్గు పునరుద్ధరణమునకు తమ శక్తి సంతను వినియోగించుట ఎంతయవసరమో యూహించవచ్చును. విదేశ వస్త్రములలో, తెల్లబట్టలు రంగుబట్టల దిగుమతులు వృద్ధిజూపెను. కొరబట్టల దిగుమతులు తగ్గిపోయెను. ఇందును బట్టి నాజూకుబట్టలపై గల వ్యామోహము వ్యదేశ వస్త్రనిర్మాణమునకు ప్రతిబంధక మగుచున్నటుల గనుపట్టును. లాంగుక్లాత్తు, పర్టుగుడ్డల దిగుమతులు తగ్గినటుల దేయచున్నది. మల్లులు కేంద్రకులా, ధోవతులు, చీరల దిగుమతులు వృద్ధి జూపుటకు పైన దెలిపిన కారణము మూల మగుచున్నది. వస్త్ర పుదిగుమతులు 100 కి 98 వంతున ఇంగ్లండు నుండియే వచ్చుచున్నవి. ఇప్పటికియినను తగినంత కృషి జరుగుచో, హిందూ దేశము తనకు జాలిన వస్త్రములను తాను నేసికొనగలదు. చెన్నరాజధాని ప్రజలు ఇకనయినను మేల్కొని, కద్దరు నిర్మాణమునకై తక్షణదీక్షతో బనిచేసినగాని, తలయెత్తి తిరుగజాలరు.

విదేశపు సారాయిదిగుమతియందు గ్యాలునుల మొత్తము చాల హెచ్చయ్యెను. ఖరీదుమాత్రము వృద్ధిముగ హెచ్చెను. ఇయ్యది, బ్రిటిషువారి పాలనకు కారవప్రదము గానరదు. చెన్నరాష్ట్రమున మద్యపాన నిషేధమును వెంటనే ప్రవేశ పెట్టవలసిన యవసర మెంత గలదో యూహించవచ్చును. ఇంగ్లండునుండియే గాక, ఇతర దేశములనుండియు మద్యము దిగుమతి యగుచున్నది. పేటంటు ఆహారముల దిగుమతి వృద్ధి జూపెను. కంచదారదిగుమతి యధిక మయ్యెను. జావాకంచదార ధరగూడ పెరిగెను. దక్షిణ హిందూ దేశమున సిగరెట్లు విశేషముగ తయారుగుచున్నను,

విదేశపు సిగరెట్లు దిగుమతి తగ్గుటకు మారుగ హెచ్చగుట చిత్రిము. బాగుదిగుమతి కొంచెముగ వృద్ధియయ్యెను. రంగులదిగుమతి యతిశయించెను. రంగుల విషయమున జర్మనీ మరల తన తొంటి స్థానము నాక్రమించుకొన బ్రయత్నించుచున్నది. బ్రిటిషు దిగుమతులు వెనుకటికన్న తగ్గిపోయెను. గ్లాసుపామానుల దిగుమతి హెచ్చెను. మిల్లులకు యంత్రసామగ్రిల దిగుమతి తగ్గిపోయెను. కాటను జాటు మిల్లులను నెలకొల్పుట కిప్పుడు వెనుకటి ప్రోత్సాహము గనుపించుటలేదు. చేతిపరిశ్రమలపై నేర్పడిన యభిమానమే ఇందుకు కారణమని యూహించుట కవకాశము గలదు. ఇనుము ఉక్కుదిగుమతులు తగ్గిపోయెను.

దిగుమతులు కొంతవడి తగ్గుదలజూపినను సంతసించుట కంతగ కారణము గానరాదు. విదేశ వస్త్రములు, నూలు, మద్యములదిగుమతి పూర్తిగ నాగి పోయినపుడే, సంతృప్తికెందుట కవకాశముండును. ప్రజలు తృప్తసంకల్పముతో బని చేయునెడల, ఇయ్యది సాధ్యముగాకబోదు. ఎగుమతులు వృద్ధి యయినందుల కయినను సంతసింపబులేదు. వలయన దేశమునకు ముఖ్యవసరమగువస్తువులు వెలుపలకు బోవుట లాభకరము గాజాలదు. బియ్యము, పప్పుల ఎగుమతులు వృద్ధి యయ్యెను. చెన్నరాజధానిలో వేరుశనగయెగుమతి హెచ్చుగ గలదు. చదువదలు ముఖ్యముగ గమనింపగలిగి, దూదియెగుమతిగత వత్సరమున కన్న నివేదిక సంవత్సరమున 194.2 టన్నుల ఎగుమతి అధికమయ్యెను. దీని విలువయందు 336 లక్షలు పెరిగెను. దూదిని దేశమునందే నిలువ జేయవలసిన యవసర మెంతయో గలదు. దూది లేదను ఘోష అన్నిములల నుండియు వినబడుచున్నది అట్టితరి విదేశముల కెగుమతిజేయుటవలన కద్దరునిర్మాణమునకు తీరనియాటంకము గలుగుచున్నది. ప్రత్తి పండెడి దేశము 100-కి 28 వంతున హెచ్చెను. పంటయు హెచ్చెను. అమెరికాలో దూదిచాలినంతగ లభింపకపోవుటచే, హిందూ దేశపు ప్రత్తికి డిమాండు అధికముగ గలదు. చెన్నరాజధానిదూది ఇంగ్లండు, జపాను, బెల్జియం, చైనా, జర్మనీ మొదలగు దేశముల కధికముగ బోవుచున్నది. ఇయ్యది తాత్కాలిక లాభమును కంటదారులకు సమకూర్చినను, దేశీయ పరిశ్రమకు నష్టము గలిగించును. రాబోవు కద్దరుబోర్డుసభయందీ విషయము గూర్చి బాగుగ నాలొచించి, తగిన యేర్పాటుల జేయుట ముఖ్యము. చెన్నరాజధాని నుండి లుంగీలు ముచ్చగు బట్టలు ఎగుమతి యగుచున్నవి. మద్రాసు చేతిరుమాళ్లు ఇంగ్లండునంబు గూడ విశేషముగ ఖర్చుగుచున్నటుల దెలియుచున్నది. 11608 పశువులును, 65414 గొట్టెలు మేకలును చెన్నరాజధానినుండి ఎగుమతి యగుట శోచనీయము. పశుగణము క్షీణించిన కొలదియు, పాడిపంటలు క్షీణించుట సహజము. చెన్నరాజధానియందెల్ల వర్తకమునందు చెన్నపురి యగ్రస్థాన మాక్రమించుచున్నది. తుత్తుకుడి రెండవస్థానమును, కొచ్చిను మూడవస్థానమును, కల్లికోల నాల్గవస్థానమును, మంగళూరు అయిదవస్థానమును కాకినాడ ఆఠవస్థానమును, ధనబోటి ఏడవస్థానమును ఆక్రమించుచున్నవి. విశాఖపట్టణము పడమూడవస్థానమును, భీమునిపట్టణము పదునైదవ స్థానమును ఆక్రమించుచున్నవి. కాకినాడి వ్యాపారము, వృద్ధిజూపెను. విదేశ వ్యాపారము విశేషాభివృద్ధి గనుబుటచినను, కొస్తావ్యాపారము తగ్గిపోయెను. తెలంగాణనుండి వచ్చెడి పడవసంఖ్య కొంతవరకు తగ్గిపోయినను నరకులబడుపు హెచ్చెను.

విశాఖపట్టణ వ్యాపారము 38 లక్షలకు పైగ
హెచ్చుదల జూపెను. ఇక్కడ హార్బరును నిర్మించు
నెడల ఇంకను సత్వరాభివృద్ధి గలుగుననుట నిశ్చ
యము. భీమునిపట్టణపు వ్యాపారము మాత్రము
తగ్గిపోయెను. కాటకపైకైజమాట్టి మొత్తము
దాదాపునాల్గలక్షలు వృద్ధియయ్యెను. దేశీయవస్తు
ములపై విధించెడి ఎక్సైజుపన్ను నింకను నిలిపియుం
చుట మిగుల శోచనీయము. ప్రపంచములో నేదేశ
మునందును ఇట్టిపన్నును విధించినటుల గనుపించదు.
ఇట్టి వింతలకు హిందూదేశమే ఆకరమగుచున్నది.

లోకలు బోధలు

1922-23 సంవత్సరపు లోకలుబోధలరిపోర్టు
ప్రోత్సాహకరముగ లేకుండుట వింతగాదు. ప్రస్తుత
సంస్కరణములకింద సైతము స్థానిక స్వపరిపాలనము
నామమాత్ర మగుచున్నది. స్వరాజ్యము సిద్ధించిన
గాని, స్థానిక స్వపరిపాలన మయినను బాగుపడ
నేరదు. రాజధానియందు 24 జిల్లాబోర్డులును,
125 తాలూకాబోర్డులును గలవు. సంవత్సరాంత
మున యూనియనుబోర్డుల సంఖ్య 578 నుండి
548 కి తగ్గిపోయెను. జిల్లాబోర్డు లన్నిటికిని అధ్య
క్షుల నెన్నుకొనువాక్కు నేల ప్రసాదించగూడదో
తెలియదు. ఇందుల కింకను అర్హత రాలేదని ఎంచు
చో, స్వపరిపాలనమున కెటుల యర్హత గలుగును?
రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము గావలయునని మంత్ర
వర్తము గోరుచున్నపుడు, లోకలుబోర్డుల అధ్య
క్షులనెన్నుకొనుట యవసరముగాదా? ఈమాత్రము
సంస్కరణమునయినను వెంటనే సఫలపరుచని
యెడల, మంత్రుల యారాటలము లన్నియు వట్టి
వగును. ఎన్నికహక్కును చలాయించకుండు ఆటంక
పరుచు సభ్యులు గొందరుండరు. జిల్లాబోర్డులకిట్టి
విచక్షణను నడిటిబెట్టునెడల, ప్రభుత్వనియమితు
లగు అధ్యక్షులు ప్రతిబంధకముల గలిగించుటకు
బూనికొనుట సహజము. అధ్యక్షులను ఎన్నిక
ద్వారా నియమించుట విషయని ప్రకటించుట యగ
త్యము. తాలూకాబోర్డులలో నింకను కొన్నిచోట్ల
ఎన్నుకొనబడని అధ్యక్షులు గలరు. యూనియను
బోర్డులలో కొన్నింటికికను నామినేటెషు వెసి
డెట్లుగలరు. 19 తాలూకాబోర్డు మిటింగులు నియ
మితసంఖ్యకులగు సభ్యులు హాజరుగా నందుచే
నిలిచిపోవుట మిగుల శోచనీయము. ఇంతకన్నను
సభ్యులెక్కుడు శ్రద్ధవహించుట యవసరము.
యూనియనుబోర్డు మిటింగులలో 260 సభలు
నియమిత సంఖ్య లేక నిలిచిపోయెను.
సభ్యులయొక్కయు వెసిడెట్లయొక్కయు ప్రయో
ణపు భిత్తిమీల వ్యయము హెచ్చినటుల రిపోర్టు
దెలుపుచున్నది ఇయ్యది శ్లాఘాపాత్రము గానేరదు.
కృష్ణా, గుంటూరు, గంజాము, గోదావరిమున్నగు
11 మండలములలో లోకలుబోర్డుల నిర్వహణమున
కగు వ్యయము 60 వేల రూపాయలను మించి
పోయెను. ఇది తగ్గడి మార్గ మెమయిన గలదేమో
తెలియదు. రోడ్ల పొడుపు విశేషాభివృద్ధిని గను
పరుపలేదు. ఇంతవరకు ఒక్క బోర్డువారయినను
నిర్బంధప్రారంభవిషయ ప్రవేశ పెట్టకుండుట, అభి
వృద్ధిసూచకము గానేరదు. ప్రారంభ విద్యావ్యాప
నము ప్రోత్సాహకరముగ లేదు. నివేదిక ప్రకారము
పాఠశాలలకు బోదగిన బాలురలో 100 కి 57
పంతునను, బాలికలలో 100 కి 90 పంతు
నను విద్యాలాభము బడయుట లేదు. నిమ్మి
జాతుల విద్య ధోగితియందున్నది. ఆరోగ్యస్థితి
క్షీణదశయందున్నది. ఆస్పత్రులు చాలినన్ని లేవని,
నివేదిక దెలుపుచున్నది. కర్షులు, కడప, అనంత

ఆంధ్రుల
గంధి మహాత్మని వుజానిధి
లక్షరూపాయలు సమర్పించవలెను
24.6.24

యథా శక్తి ని తోడ్పడుడు

కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు		కంతులుగారికి చేసిన వహాల్	
ఇదివరకు		చందాలు	
యూ 40181-2-7		యూ 16104-12-5	
నెల్లూరు జిల్లా నార్తరాజువారిపాలెం		గ్రామమునందు వసూలు కొడవ	
లూరు బలరామయ్యగారిద్వారా		20-11-0	
మొత్తం		మొత్తం	
40131-2-7		16125-7-5	

పూజానిధికి సామ్యునుబంపు చిరునామా:—కా. నాగేశ్వరరావు, నెం 7 తంబు కెట్టివీధి, మద్రాసు

పురము జిల్లాలలో ఇవి చాల తక్కువగ గలవు.
ఆయుర్వేద వైద్య మెల్లర కందుబాటులో నుండగ
దానికి తగిన ప్రోత్సాహమేల యొనగగూడదో తెలి
యదు. సంచార వైద్యాలయములు విజయము గాంచ
లేదని, నివేదిక మంగీకరించుచున్నది. దీనియందు
వింతపమియులేదు. వ్యాధిగ్రస్తులైనవారు, ఎప్పుడో
తమ గ్రామమునకువచ్చెడి వైద్యునికొంకు కనిపెట్టు
కుని యుండజాలరు. చేరువుననున్న వైద్యుని సలహా
గైకొనుట సహజము. వ్యాధులవలనగలిగిన మరణ
ములసంఖ్య హెచ్చుగనున్నది. స్థానికముక్తమర
ణము లధికమయ్యెను. ప్లేగు వ్యాధివలన నెక్కుడు
మంది మరణించిరి. కలరా మాత్రము తగ్గుదల
జూపెను. జిల్లాబోర్డు రైల్వేలలో కెల్ల బెజవాడ
బుద్ధరురైల్వేవలన నెక్కుడు ఆదాయము చేకూరు
చున్నది. వెనుకటివత్సరమునకన్న రాబడి 100-కి 19
వంతున వృద్ధిజూపెను. గుంటూరు, రేపల్లె రైల్వే
రాబడి 100-కి 6-కుపైగ వృద్ధి జుయ్యెను. కోయం
బత్తూరుజిల్లాలో పోదనూరు పొల్లాచీ రైల్వేకు
100 కి 13 కుపైగ రాబడిలో వృద్ధిగన్నట్టుచున్నది.
జిల్లాబోర్డురైల్వేలకు రాజధానియం దెక్కుడు
ప్రోత్సాహము గనుపింపదు. అనేక భాగము
లలో జిల్లాబోర్డులు రైల్వేసౌకర్యములను నెలకొల్పి
తమ రాబడిని వృద్ధి చేసికొనగలవు. రామ
నాథజిల్లాబోర్డు 32 మైళ్ల మోటారుసర్వీసును నిర్వ
హించుచున్నది. ప్రయాణసౌకర్యముల విషయమై
లోకలుబోర్డు లెక్కుడు శ్రద్ధవహించుట కివ
మింకేనిగలదు.

ధర్మి మతసంబంధమగు కొట్లాట

ప్రమాద మేమియునులేదు

ఆర్యసమాజ మందిరమునుండి బాలురను బాలికలను
యిద్దరిద్దరుగా బారులుతీరి చచ్చుచుండిరి. వారు జమ్మమనీ
రుకువచ్చినపు డొకమహమ్మదీయబాలుడు 14 ఏండ్లపాడు
ఆబాదులలో నెటులనోకలిసెను. అదిహాని ఆర్యసమాజమువా
రాబాలుని ఎత్తుకొనిపోవుచున్నారని కొందరు మహమ్మదీయు
లు పరుగిడివచ్చిరి. కొట్లాట కిదియే కారణము. ఆర్యసమాజికుల
లో ఏడుగురికిని మహమ్మదీయులలో నిద్దరికిని గాయములు
తగినవ. ఆర్యులలో నొకరినివైద్యశాలలో చేర్చుకొనిరి; ఇం
ప్రమాదకరమైనదిగాను గాన ఎవ్వరిని అరెస్టు చేయలేదని
పోలీసు సూపర్వైంటు తెలిపెను.

భారత కాంగ్రెసుసంఘసభ

ఈనెల 27 వ తేదీని అహమదాబాదులో జరుగును
మ్యునిసిపలుహాలులో సభను జరుపుటకు
నిశ్చయింపబడెను.

ఈ సభకు వచ్చు ప్రతినిధులకు సకలసదు పా
యములను చేయుటకు ప్రయత్నములు చురుకుగా
జరుగుచున్నవి. శ్రీమాన్ రాజగోపాలాచారిగా
రును, కార్యదర్శి పండిత జవహరలాలు నెహ్రూగి
రును 24 వ తేదీకివచ్చెదరు. పండిత మోతీలాలు
నెహ్రూగారు 26 వ తేదీని, దేశబంధుచిత్తరంజన
దాసుగారు 27 వ తేదీని వచ్చెదరు. మాలానా మ
హమ్మదాల్ గి రెపుడు వచ్చెదరో యికారూఢిగా
తెలియలేదుగాని 25 వ తేదీని భారత కాంగ్రెసు
కార్యసంఘ సభ జరుగును గాన ఆసభ కధ్యక్షు
కవహించుటకు నాడే వచ్చెదరని అనుకొనుచున్నారు
అహమదాబాదులో నింకను వరములుకురియ
లేదుగాన ఉష్ణ మతితో వముగానున్నది. (అ||ప్రె||)

నారాయణవరమున అస్పృశ్యత

నివారణము

పంచమ బాలురకు నేత పాఠశాల
శ్రీయంత సి. వి. రంగం శ్రేష్ఠిగారు ఈమధ్య వా
రాణువరములో లేనపుడు పంచములు నిడివిగా గ్రామ
ములకు వచ్చినపుడు కొందరు తుంటరులు (గుండాలు)
వారిని బాధించిరి తెలిసినది. అందువలన శ్రేష్ఠిగారు వెంట
నే గ్రామమునకేగిరి. ఇట్లు పంచములను కొట్టుట అక్రమమని
పంచమవాయకులు ప్రతిపక్ష వాయకులకు తెలిపగా, వారు
విచారించెదమని యూరక చెప్పికెగాని అట్లుల వారు చేయదల
చనేలేదు. ఎం. రంగసాయ్యంగారి సోదరుడు, ఎం. ఆర్.
గోపాలాచారిగారు ఉత్సవాదులకొరకు అగ్రామమునకు వెళ్లిరి.
పంచమబాలుర నేతపాఠశాల వారింట నుంచుచుటచే దాని నట
నుండి తీసివేయించవలెనని ప్రతిపక్షులగు బ్రాహ్మణులాయనను
చాల ప్రోత్సాహపరచిరి. ఆయన అట్లు చేయునని వా రాసిం
చిరి. గాని ఆయన ఏమియును చేయలేదు. ఇతరులలవంత
ముచే హనుమాను గ్రంథాలయమును రంగంశ్రేష్ఠిగారిని బహి
ష్కరింప పాటుపడిన గ్రంథాలయ సభ్యులకు ప్రోత్సాహ
కుల పనిపాటులు చేప్పించుట ధనమిచ్చుట మున్నగుసహాయ
ము చేయనందునవారు చాల శ్రమపడిరి. రాత్రిపాఠశాలలో
చదువుచున్న పద్మసారీలు చువుటకు చాలప్ర క్రితో నుండిరి.
గాన రంగంశ్రేష్ఠిగారు గ్రామముచేరగానే వారందరును తమ
తమ పనులలోచేరిరి. రాత్రిపాఠశాలలోనునేత పాఠశాలలోను
విద్యనిభ్యసించుచున్న పంచమబాలురుగూడ పాఠశాలలకు రా
గోరుచున్నారగాని వారిరిదండ్రులు ప్రతిపక్షులకును తుంట
రులకును జడిసి వారిని వారింపుచున్నారు.
పంచములలో కట్టుబాటును ఏర్పరుచు
టకు ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు కార్యదర్శి శైలభాద్రానండి త్వర
లో నిర్ణయాలను వారి నిద్దరిని నారాయణవరమునకు పంపు
రని తెలిసినవని ఒక నిత్యుని నేడుమాత్రానెను.

స్థానిక వార్తలు

కా. నాగేశ్వర రావుగారు, ఆంధ్ర ప్రదేశ్

సంపాదకులు కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు నేటి ఉదయం తూర్పునండి మదరాసు విచ్చేసిరి. నేటిరాత్రి బయలుదేరి ఆహమ్మదాబాదు అ. భా. కాం. సంఘసభకు జూయెదరు.

కార్యోద్యమ ఎన్నికల సభలు:— మదరాసు

జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమువారి యజమాన్యమున బుధవారము (శేపు) సాయంకాలము 6 గ. చింతాద్రిపేట కిలవప్పచెట్టి బీధి లోని మైదానముపై బహిరంగసభ జరుగును. ఎన్. శ్రీనివాసయ్యగారు; వి. చక్రయ్య ఎస్. ఎ. హఫీసుహమ్మదు పి. ఎం. ఆదికేశవులు నాయకులు, వి. ఎల్. కామ్రే, జి. రంగయ్య వాయుడుగార్లు మున్నగువారు మునిసిపలు ఎన్నికల గూర్చి ఉపన్యసించును.

కార్యోద్యమ వకపరచుకొరట:— మదరాసు

కాంగ్రెసు సభ్యులు కార్యోద్యమ ఎన్నికలగూర్చి చూశేలా మొన్న సాయంకాలము సభ జరిగి, ఎం. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు అధ్యక్షులుగా నుండిరి. కాంగ్రెసుసభ్యులు స్థానికసంఘములను వకపరచు నవలసిన ఆవశ్యకతను గూర్చి అధ్యక్షుడు ముందుగ చెల్లెను.

ఆదికేశవులు నాయకుగారు తరువాత నువన్యసించిరి. చూశే దివిజనుల పేర్కొనబడిన వి. చక్రయ్యచెట్టిగారిని కాన్సిలరుగా నెన్నుకొనుటని సభ్యులను హెచ్చరించిరి. పిదప బయలుదేరినారు మాట్లాడిన పిదప సభ ముగిసెను.

నోట్ల దొంగతనము

ఎగ్జిక్యూటివ్ లిస్టుకోర్టు విచారణ

గిమే యను ఆంగ్లోహైందవ రైల్వేపింఛని ఉద్యోగిని పిల్చిపాలేసు కాళి ఇన్స్పెక్టరు తాదేజనుగారు దొంగతనముచేసి వందుకుగాను ఆరెస్టుచేసి కేసుకేసెను.

18 వ తేదీ న అధ్యక్షులు గారు తేలు లో ధనముతో గల సంచిని పెట్టుకొని ఎగ్జిక్యూటివ్ లిస్టులో చుండును. అందు, రూ. 40, 6 పిల్చింకులను 20 పాసుల ఇంక్లాండు బ్యాంకు నోట్లు ఉంచెను. మరువాదాయక పోలీసు వారికి ఫిర్యాదుజేయగా ఈనోట్లు నగదు చేసికొనుటకు వచ్చువారందరిని పట్టి నిలువరిపెనుచు ఉత్తరువు చేయుచు అన్ని బ్యాంకులకు ఉత్తరువులొసంగిరి. 21 తేదీ ఉదయం చాక్లాయి నోట్లను చార్జ్డ్ బ్యాంకువద్దకు తెచ్చి నగదుగా మార్చవచ్చెను. ఇన్స్పెక్టరు ఆతని ఆరెస్టుచేసి మిగిలిన నోట్లనుగూడ, ఆయన ద్వారా రెప్పించెను. బ్యాంకుధికారి తూద్రాయికి ఒకశతకతన 9 కు రూ. 50 పైను లేదా మరియొక నెల కనిసత్తు విధించెను. పోలీసు డి. కమిషనరు బ్యాంకులకు తెలియజేసినందు అతని అధీనంబున చెను.

వైకంగును నినీమా

దానియ్యు బూను

అత్యద్భుతమున సీతవర్ణమునందలి కడపటి భాగము ఈనెల 21 వ తేదీని ప్రారంభమైనది. 27 వ తేదీ వరకు సీతవర్ణము జరుగును. 28వతేదీని క్రొత్త ప్రదర్శనము ప్రారంభమగును. దానియ్యబూనును ఆరెనియ్యబూనును ఆరెనిచే పెంచబడినయువకుడుబాకును దేశభక్తిచేయబడు ధైర్యవైర్యసాహసా

సాదారణులుచూచిరవరినవే. వారుపడినకష్టములకుపరిమితియేలేదు. జుష్టిహెండర్నసుకోరిక నెరవేరును నూతనజననము సీతవర్ణము పూలు సురక్షితముగ నచట చేరి గొప్పపట్టాములను నిర్మించెదరు. ఈజననమునకు జనకుడు అనుసాగ్యకవాసుమును బూనుకు ప్రబలాసంగి గౌరవించెదరు. కుట్రవారు లతో చేరిన రెడ్డుండు (హెండర్నసు సోదరపుత్రుడు) దుర్గతికి పాలై నుతల హెండర్నసు సన్నిధికి వచ్చును. బూనుచేపెంచబడిన బాకు హెండర్నసుకుమారుడనియు అతడు రేంజేండ్ వాడైయుండగా చోరులు హరించెరియు బూను హెండర్నసు కరిగించును. బాకుకును బూనుకుమారులను వివాహము జరుగును. కుట్రవారులకు నాణకరాలుగానుండిన హెండర్నసు పెంపుడుకూతురు అనయయైవిరోధాభిండమునకు పారిపోవును. ఇట్టికథ విజయకుభారముగా ముగింపబడినది. హాస్యరసభరితములు ఉపాఖ్యానములుగొన్నిగూడ ప్రదర్శింపబడెను.

కాంగ్రెసు పత్రిక-రాజమహేంద్రవరము

శ్రీయత మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్యగారి సంపాదకత్వము

ఈపత్రికకు ప్రప్రథమమున సంపాదకులుగా నుండిన శ్రీయత అన్నపూర్ణయ్యగారి రిటైరుమే కాంగ్రెసుపత్రికకు మరల సంపాదకత్వమును వహించిరి. ఈనెల 19 వ తేదీని వెలువడిన సంచియందు వీరిసంతకముతో స్వవిషయమును క్లిష్టకల వ్యాసము ప్రకటింపబడెను. “మాపత్రిక మొదటినుండియు గాంధీమతానుసారముగ ప్రజాప్రబోధము గావించిన సంగతి పాఠకుల కెరుకయే. దేశములో క్లిష్టపరిస్థితు లువయించినను గాంధీతత్వమే స్వరాజ్యసిద్ధికి దివ్యమార్గమును మా దృఢ విశ్వాసముపట్టికిని నడింపజేడు. కాన మా పత్రికాసాంప్రదాయము ననుసరించి గాంధీతత్వ ప్రబోధమునే మేము చేయదలచుకొనుచున్నాము.” అని ఆవ్యాసమున వ్రాయబడినది. ఇందులకు మేమెంతయు సంతసించుచు అన్నపూర్ణయ్యగారి సంపాదకత్వముక్రింద మేల నీపత్రిక ఘనముగ దేశసేవయేయుగాక యని కోరుచున్నాము. (ఆం. ప. సం)

వేదవీర మహాత్మ్యము

శ్రీలక్ష్మీవృషిస్వా సోమయాజి వైశ్య సమాజము బందరు వారు ఈతేదీన బంగళా కుక్రవారం ది 27.6.24 నం. తేదీని వేదవీరమహాత్మ్యము మహావైభవముగా జరుపుదురు గానఆదిన ముదయము మహాసభకున్న, సాయంత్రము మేళతాళభజనలతో స్వప్రవాచకములతోను జరుగు పురసంకీర్తనమునకును అందరు దయాచేయ వ్రాశిరటలు.

లింగమల్లు రామస్వామి

కార్యదర్శి

గంజాంజిల్లా జమీందారీ రయతులసంఘము

గంజాంజిల్లా జమీందారీ రయతులసంఘము ముఖ్య సమావేశము బరంపురం పురమందిరమునందు 15.6.24 తేదీన ఉ. సూర్యనారాయణ రాజుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగెను. పండ్రెండు ముఖ్య స్థలములనుండి రయతులు ప్రతినిధులుగా వచ్చియుండిరి. పురమందిరము చాలనంతమంది సభ్యులు వచ్చిరి. అధ్యక్షుడు రయతుల యిబ్బందులను చెల్లెను. జమీందారులు ఫలసాయములో సగమునంత, ఒకప్పుడు యింకను అధికముగను వసూలుజేయుచున్నారు. ఇంక అధికము పాలా సంగినచో రయతులకేచుకూలి కిట్టునో ప్రభుత్వమువారు భూస్వాములుకూడ నాలోచింపవలసి యున్నది.

ఎట్టేటు లాండుఆక్రమ యాయక్రమాల నతిశయింపజేయుచున్నది. అందలి 143, 144 కేక్రమలను పాటింపక జమీందారు ఆస్వాదముగ అధికము కిట్టులను వసూలుజేయుచున్నారు. ఒక్క విషయ బట్టి జమీందారులవద్ద రయతు లెంతదుర్భలముందన్నానో ప్రభుత్వమువారు తెలిసికొనవచ్చును. దీనికి కోడుగా రయతు లేవస్తూవు నుపయోగించిన దానికి డబ్బిచ్చు కొనవలెను. ప్రభుత్వ అడవిచట్టమును జమీందారీ అడవులలోను గూడ ప్రవేశపెట్టుట రయతులపై పెద్దఆయుధముగా నుపయోగించబడుచున్నది. ఈ యిబ్బందులన్నియు ప్రాతీనిగ్యప్రభుత్వ ముండిచో బాగుగ తెలుపు కొనవచ్చును. ఎట్టేటు లాండు ఆక్రమగల బాధలన్నియు అనుదినము మనకుచెప్పుచున్నవి. తాత్కాలిక సమస్యకోర్టులలో న్యాయము సంపాదించుటకు యెంతవ్యయమునో దావాలవల యెంత సంతుష్టిరముగ న్యాయుదొరకునో మున్నగు విషయములు మనకు చెప్పును.

రయతులు సర్వశక్తులు వినియోగించి మామూలాలవద్ద బుర్రులు గొని వచ్చుచుపెట్టి అనుకూల బుర్రులపైకై యెరుగు జూచుచు భూమిదున్ని కష్టపడి పండించువంటలో తననభ్యావిప్పించవలెనని భూస్వాములను శాసనసభ్యులను, ప్రజాశాసనముబడిన నాయకులను ప్రభుత్వమువారిని వేడుచు అధ్యక్షుడు ఉపన్యాసము ముగించెను. ప్రభుత్వమువారు, శాసనసభయు ప్రస్తుతాధికారులవద్దను తొలగింపవచ్చుచోసంఘము బాగుపడెను. సంతుష్టిగలిగి పోల్లముగనుండు వ్యవసాయదారులండుబుడే దుర్గభమును. ప్రభుత్వమువారు సవరు చట్టమునందలి లోపములను విచారించుటకై ఒక సంఘము వేర్వేరుప నిర్ణయించినందులకు సంతసించుచు ఆసంఘమునెదుట రయతులు తగిన సాత్వ మీయవలెనని హెచ్చరించెను.

అధ్యక్షోపన్యాసానంతరము 4 గంటలకాలము దీర్ఘచర్చ జరిగెను. జమీందారీ రయతులందరు గలసి తమకు జరుగుచున్న ఆస్వాదమును చెల్లెవు ఇండియా దొరతనమువారికి మురూసు గవర, మెంటుకు, ప్లేటు పెక్రటిగారికి చూడు ఆర్జీలు పెట్టవలెననియు, సంఘమువారి ఖర్చుల నిమిత్తము కాలుకాబలవద్ద రూ. 2000 వసూలుజేయుటకు సంఘమునకు అధికారమున్నట్లును రెండుతీర్మానము లామోదించబడెను.

మన్యం ఫిత్వారీ

చాలమంది ఫిత్వారీదారులను ఆరెస్టుచేసిరి

నర్సీపట్నముకు మూడుమైళ్ల దూరముననున్న గ్రామములు గ్రామమునకు వెలుపల ఈ నెల 10 వ తేదీని గోకిరి మారే శును పట్టుకొని గూమారు డిస్ట్రీకుపాస్టిలరువద్దకు తీసికొనిపోయిరి. ఇతనిని పట్టుకొనినవారికి 500 రూపాయలు బహుమతి యియ్యబడునని యిదివరకు ప్రకటింపబడెను. వలంకరం గ్రామమునకు లోత లక్ష్మయ్యను గ్రామములు 18 వ తేదీని చింతలపూడి తీసికొనివచ్చిరి. బారికులమాదిగామును కొరలు కొట్టుదును కంగరాజు మూడుగలముతా వారు కొంతలం గ్రామమువారు వాణినినర్సీపట్నమువద్ద ఆరెస్టుచేసి 16 వ తేదీని నర్సీపట్నము తీసికొనివచ్చిరి. తాను 203 తుపాకిని దాచిన శాసనమును లక్ష్మయ్యచూపించగా ఆతుపాకిని పోలీసు వారు తీసికొనిరి. సాగిన కొత్తెన్నపడాలు యింకను దొరకలేదు. అతడు తనతుపాకిని కొండమీద సల్పాయివద్ద పారవేసెనని కొందరుచెప్పగా పోలీసువారుచట వెతకి దానిని తీసికొనిరి. గంటంబోరను చంపినలోజాన తాను తనతుపాకుని మందుగుండును సింగజేవరవద్ద దాచితినిని బోనులమాదిగాము చెప్పగా దానిని పట్టితెచ్చిరి. తనవద్దగల తుపాకులండిన మరింతహానికరమని ఫిత్వారీదారులు వానిని పుదు పారవేయుచున్నారు. మట్టకం బుద్దయ్యదొరను పట్టుకొనుటకు కొందరిని పంపిరి. బుద్దయ్యదొరయును సంకోశి మోకాడును మాత్రమే హెచ్చుబహుమతులు ప్రకటింపబడినవారిలో మిగిలియున్నారు. ఇంకను 21 మంది దొరక లేదుగాని వారిపాద రేమియును తెలియలేదు. (ఆ. ప్రె.)

వైకం సత్యాగ్రహము

పూర్వారచరాయణుల విజృంభణము

ఇంద్రస్వంతి నీలకంఠ నంబుద్రి పి. సి. కృష్ణశిఖ వకీలు వెంకట్రామయ్యరు, ఎం. తే. రామశిఖ, గోవిందశిఖ గార్లు మున్నగువారు సత్యాగ్రహము నడచివేయుటకు 23 వ తేదీని గట్టిప్రయత్నిమును ప్రారంభించిరి. సత్యాగ్రహులను నిరోధించి ఆస్పృశ్యతను నిలబెట్టుటకు 50 మంది సవర్ణహిందువులను నలంబింపగా నియమించిరి. దొరతనమువారుపేక్షించుటచే మేమే ప్రతిక్రియచేయవలసినదని వారునుడివిరి. శేపు 25 వ తేదీని వారు సభచేసి విధానమును నిర్ణయించెదరు. స్థానికులను హిందువులు సత్యాగ్రహమునకు ప్రతిహేలురు. కాంగ్రెసువారే దీనిని తెచ్చిపెట్టెరిని వారనుచున్నారు.

రామస్వామినాయకరుగారు 22 వ తేదీకి వైకం చేరిరి. బహిరంగసభలో పోలీసువారి దౌర్జన్యమును నిరసించుచు నుపన్యసించిరి. వలంబీరు లహింసావ్రతమును వదలగూడదని తెలిపిరి. గుంపులోనుండి ఎవరో రాళ్లు విసరిరి. ఒకరాయి ఒకశిల్లవానికాలుమీద తగిలెను. మహమ్మదీయ మతము నలంబించిన వులయాదేవరు దేవాలయక్షిధులకు వెళ్లగా 22 వ తేదీని పోలీసువారు వారిని కొట్టిరి. 23 వ తేదీనిగూడ పశ్చిమపీఠియొద్ద పోలీసువారు రాష్ట్రములను లాగివేసిరి. మరి రెండుగంటలకు ఎనమండుగురు సోహాగిల్లకాయలు కాగితపుటోపిలను పెట్టుకొని అటకువచ్చి నలంబీరులను తిట్టుచు గంటసాగిరి. నలంబీరులచటనే మాన్పండిరి. మొదట జత నింటికి పంపుటకు రెండవజత నలంబీరులురాగా పీఠిమొగకు 100 గజముల దూరమున సవర్ణహిందువులు గుంపుగా వారిని నిరోధించిరి. సత్యాగ్రహసంఘమువారు వార్షికోజనసభకుకెట్టికొలంబిలలోఒకనిమొగకునకు ఆక్రమకేడరాని నున్నపుటొట్టు పెట్టిరి. తే. జి. కూజు కృష్ణశిఖ, కృష్ణనంగుద్రి, కృష్ణశిఖ, ఎం. ఎస్. నాయుడుగార్లు మున్నగువారిని కొట్టిరి. పిక్కుట ప్రేమలంటిరులరాగా 10. గజములదూరమున వారినిగూడ నిరోధించిరి. సాయంకాలము 6 గంటలవరకుమండి పిమ్మట సత్యాగ్రహ నలంబీరులందరను మామూలుప్రకారము శివరమునకు వెళ్లిరి. ఇట్లు నిరోధించుటకు బాలురను యువకులను సవర్ణహిందు సాయుధలే పంపిరి. ఇక మీదట నిటులే చేసెదరని తెలియుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

అనంతపురం మండల కాంగ్రెసుసంఘము

ఉత్తరదక్షిణ మండలసంఘముల న యోగము

ఉత్తరదక్షిణ అనంతపురమండలసంఘము లనేకము చేయుటకును రెవ్వియసంఘమునకు ప్రతినిధుల నెన్నుకొనుటకును జూలై నెల 21 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు గుంటకల్లులో సభజరుగునగాన రెండుసంఘములసభ్యులును ముఖ్యులుగా రాగోరెను అని రెండుసంఘముల కార్యదర్శులను తాదాప్రకారం తెలివార్దనంపిరి.

అ. భా. జాతీయోపసంఘ సమావేశము

సభ్యులకు మోపురిక

27 వ తేదీన, ఆహూతాహూతుల జనగణము అఖిల భారత జాతీయోపసంఘ సమావేశము, చాల విధములలో నుత్కృష్టమైనది. ప్రతిసభ్యుడును, ఈసమావేశమునకు హాజరై చచ్చుచుండు పాల్గొనుట తన మతభేదముగ నెంచవలెను. ఈ చచ్చుచుండు పాల్గొనునపుడు, వివాదభావమునకును, కలహములకును, మనస్సునందు తావోపరాదు. తాత్కాలిక మగు పాక్షిక విషయమును సంపాదించుటయే పరమావధిగా పెట్టుకొని వాదించరాదు.

దైవములు జూచి పవిత్రాదర్శముతో, విప్రభావముతో, దేశముయెడల గాఢమగు ప్రేమతో, హృదయమున నన్యభావములకు తావోసగక తనదేశీయులందరకును నుపయోగకరమగు కార్యమునొనర్చుట నే ఏ కాదర్శముగా పెట్టుకొని పనిజేయవలెను. దేశమునందలి వివిధప్రాంతముల ప్రతినిధులు. మూడు సంవత్సరములవియోగానంతరము తమ కత్యంతప్రేమపాత్రుడగు నాయకుని కలసికొని సంప్రదించుట కిదియే మొదటియవకాశము. తమకేర్తిన విశ్వాసమునకును ఈ తావోసమునకును మూలాధారమగు మహాత్ముని దర్శనమొనరించి ప్రతినిధులందరను ఆలసియున్న తమ మూతావమును తిరిగి మారతన కేర్తొ పునరుజ్జీవింప జేసికొనెదని నమ్మెదము. ఏదైన గొప్ప విషయము చర్చింపబడునపుడు ఓప్ప యెంగలప్రతినిధులు సామాన్యముగా ఇట్టి సభలందధికమగ గానింపకుండుటచే ముఖ్యముగా వారికొక ఈ చాక్రములు దేశింపబడెను.

జాతీయోపసంఘమున చర్చించుటకు నోటిను లొంగక బడిన తీర్మానములలో మహాత్ముడాలిగారు చర్చను ఖండించు తీర్మాన మొకటి గలదు. గాంధీ మహాత్ముని గురించియు హిందూ సంకతాను యుద్ధమునుగురించియు మహాత్ముడాలిగారు నుడివిన వాక్యములైనవి దే బడెను. ఈ తీర్మానమున సంహించుకొనబడు నని నమ్మించుచున్నాము. ఆ తీర్మానములన పరస్పరద్వేషములు విరోధములు అధికమగుట తప్ప ఎట్టి యుపయోగమును నుండజాలదు. ఈ తీర్మానమును దెచ్చినను నిరాకరింపబడుట నిశ్చయము. మాలవాగారు నుడివినవాక్యములు చాల అవివేకములైనవనుటకు సందేహములేదు. వాని నిదివరకే మేము నిరసించితిమి. ఇప్పుడును పూర్తిగా నిరసించెదము. కాన మే మంతకంటె తీవ్రమగు పదముల నుపయోగింప జాలము. మాలవాగారి దేశభక్తిని ఎవ్వరును ప్రశ్నింపజాలరు. హిందూ మతము యెడలను మహాత్ముని యెడలను ఆతని కి గాఢమగు ప్రేమ భక్తులు గలవు. ముఖ్య విషయములయందన్నిటిలోను మహాత్ముడాలిగారు ఋజుమార్గముననే యుండగా అవిచారితముగ కొన్ని వాక్యముల నుడివినందులకుగా నాతని శిక్షించుటకు ప్రయత్నించుటకు తగుకారణము మాకు గన్పించుటలేదు. జాతీయోప సంఘములో చర్చింపబడెనన్న ఇతర తీర్మానములతో పోల్చిజూచిన యెడల వై విషయములు అతి స్వల్పములు.

నిజమగు పోరాటము జేడియంతయుమహాత్ముని "తీవ్రమగు" రెండుమానసలై కేంద్రీకరింపబడును. (1) స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు, కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహకసంఘము లన్నిటినుండియు వదలుకొనవలెను. (2) అఖిలభారతజాతీయోపసంఘమునను ఇతర కాంగ్రెసు పదవులందును నుండు వారెల్లరును, ప్రతినెల 10 రులములనూనూ స్వయముగా వడకి పంపవలెను.

ఈనూచనలై స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ సర్వకర్తలను నుపయోగించి పోరాడుటకు సిద్ధముగా నున్నారు. కాని ఈ విషయమున వారు గన్పరచుచున్న ఆవేశమునకును, ఆగ్రహమునకును, మాకు కారణము గానించుటలేదు.

మనము మొదటిప్రశ్నను దీసికొని పూర్వార్థములను విచారించుదము. ఇది ప్రజాప్రభుత్వ సూత్రములకు భంగకరము లని, మోతీలాలు సైహూ మొదలగు స్వరాజ్యపక్షప్రముఖులు ప్రతిపాదించుచున్నారు. ఆ ప్రశ్న ప్రస్తుతందర్భమున నెట్లు కలుగునో మాకు తెలియుటలేదు. నియోజకవర్గ అభిప్రాయము నకు ప్రతిహేతులగు అధికారమును బలము నుపయోగించి, స్వరాజ్యపక్షమువారి నందరిని కాంగ్రెసుసంఘములనుండి సమానముగ లాగివేయవలెనని గాంధీగారి రెంతమాత్రమును నూచింప లేదు. దేశమునందు జేయవలసియున్న పనిని గాంధీగారు బాగుగా స్పష్టముగ విభజించిరి. ఇట్టిదానికి, దేశాభిమానము గల వారేవిధముగ నాక్షేపింపగలరో మాకర్థమగుటలేదు. జాతీయకార్యక్రమమునందు, కానసభలద్వారా జేయవలసినపనిగూడ ఒక ముఖ్యమగు విభాగము (ఈవిషయమున

మున స్వరాజ్యపక్షముతో మే మేకభవింపమున్నాము.) కాని ఈవిభాగములోని వ్యక్తియొక్క సర్వకర్తలను దానే ఆకర్షించును. దానిని సరిగా నిర్వహింపవలెనన్నచో పూర్తిగా నాకార్యముండే నిమగ్నుడై పోవలసివచ్చును. యెంగాలలో, స్వరాజ్యపక్షమువారికేర్తిన కాలమును అంతటను పనియే ముగి జేయుచున్నది. అందుచే, నిర్మాణకార్యక్రమము పూర్తిగా నిరాకరింపబడెను. కాని దేశముయొక్క విమోచనము తుదకు నిర్మాణ కార్యక్రమముండే ఆధారపడియున్నది. కాని కానసభలోలో గాదని దేశమంతయు నమ్ముచున్నది. స్వరాజ్య పక్షమువారుగూడ సంగీకరించుచున్నారు. అందుచే నీ నిర్మాణకార్యక్రమమును త్వరితముగ నాచరణలో పెట్టి అభివృద్ధి జేయవలసియున్నది. కాని ఈ కార్యమును గురించి శ్రద్ధాపూర్వకముగ కొక నిర్మాణమున్న నేగాని, పనిజరుగ నేరదు. అట్టిస్థితిలో స్వరాజ్యపక్షమువారు కానసభా కార్యక్రమములో ముడిగి లేలుచున్న సమయమున, కార్యక్రమము నందును అందుకు ప్రథమావశ్యకమగు పంచవిధ బహిష్కారము లందును పూర్తియగు నమృతముగలవారే కాంగ్రెసు కార్యాలయమున నుండి పనిజరుపవలెనని గోరుటయందు సహజవిరుద్ధ మేమిగలదు?

తాము ధిల్లీ, కాశీనాథ కాంగ్రెసుతీర్మానముల ప్రకారమే బద్ధులమై యుంటిమనియు, కాంగ్రెసు సంఘముగాని నిధులనుగాని కానసభాప్రచార మొనర్చుట కెప్పుడు నుపయోగింప లేదని స్వరాజ్యపక్ష నాయకులు ఎటుగెల్లి చాటుచున్నారు. నిజముగా నట్లే జరుగుచున్న యెడల, మహాత్ముని నూచనగాంచి స్వరాజ్య పక్షమువారు భయపడ నవసరము గానింపదు. కాని యధార్థ విషయములు చాలవేరుగు నున్నవి. గత ఎన్నికలతో స్వరాజ్య పక్షమువారు చాలవరకు కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠను పలుకుబడిని నుపయోగించు కొనిరి. వాస్తవమే స్వరాజ్య పక్షమువారి ఆశ్చర్యకరములగు విజయములు చాలవర కధారపడి యుండెను. ఇకమిద కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠను, ధనమును సంఘములను నుపయోగింప వీలులేకపోయినచో నిట్టివిజయములుగలగవని భయపడుట న్యాయమే.

కాని వారిభయమున కిదియే నిజమగు కారణ మగునెడల వ్యవహారములో వారు మనను విప్పినివ్వవలెనని నుండవలెను కానసభలలో పని, కాంగ్రెసు సంఘముల పలోని నొక భాగమనియు, అందుచే కాంగ్రెసు సంఘములలో నుండి ఆసంఘముల ద్వారా ఈపనిని సాగించుటకు నిశ్చయించితిమనియు స్పష్టముగ దెలుపవలెను. ఇందువలన చాల అనవసరమగు అసత్యవాతావరణము పటాపంచలై యధార్థవిషయములు గాన నగును. యెంగాలలో జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘముల నన్నిటిని, ఎన్నికలకొరకన్ని స్వరాజ్యపక్షప్రచారకసభలనుగా మార్చుటకు తీవ్రమగు ప్రయత్నములను జేయుచున్నారు. అట్టి ప్రయత్నములు విఫలమైనవా కావాయను విషయమును గురించి మేమేమియు జెప్పము. కాని కానసభబహిష్కారసూత్రములే కట్టుబడియున్న కాంగ్రెసు సంఘములద్వారా నిట్టిపని జేయుట మోసము కాపట్టుముతప్ప వేరుగాదు. అట్టికాపట్టుముతప్ప నాది వై నెట్టి సత్యగ్రహముగాని భావిభారతజాతిగాని ఆధారపడి యుండజాలదు. (అమృతబహు ప్రతిక).

భారతకార్యదర్శిపై దావా

కానసభ వారు గ్రాంటును నిరాకరించుటపై ఫలితము

కలకత్తా హైకోర్టులో విచారణ

కలకత్తా, జూన్ 28:— కానసభవారు గ్రాంటును నిరాకరించి నందులకు ఫలితముగా జనించినకేసు ఒకటి ఈదినమున హైకోర్టుందు న్యాయమూర్తిభారత్ హిల్లుగారిచేచిరాలింపబడెను. ఈకేసులో మైమింగునిభజనము సందర్భమున ప్రభుత్వము వారు తనతో గావించుకొనిన కంట్రాక్టును ప్రభుత్వమువారు భగ్నపరచుటచే రు 428983 లను నష్టపరిహారముగ నిప్పించవలెనని నేను గుప్తఅనునాతడు భారత కార్యదర్శిపై దావా దెచ్చెను. ప్రభుత్వ ఎగ్జిక్యూటివు ఇంజనీరు రు 1186812 ల ఇటికలను కొనుటకు ముద్దాయియొక్క కంట్రాక్టు సంగీకరించెను. దావాదారుడు నాలుగెలలు పనిజేసెను. ఇంతలో కానసభ వారు గ్రాంటును నిరాకరించుటచేత ప్రభుత్వమువారు ఫిర్యాదిని పని నావీతేయవలసినదనియు ఎంత పరిహారమును గోదనది దెలుపవలెననియు గోరిరి. ఫిర్యాది రు 5,647088 లను గోంగా ప్రభుత్వమువారు రు 148050 ల నిచ్చిరి. అంతటఫిర్యాది మిగిలిన మొత్తమునకు కంప్లెయింటుజేసెను. వాయిదానాటికి ప్రభుత్వమువారి తరపున నెవ్వరు హాజరైకపోవుటచే న్యాయమూర్తి గ్రీవుగారు డీక్లయిచ్చిరి. దానిపై ప్రభుత్వమువారు అప్పీలు జేయగా డీక్ల రద్దుజేయబడెను. అసలు కంప్లెయింటును గురించి ప్రస్తుతము విచారణ జరుగుచున్నది. (అం. నె.)

ధిల్లీలో మహామ్మదీయ సభలు

“వయోనీరు” పత్రికా విలేఖరిపై నారోపణలు

మహామ్మదీయనాయకుల ప్రకటనము

ధిల్లీ, జూన్ 28:— జమీయతు లేమాకార్యదర్శియగు అహమ్మదు సయ్యదు, పోచారుట్లెట్ల కార్యదర్శియగు హులా నామహమ్మదు ఫకీరుగాడ్లను మరెవ్వరును ఈక్రిందిప్రకటనను గావించిరి.

ఈనెల 22 తేదీన “వయోనీరు” పత్రికయందు ఒకవిలేఖరిచే ప్రకటించబడిన నివేదిక అసత్యవిషయభూయిష్టమై, ఏకపక్షపాతియగు నున్నది. పట్టిణములోని అన్ని జాతుల మహమ్మదీయులను సమావేశమై, ముగ్గురు ప్రతినిధుల నెన్నుకొని, నిర్ణీతకాలములోపలనే అవిషయమును పంచాయితీబోర్డు అధ్యక్షున కరిగించిరి. బోర్డునందలి సభ్యులయందు తమకు విశ్వాసము లేదని మహమ్మదీయులు తెలిపిన విషయముగూడ నసత్యమే. అసలాసమయమున జరిగినది, బోర్డునందలిసభ్యులసంఖ్యను హెచ్చుజేయవలెనని ఒకప్రతిపాదనను కొందరుసభ్యులుదెచ్చిరి. అవిషయమున చర్చజరిగెను. అంతేగాని బోర్డునందలి సభ్యులగురించి యెట్టిచర్చయును రానేలేదు. ప్రతిపాదన చివరకుపంచాయితీబోర్డునందెను. అవిలేఖరి యుదహరించినసభలు, రాబోవు బుక్రిదుపండుగ సమయమున కాంతవాతావరణము నేర్పరుచుటకును, శుద్ధిసంఘమువారు తమసంఘములద్వారా కలహకారణమగు ప్రచారమును సాగించుచో నందులకు ప్రతికారము నాలోచించుటకును జరిగెను. కాంతియుతమగు సాంఘిక సభలపై నాసభలందెట్టినిరసములు జరుగలేదు. ఈ విలేఖరి ప్రారంభించిన ద్వేషజనకమగు ప్రచారమువలన, సరియగు సభ్యులైనను వ్యక్రపద్ధతులైనను సరేయవలెనని, వ్యతకలహముల గలిగించుటకు ప్రయత్నించుసంఘ మొకటిగలవని తెలియుచున్నది. (అం. నె.)

దేషియామహారాజు జన్మదినోత్సవము

దేషియా, జూన్ 28:—దేషియామహారాజు యొక్క 28వ జన్మదినోత్సవము నిన్ను జరిగినందున మహావైభవముతో జరుపబడెను. ఉదయమున నైమిత్తిక జరిగెను. సాయంకాలమున దర్బారుజరిగెను. ముఖ్యమైన జాగీరుదారులును ఉద్యోగస్థులును సరదారులును వచ్చియుండిరి. దేషియా పౌరులు మహారాజుగారి కొక యభినందనపత్ర మొసంగిరి. అందు ప్రజాసౌకర్యములకొరకు మహారాజుగారి నొనర్చిన పలువిషయములు ముచ్చటించుటచేసెను.

రాష్ట్రపరిపాలనలో రాజ్యాంగ భిన్ను ధి కొరకు, యెన్ను కొనబడిన సభ్యులే అధిక సంఖ్యాకులుగాగల ఒక కానసభను మహారాజుగారు గ్రాంటుచేయుచున్నారని మహారాజుగారి తరపున ప్రధానమంత్రిగారు చెప్పిరి. మొత్తము 85 సభ్యులలో 40 మంది యెన్నుకొనబడువారు. చట్టములనునిబంధనల చేయుటకును ముఖ్యకార్యనిర్వహణములో ప్రభుత్వమునకు సలహామొనర్చుటకును యీసభకు సర్వాధికారములు గలవు. ఈ ప్రకటన యెంతో ఉత్సాహముతో స్వీకరింపబడెను. ఈసమయమున, క్రిందటి సంవత్సరము మహారాజుగారు గ్రామపంచాయితీ కోర్టులను ముగిసి పలు హక్కులను గ్రాంటుచేసినని జ్ఞాపక ముంచుకొనవచ్చును. (అం. నె.)

తారకేశ్వరము

జూన్ 21 తేదీవరకు 645 మందిని ఆరెస్తు చేసిరి

జూన్ 21 వ తేదీ కనివారమువరకు తారకేశ్వరమున 645 మంది వలంటీరులను ఆరెస్తుచేసిరి. వారిలో 26 గుర్రాత్మిలు. వారిలో 156 మందికి శిక్ష వేయబడెను. 176 గురిని (40 మందిస్త్రీలు 186 గురు, పురుషులు) వదలివేసిరి. మహాంతు శంభునగమువారిని 35 గురిని ఆరెస్తుచేసిరి. వారిలో యిద్దరికి శిక్ష వేయబడెను. హుగ్గీజయిలలో స్థలము చాలకనో ఏమో వలంటిరులను 21 వ తేదీమొదలు నెరంపూరుగండి బరద్వాస జయిలుకు పంపుచున్నారు. దరిమిలాను 80 మందికి రెండునెలలును 14 గురికి ఆరువారములును విడిఖయిదు వేయబడెను. 13 మంది క్షమాపణ కొరగా వారిని వదలివేసిరి. సచ్చిదానందస్వామియైన లేవడిన దొంగతనము కేసు నిన్ను 23 వ తేదీని కొట్టివేయబడెను. నిన్ను 16 గురిని ఆరెస్తు చేసిరి. అల్లె

విదేశ వార్తలు

యూరపులో శాంతివాతావరణము

ప్రధానామాత్యుల సమావేశము

మిత్రము డలియందు విశ్వాసము

లండన్, జూన్ 21:—ప్రెంచి ప్రధానామాత్యుడు పారియటుగారు నేడు లండనుకు చేరి. చెక్కుకుబాబు అచట రాంకే మద్దానాల్లాగారిని కలుసుకొనెదట. ఈ వారంతమున జరుగు రాయబారములనుగూర్చి అందఱును ఆతురతతో జూచుచున్నారు. యూరపులో ఇంతకాలమునుండి పరిష్కారముగానుండ విగిరియున్న సమస్యలు పరిష్కారమగుటకు ఇవి ప్రథమ సోపానముగ నేర్పడవచ్చును.

నొల్లెటునేనాని పారియటుగారితో కలెవరకు పోయి ప్రాంసుకు జర్మనుల ప్రభుత్వములకుండు పరిస్థితులను చెలియజేయుటకు వెళ్లిరి. దీనితో జర్మను సైనికపరిశీలనసమస్య కలిసి యున్నది. దీనివీధినే అధారపడియున్నది.

మిత్రముండులియందు గొప్పవిశ్వాసముగల దని పారియటుగారు రూటర్తో చెలియజేసిరి. ప్రపంచశాంతికి ఇప్పుడును, భావికాలమునకును ప్రాంసుకు బ్రిటనుకు అత్యంతసమీప సంబంధము, గాఢమైతి అత్యవసర మనిరి.

చెక్కు ప్రసంగము

లండన్, జూన్ 22:—ఈక్రిందప్రకటనమును దెలుపుచున్నారు. దాసునివేదకమున నూచింపబడిన విషయములను గూర్చి పారియటు మద్దానాల్లాగారు ఈవారంతమున చెక్కులో కలుసుకొని మాట్లాడిరి. వాటిని అవలంబింపబడు విషయమునుగూర్చి ప్రస్తావించిరి. ఇంతవరకు ఇదమిత్రముని తేల్చెదరు. ఇటలీ బెల్జియనుప్రభుత్వమువారితో మాట్లాడువరకు ఏమియు నిర్ణయించలేదు. నింతరము సహకారమునలిపి ఉన్నకట్టములను పరిష్కరించుటవరకును ఉభయయును అంగీకరించిరి. స్పష్టముగ ఒకవిధానము నేర్పరుచుటకు ఇతరమిత్రముండలి సౌకర్యము వాలోచించి లండనులో జూలై ప్రభుత్వభాగముదాటకుండ సభజేయుట కంగీకరించిరి. సెప్టెంబరులో జాతీయమితి సభసమావేశ మనపుడు పారియటు మద్దానాల్లా గారు పోయెదరు.

చెక్కు సమావేశముచే ఆంగ్లోప్రెంచి సంబంధముచాల నభివృద్ధి గాంచినది. పారియటుగారు రెండుసంవత్సరము ప్రధానామాత్రు లిరువురును నిష్కాపట్యముగ మాట్లాడిరి. ఒకరి వొకరు తెలిసికొనుటకు ఇష్టపడిరి. ముఖ్యవిషయములందు ఎవరును దీనివీధికుండ ఒకరినొకరు చెలిసికొనిరి.

రేపటిదినము పారియటుగారు బ్రుసెల్సు కేగెదరు. అచట ఖూనిసిస్ హైమస్సుగార్లతో మాట్లాడెదరు.

జర్మనీని హెచ్చరించుట

పార్సిస్ జూన్ 23:—మే ముఖ్యములను సదా సహకారముతో పనిజేయుటకు ఒడంబడికను జేసికొంటిమని పారియటు మద్దానాల్లా సమావేశ సందర్భమున అధికారులు ప్రకటించిరి.

సమృద్ధము, సానుభూతిని గలుగ జేయుటకు ప్రధానామాత్యులిరువురును శీఘ్రంచనతేక ప్రయత్నించిరి. జర్మనులు తమ విధులను వెరవేర్చరేని యుద్ధసమయములో నెదుర్కొనవలసియునే జర్మనులు ఇప్పుడుగూడ గ్రేటుబ్రిటను, ప్రాంసు బెల్జియనులతో జోరసలపిచున్నవని రాంకే మద్దానాల్లాగారు మరల హెచ్చరించిరి.

లండన్ జూన్ 23:—రాంకే మద్దానాల్లాగారు జోక్యము కలుగజేసికొన్నచో రూరును ఆక్రమణనైస్యములు భారీజేయుటకు సౌకర్య మేర్పడును.

లండనులో జరుగనున్నసభకు యునైటెడ్ స్టేట్సు వారిని ఆహ్వానించెదరట.

సోవియటు నాణెములు

లండన్లో ముదించుట

లండన్ జూన్ 22:—లీనిన్ గార్డు లుంకలలో ఏర్పరకము నిమిత్తము చుట్టుకుగ నాణెములను తయారుజేయలేక పోవుట చే లండనులో ముద్రించింపుట కేర్పాటు జేసిరి. లండనులో నున్న సోవియటు వర్తకరాయబారులు కాపసిన వెండిని ఇచ్చుచున్నారు. జూను అఖరున ముద్రణ ఆరంభమగును. నాణెనులలో అందజేయబడును. లీనిన్ గార్డులలోగూడ కొన్ని వెండి నాణెములను (రొబుల్సు) తయారుజేయుచున్నారు.

భారతదేశ వ్యవహారములు

కామన్సు సభ

లండన్ జూన్ 20:—అగాఖానుగారి యజమాన్యమున భారత రాయబారులు సంస్కరణములను గూర్చి ఇండియా మంత్రితో ముచ్చటించిన విషయములను దానికి సంబంధించిన ఇతర విషయములను తెలుపుడని కామన్సుసభలో సోమవారమునాడు స్పరుగా రడిగెదరు. జాతీయమిత్ర భారతరాయబారు లెవరు వచ్చెదరనియు ఈరాయబారులను ఎవరు నియమించి రనియు అడిగెదరు.

అధినివేశ భారత సంఘము

వారెపుడు తమరాయబారులను పూర్తికేసి ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి తమ నివేదికము నంపెదరని తెలియగోరెను.

ఎన్నికవ్యయములు

బ్రిటిషు విధానమునలెనే ఇండియాలోగూడ ఎన్నికవ్యయములకు గరిష్ఠ ప్రమాణమును నిర్ణయించుట కెప్పుడు జేసెదరనియు ఇండియాలో ఏ స్వచ్ఛందసంస్థానములు పత్రికాకాసనములను ప్రవేశపెట్టెననియు ఈ కాసనములకును (బ్రిటిషు ఇండియాలో) నున్న కాసనములకు వ్యత్యాసమెట్టి యనియు తెలియగోరెదరు.

ఇండియాలో పనివాండ్ల వారపత్రికనే ప్రతులన్నిటిని నిషేధించిరా తో ఒక మాస్చి 28 వ తేదీ ప్రతినే నిషేధించిరా యి యడిగెదరు.

మద్రాసు అసహాయవాదులు

తిరువన్తూరు జిల్లాకి చందాల నిచ్చిన ఉద్యోగము అసహాయవాదులతో సంబంధమున్న ఉద్యోగములను మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు పనిలోనుండి తీసివేయుచున్నారను సంగతి ఇండియా సహాయమంత్రికి తెలియనాయని జూన్ 22 గారడిగెదరు. అసహాయవాదులను ఆమోదించుప్రతికలను జెప్పించువారుగూడ తొలగించబడుచున్నారని తెలియనాయని యడిగెదరు. టెన్సిగ్ ప్రభుత్వములను సుబ్బరావుగారి నికారణములచేతనే తీసివేసిన తెలియనాయనియు ఈ విధానమును వదిలివేయవలెనని కనుగొనెదరా యనియు అడిగెదరు.

గోపీనాథ గారి కీర్తనము

సిరాజుగంజి సభలో గోపీనాథమాగారిని ఉద్గడించుచు చేయబడిన తీర్మానమును చిత్రరంజనదాసుగారు ఆమోదించిరన్నమాట ఇండియామంత్రికి తెలియనాయనియు ఇట్లు పొగడుటచే ఇండియాలోనున్న యూరపులను సంఘమువారికి కోపమువచ్చెనని తెలియనాయనియు ఈ తీర్మానము నుపపాదించిన వారిపై ఇండియా ప్రభుత్వమువారు న్యాయస్థానమున చర్యను దీసికొనెదరా యనియు కర్నూలు హస్తద్ధమ్యారిగా రడిగెదరు.

రాజకీయమునకు సంబంధము లేకుండ తపాలసంఘములనుగూర్చియుఇండియాలోపని పనివాండ్లు సమర్థతోపనిచేయుటకును మహారాష్ట్రమున మానవత్రికను ప్రతినిధులకు మోగి గారనుజ్ఞను వేడ పోస్తు బెలిగాపు బైరప్పరు ఇండియాలో నిరాకరించిరా యనియు ప్రస్తుత మియబడుచున్న సమ్మతిని ఇండియాప్రభుత్వమువారి రెత్తివేయ దలచిరా యనియు ఎందులకు మోగిగారికి అనుజ్ఞ నీయలేదో కనుగొనవలెననియు మిస్సు గారడిగెదరు.

సైనిక వ్యయము

సైనికవ్యయమును తగ్గించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వము వారేర్పరిచిన సంఘమును గూర్చి తెలియజేయవలె ననియు, ఇందులో అసాధికారసభ్యులను నియమించలేదా యనియు ధర్మిగారడిగెదరు. సేనావ్యయము, పురుషోత్తమదాసు ఈహుర్నుదాసు గార్లవంటివారిని నియమించవలెననియు తెలియజేసెదరు.

విసాపురం విచారణ

విసాపురం చెఱసాల విచారణసంఘమువారి నివేదికమును తెలియజేయుచు రాత్రులందు ఖయిదీలను సంకల్పతో గట్టి వేయుపద్ధతి యొకను అమలులోనున్నదాయనియు ఆగోగ్లకు పాడుగాకుండ జేయుటకై పోకీవానిని నియమించుటలేదాయనియు ఈ పద్ధతులను మానివేయవలెనని ఇండియా ప్రభుత్వమునకు తెలియజేసెదరా యనియు యడిగెదరు. (న్యూ ఇండియా)

ఇంగ్లండులో భారతదేశ రాజకీయ పచారము

చుట్టుకుగ జరుగుచున్నది. భారతదేశ వ్యవహారములందు అభివృద్ధి గలవారు, అనేకసంఘములుగ జెప్పుకొనుచున్నారు. ఆతురతను జూపుచున్నారు. పత్రికాప్రచారములు ప్రసాదకాస్త్రీ బిసెంటు మున్నగు ఇండియాజాతీయసంఘ సభ్యులతో గలసికొనుట కేర్పాటు చేయబడెను. వీరితో సోమవారమునాడుపత్రికాప్రచారము ప్రసాదించుకొన్ని ప్రశ్నలనుజేసెదరు.

జూలై 9 తేదీని ఇండియా కార్యాలయమున పార్లమెంటు సభ్యులుగనున్న కార్మికసంఘమువారి కలసికొని మాట్లాడుటకు ఆదేయిరు ప్రభువు ఇండియా కార్యాలయమున క్రొత్త పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టెను.

జర్మనీ సైనిక పరిశీలన సమస్య

ఆయుధసామగ్రిని తగ్గించుట

జాతీయవాదులకోపము

లండన్, జూన్ 22:—రాత్రి 11.55. మిత్రముండలి జర్మను సైన్యములను, ఆయుధసామగ్రిని పరిశీలించుటకు అవకాశము నీయవలెనని కోరుటచే జాతీయవాదు లుకోపాదీపితులగుచున్నారు. రిచిస్ట్రారును ఖైదులకంగీకరించరాదనియు, నిర్యోధమును జూపుడనియు గోరుచున్నారు. జాతీయవాదుల వైఖరి ఇట్లున్నది. సైనికపరిశీలనము ఇదివరకే పూర్తిఅయినది. ఇక సైనికపరిశీలనము నాపు జేయుటని జర్మను ప్రభుత్వమునం రిదివరకే అడిగిరి. ఈ స్థూనతను జర్మను ప్రజలు ఇక భరింపజాలరనిరి. ఇక నెంతమాత్రము న్యూనత తమండ గాపాడవలెనని కోరుటకు రిచిస్ట్రారుకు అధికారముగలదు. సైనికపరిశీలనమునకు జర్మనుల ఆత్మగౌరవమునకును సరిపడదు.

హైదరాబాదుగారి అభిప్రాయములు

పార్సిస్ జూన్ 23:—మ్యాట్సుస్మిత్రా విశేషులిట్లు తెలుపుచున్నారు:—జర్మనులు తమ విధులను నెరవేర్చుకున్నచో తమకు సైన్యములను బంపుటగూడ సాధ్యము కావచ్చునని హైదరాబాదు రూరు సైనికఆక్రమణను పూర్తిజేయుటకు ముందడుగు ఆధి ములలో నుండెదచ్చును. దీనివలన ప్రాజాధారముగ కొన్ని మార్గములు పరాసుల హస్తగతమగును. సైన్యములను రిగ్గించు విషయమై బెర్లిను ప్రభుత్వమువారికి గట్టిగ తెలియజేయబడును. అంగిర్నిత్రమండలి సంఘమువారు జర్మను సైనికసామగ్రిని పరిశీలించి ఒక జాబితాను తయారు చేయవలెనని రాయబారులసభివా రడిగెదరు.

నిపుణుల విధానమును అమలులోబెట్టుటకు జర్మను లాడంబడికను తయారుజేసి సంతకము జేయవలెననెదరు. యునైటెడ్ స్టేట్సు జోక్యములేకుండ ఋణసమస్యను పరిష్కారము జేసికొనుటకు ప్రాంసు బ్రిటను ప్రభుత్వమువారు ఒక్కొక్కరు ఇద్దరు నిపుణులను ప్రత్యేకముగ పరిశీలించుటకు నియమింపవలెనని అంగీకరించిరి.

సోవియటు పాలన మునుగుర్తించుట

కు వాషింగ్టన్ పార్లమెంటు

ప్రభుత్వమువారు రాయబారులను పూర్తికట్టించిరన్న వార్తలు సరిగావు. సోవియటు పాలనమును గుర్తించుటనుగూర్చి పారియటుగారు మంత్రివరమిని స్వీకరించిన పిదప ప్రభుత్వప్రకటనమున జెప్పిన సంగతులను వాషింగ్టనుకు మరి తరముఖ్య పట్టణములకు ప్రెంచి ప్రభుత్వమువారు బంపిరట. జరిగిన సంగతి ఇది.

రూరు ఆక్రమణ

పోయింకేరుగారి విధానము

లండన్, జూన్ 22:—రాత్రి 8/50 నేడు వెర్డునలో యువన్యసిందుడు తన రూరువిధానమును పోయింకేరుగారింశయు సమర్థించిరి. సంధిబడంబడికను అమలులోబెట్టుటకు జర్మనులు ప్రయత్నించితేని జర్మనీతో అధికప్రకారము సంబంధ మేర్పరుచుకొనుటకు ప్రాంసు ఏరొట్టుజేసియుండెడిది. కాని రి దెండవరకు జర్మనులు బుద్ధివంతమగ చెనుక దీసిరి. రేపుగూడ జర్మనులు తమ మరతులను నేనెర్పరను నమృతములేదు. ప్రాణమువిసిగి ఓషిక బెట్టిబెట్టి విధిలేక ఆఖరుకు రూరును ఆక్రమించుకోక తప్పినదిగాదు. జర్మనులు పరిహారముల నీయగలరని ఆధినిపుణులు నిశ్చయించిరి. పరాసుల విధానము సరియైనదాయని ఇదియే జూపుచున్నది. రేపు జర్మనులు ఇష్టముతోగాని అయ్యముతోగాని ఆధినిపుణుల వరతులను అమలులోబెట్టుట కంగీకరించితేని దీనికి కారణము రూరు ఆక్రమణయే యని మిత్రముండలి తెలిసికొనగల రనిరి.

క్యాంటను బాంబు దురంతము

క్యాంటనును జూచిపోవుచుండగ ఎవరో ఇందు చీనాగవర్చురమిద బాంబును వేసిరి. దీనినిగూర్చి ఏమిచెప్పటకును ముందు సరిగావివరములన్నియు వచ్చువరకు వేచియుండుట మంచిని పార్సిస్మిత్రులకు అనుచున్నది.

క్యాంటనులోనున్న దేశీయవిద్యార్థులు ఈదురంతమును ఖండించుచు పత్రికలను ఆక్షేపణలేఖలు పంపిరి. చనిపోయినట్టివారి కుటుంబములను సానుభూతితోబు గలవరి. క్యాంటనుప్రభుత్వమునం రిదిషయమై పూర్తిగ విచారించి ద్రోహులను శిక్షింపవలెనని గోరుచున్నారు.

మెన్సింగోనున్న బ్రిటిషు రాయబారి ఇంగ్లండుకు 20 తేదీని బయలుదేరిన.

వృత్తాంతలేఖలు

బెంగుళూరు

ప్రెస్సు చట్టము - నిరసనపథ

జూన్ 22న తేదీ. - ప్రెస్సు చట్టము, ముజరాము రిస్కల్ లేవ వసుల నిరసించుచున్న సాయంకాలము గాంధీ మైదానమునందు సభ జరిగెను. హాజరు కృష్ణారావు, పామనేళిరెడ్డి, మున్నగువార లుపన్యసించిరి.

శాసనసభ

శాసనసభ రేపు సమావేశమగును. ముజరాము రిస్కల్ లేవ ను తప్ప తక్కినవర్తకములన్నియు చర్చింపబడును. ప్రశ్నాకల్ప లో యీ రాష్ట్రమునందు కాంగ్రెసు ప్రచారముగూర్చి హెచ్ కృష్ణారావు గారు రడుగనున్న ప్రశ్న గమనింపవలెను. మైసూరు బ్యాంకునుగూర్చి సీలగిరి సందేవయ్య గారి ప్రశ్నను ప్రభుత్వము వారికి రింగీం చేయవలెను.

వేదశాస్త్ర పోషణసభ

ఈ సభ రెండవ వార్షికోత్సవము మైసూరు సంస్కృత కళాశాలలో రాజసిల్ప విశారద బి. సుబ్బారావుగారి అధ్యక్షత క్రింద జరిగినది. రిపోర్టు, లెక్కలు చదివిన పిదప కార్యనిర్వాహకుడు ఎన్నుకొనబడిరి. సభవారు రూ.40000 వసూలుజేసిరి. వేదములు నేర్చుకొనవలెనని బ్రాహ్మణులకు భోజనము సదుపాయములకై వినియోగింతురు. ఈ సభకు మహారాజాగారి పోషణగలదు.

పానగలురాజుగారు

స్థానిక స్వపరిపాలన మంత్రి పానగలురాజుగారు మహారాజావారి జన్మదినోత్సవమునకు ఆతిథిగా వచ్చి ప్రతినిధుల సభను విచ్చేసిరి.

నరసాపురం

(స్వకీయవిలేఖరి)

నాటకములకు సంబంధించిన 1876 వసంపు ఆట్టు జూన్ 22: - వెనుకటి తీవ్రమైన నాన్ కో ఆఫ్ రేషను రోజులలో టిలక్ గాంధీ హాజరయిన నాటకములను రచించి ప్రజామోదముగా నాడుచున్న కాలములో ఈ నాటకములు గౌరవ మెంటుకు మానవత్వము కలుగుననే యుద్దేశముతో కృష్ణానంటూరు జిల్లాలో లై సెన్సు లేనిదే నాటకముల నాడవలెదని గెజెట్ యొక్క తీర్పును మద్రాసు గవర్నరు మెంటువారు జారీచేసిరి. పైన జెప్పిన నాటకములను ప్రదర్శించకూడదనిన్ని ఎవరినదన నుండకూడదనిన్ని నిషేధించిరి. ఆకోజ్ లప్పటితోనే యంతరించి పోయినవి. ఈ జిల్లాలో ఒడిదుడుకుకూడా నిలిచిపోయినది. కాని జిల్లా మేజిస్ట్రేటువద్దనుండి లై సెన్సు లేనిదే నాటకములను ప్రదర్శించకూడదన్న ఉత్తరువును త్రవ్వని నిలిచియున్నది. దీనిచే యీ రెండు జిల్లాలోను నాటకం పెనుగతి గలిగెడి ఆయాసము యిబ్బంది మొదలగునట్లు ఇంతింతని చెప్పవలెగాను. శాసనముచూస్తే పురాతనమైనది. రోజులుచూస్తే నాన్ కో ఆఫ్ రేషను ఒత్తిడిలేదు. ఈకోజ్ లలో యీయుత్తరపు ఇంకను అమలులోయుండుట చాలా బాధగాయున్నది. గనుక ఎస్. ఎల్. సీ. లెవలైనను యీకట్టములను గౌరవ మెంటు నోటీసు లోనికి తెచ్చి యీయుత్తరపును రద్దుచేయించే యోర్నాటు గావింప ప్రార్థింతులు. ఇది యుండుటచే జిల్లా మేజిస్ట్రేటులు కొంచు అక్రమమైన ఆర్డరులనుమాడా నేయుచున్నారని నానన్యుకము. మొన్నటిరోజున తెనాలి రామలింకసభవారు ముగ్రామములో "రోషనారా" యను నాటకమును ప్రదర్శింపబోయి మాజిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారియొద్దకు లై సెన్సునిమిత్తము పోగా ముగ్రామములో నుహమ్మదీయులు కొందరు ఆక్షేపింపించుచున్నారు గాన లై సెన్సు నియ్య నిలులేదని నిరాకరించి గట. రోషనారా నాటకమును గౌరవ మెంటువారు నిషేధించలేదు అట్టినిషేధములేని నాటకమును యేల ప్రదర్శించకూడదో ఆశ్చర్యముగా నున్నది. ఈ కంపెనీవారు ఇతరజిల్లాలో నీ నాటకమును ప్రదర్శించుచునే యున్నారని కూడా నేను విన్నాను.

బొంబాయిజాయి

(ఒకవిలేఖరి)

జూన్ 20: - మాకు ప్రస్తుతము వర్షము లారంభమగుటచే పుర మెల్లను చల్లబడి పూర్వపు ఉక్కుయొ దానివల్ల ప్రజలు బాధపడు ఒడలిపేలుడును అగినవి. ఎంత సముద్రమధ్యమున నున్నను జన బాహుళ్యమును బొంబాయి అంతయు ఉక్కు మిక్కుటముగా నుండుటచే ఉడుకుమయమున వర్షము లధికముగా కురిసినను, ఎవ్వరును బాధ అనుభవించుటలేదు. 17, 18 తారీఖులనుంచి సముద్ర మల్లకల్లోలమై అల్లగాండ్రాడాకున నీరు భూమిపట్టుకు వచ్చెను. బ్యాకుబేసముద్రభాగమును పూడ్చుటకై నిర్మింపబడిన మెరైన్ లైన్సువద్ద నున్న కట్టడము పట్టులు కెరటములచేతను తుపానుచేతను కొట్టుకొనిపోయెను. వేసంగి సెలవులు ఆఖరై మరల కళాశాలలు తెరచి సాయమునకు, మనవైపునుంచి ఎందరో మరల నిట కరుడెయచున్నారు. ఉద్యోగవాంఛచే వక్షిణాత్మ్య లనుదినమునూ మద్రాసుమైలులో దిగుచున్నారు. అస లిక్కడివాతే ఈసంవత్సరము స్కూలు ధైసలు ప్యాసయినవారు 3500 మందియు, మరి 2000 మంది ఇతరులను పనులకు తార్లాడుమండ మనవైపువారు నృధాగావచ్చి చెల్లుచున్నవార నేకులకలరు. దీనికి తగినట్లు మద్రాసీలయందే దేశస్థులకు గల మితిమీరిన అయివ్వుము తోడ్పడుచున్న డనుటకు సందియములేదు.

రాజకీయవిషయములయందు ముఖ్యముగ వ్రాయవలసినది, ప్రభుత్వోద్యోగములవిషయమై బ్రాహ్మణ అబ్రాహ్మణ జగడము మ దాసుననున్నంత ఇచటలేదని చెప్పవచ్చును. వి. జే. పటేలుగారు స్థానిక స్వపరిపాలనాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడినప్పటినుండియు, పరిపాలనావిధుల నూతన వైతన్య మేర్పడినది. ప్రభుత్వవిద్యోగపల్లినీ నగరమున ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారిని వేతనముడుకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. మరల శాసనసభకు సమయమువచ్చుచున్నను వేర్వేరు పక్షములయందేమియు విజృంభణ కన్పించుటలేదు. ఈ విషయమున చన్నపట్నము బొంబాయియు ఒకేమాధానలబనులుగా నున్నవనుటకు సందియములేదు.

మహమ్మదాలీ జిన్నాగారు ప్రస్తుతం 1919 ప్రభుత్వ శాసననిర్మాణ చట్టవిచారణసంఘమున సభ్యులుగా నియోగింపబడిరి. వారు ప్రస్తుతం నడచుచున్న మొక విశేషముగా గన్నట్టు. వారు స్వదేశకార్మికరక్ష చట్టమునుగూర్చి బొంబాయిలో చర్చించుచు చాలమట్టుకు వర్తకసంఘసభ్యులకు సర్పురూత్తమదాను తామరుదానుగారితో పూర్తిగా నేకీభావము గనుబరచిరి.

పటానులు

పోలీసువారి రెంతప్రయత్నించినను ప్రజలు పటానుల బారినుండి తప్పించుకొనజాలకున్నారు. వారు మిగుల ఆజాను బాహుళ్యమును భయంకర కేరీరులేగాక మిగుల ప్రూరులు. ఎచ్చటనో ఒకముల ప్రజలు వారివల్ల వధింపబడుటగాని ద్రవ్యము హరింపబడుటగాని అనుదినమున వినుచున్నాము. చెన్నపట్నమున నైదాపేట మాంబళిమువలెనున్న ప్రదేశముల నివసించు బొంబాయి ప్రజల జీవనములెల్ల అరచేతనుండును. ఈ ముగ్ధ మృగిణిసలు సంఘసభ్యులగుట గాటుకోవరునానులూకరింట్లు బుదిపోటుజరిగి చాల నష్టము గలిగించిరి. అనేకమంది పోలీసువారు వారిచేపాల్తులైరి.

మరియొకవిషయము: ఈమధ్య జప్తిసు ప్రాటుగారు తాతా పవరు కంపెనీలో చేసిన తీర్మానముపై 7 గురులాయరు ఒక నోటీసును కోర్టుపుక్తభాండాగారమున నుంచగా వారిపై వ్రాకోట్టన కేసుతేబడెను. జప్తిసు షాగారు వారి ప్రవర్తనయం దేమియు దోషములేదని తీర్మానించాయుండిరి. ఇదివరకు హజరతి మొహానీగారితేసునగూడ హజరతు మొహానీగారు దోషరహితులని తీర్మానించాయుండిరి. భారతీయులలో నింతి న్యాయదీక్షపరులు లేరని పేరుగాంచిరి.

ఆంధ్రులు

ఈ సంవత్సరముకూడ ఆంధ్రులు బొంబాయికి నచ్చుచునేయున్నారు. క్రిందటి సంవత్సరము కేతెం నిజవారిలో నూటికి 80 మందయినను ఇచటనుండలేదని చెప్పట అతిశయోక్తి కానేరదు. అనేక ఉద్యోగములతో ఏదియు సఫలపరచుకొనకుండనే వారు మరలుట, విచారకరము. ముఖ్యముగా నిటకురాగానే దేహదారుధ్యము చూచుకొనక ఒకటి రెండు పర్యాయములు జ్వరపడితా, లేక నిరుద్యోగులయ్యా పలా

యతులగుచున్నారు. ప్రస్తుతము ఆంధ్రహోమను పూర్వమును సంఘము చీలినది. చాలమంది వారివారి స్వప్రదేశముల కరిగిరి. ఇక్కడ జ్వరపడి ఒకరిద్దరు మనదేశమున కరిగినతరువాత చనిపోయిరిని వినుట ఎంతయు సంతాపకరము.

ఇచ్చటకువచ్చి పూర్వము, మనవారలు వారి ఉద్యోగముల స్థిరపరచుకొనుట ముఖ్యము. లేనియెడల నిట తార్లాడుట మిగుల అపాయకరమని చెప్పుట సుగ్రహింతురుగాక.

ఇచటి చదువులనుగూర్చియు, ఇతరపరిస్థితులనుగూర్చియు ముందు చర్చించెదను.

జగ్గయ్యపేట

(ఒకవిలేఖరి)

శ్రీ గాంధీపూజానిధి. నందిగామతాలూకావద్ద

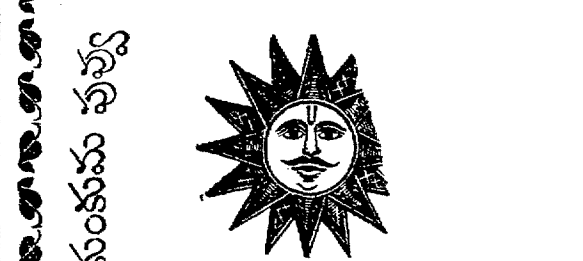
ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘకార అయ్యదేవర కాశీశ్వరరావుపంతులు గారును ఆతులగు శ్రీకాశీనాథునినాశీశ్వరరావు పంతు 17 తేదీలందు మోటారు వేసికొని తాలూనిధికొరకు ప్రచారముచేసిరి. ముఖ్యము మ, చందర్లపాడు, కోనాయిపాలెవ జగ్గయ్యపేటవరకు మాత్రము వెళ్లి గ్రామాదులు చాలకలవు గాని, బాదు సబర్బతీఆశ్రమములో 2 సుకమిటీ మీటింగుకు వెళ్లవలదినము వెళ్లి యుండిరి. వ వసూలయినవి. పేరు ఇచ్చినారు.

శ్రీకృష్ణ

మామోస్కూలు 100 కి 60 మంది వంతున లోను ఇవిభంబున కృత లేదనుట నిర్దివాదాంశము. వృద్ధినిందియు నిల్వజబ్బు దులకై ప్రధానోపాధ్యాయ చేయుటకు ఎంతయు కఠి తదితరవర్తకులునూ లేదు. ఐనప్పటికి బుద్ధితో ఈమోసు పాధ్యాయులైన విన ఇకముందుకూడ ఇ. హైస్కూలును కాశ్య మాదిరే ప్రతినత్సరము గాకాయని కొరుచున్నాము.

మా ప్రధానోపాధ్యాయులు

కుంకువ

స్వచ్ఛమును నిర్మలము న. పుష్పమావర్ణ దొరకును. కొను. మార్కును గమనింపుడు. కరస్పాడెన్ను మొదలగునవి వ్రాయవలయును: -

ఎస్. నారాయణ డి క. 21, హమ్మం నీధి, బ

చుండుకు నూనె

వెల సీసా 1-కి రు 0-6-0 వి. పి. సహా ఈ నూనెను రాచిన చుండు పొట్టురాల గోమడు పుండ్లు మొదలగునవి మానును. అంతెచ్చి వెల్లెలకలకు హానిగలుగక చక్కగఁ బెరుగఁ అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబ

జూబులు

గోదావరి, కృష్ణాజిల్లాల శైలిబలిజనంఘము, బోడనకురు

ఈ నెల 29వ తేదీ ఉదయం 7 గంటలకు పెద్దపురం తాలూకా పెద్దపాలెం గ్రామములో మల్లారాశ్రీ చింతకుల సూరయ్యగారి యాహ్వానమున వారి భవనముందు శైలిబలిజనంఘముయొక్క తొమ్మిదవ పరమజనసభయైన చతుర్థవార్షికసభ జరుపబడును.

తత్సభకు జగ్గంశెట్టి భీమయ్యగారి గారి సనాధి పత్రము విహించుటకు దయతో నంగీకరించిరి.

గుబ్బల రామన్న.

గౌరవకార్యదర్శి.

మరః— ఈనెల 30వ తేదీ ఉదయం 7 గంటలకు నుండే కార్యనిర్వాహకసంఘసభ మాడ మల్లారాశ్రీ శిరప్పశెట్టిగారి యాధిపత్యమున జరుపబడును.

యారుజిల్లాసంఘము

తేదీన పెదనందిపాడులో జరిగిన గుంటూరు సంఘ సభలో చేయబడిన ముఖ్య

కార్యానిధి వసూలు కొరకు మోటారు కార్లు పూజానిధిలో నుంచి తని యీ సంఘమువారు రావ్వు

కోట విశ్వనాథం, భీమ
గౌరరావు, మల్లాది వెంక
చి తగ్గించడమైనది.
జిల్లారుజిల్లా కాంగ్రెసు
సభల సభవారు చేసిన
కార్యదర్శి వ్రాసిన లేఖను
లులేదని యీసభవారు

వచ్చే సభలో చదివి
ములు యెవరికిని యివ్వ

నానబడిన జిల్లాసంఘసభ్యు
ఆయా ఫిర్యా తనవున
పూర్తిచేయవలెను.
దరారు
ంఘకార్యదర్శి.

పు
రం

నువారు నిర్ణయించిన
మాఫిన్ల ప్రధానాంశ
కొందరు ప్రచారకులను
విపాకాల యీ గ్రామమున

ముగా జరిపించు అధికారము

1 శ్రీయుత ఉప్పలూరి రామ
కర్మనారాయణగారు 3 శ్రీపాద సు
బ్బల సత్యనారాయణగారు 5 కాళ్ల
పాకళాకు సంబంధించిన అన్నివిష
యవారు మాచూరి నెడరు. ఇదివరలో
దీ సాహిత్యసమ్మేళన తరపున హిందీభా
షిత దూర్వాసుల సత్యనారాయణగారు
పాఠ్యాయుగ నుండురు.

నభ్యసించుటకై యితరగ్రామములనుండి
యాపాకాల తెరవబడిన తేదీలగాయతు
కు మాత్రమే ఉచితముగా విద్య నేర్పబడును.
కు బసలు ఉచితముగా నివ్వబడును.
మమలనుండి వచ్చువిద్యార్థుల భోజనఖర్చులు
వలెను.

నెల 18-7-24 సం॥ తేదీని ప్రారంభింపబడును.
విద్యార్థులుగా చేరవలచినవారు జూలై నెల 5
యీ సంఘకార్యదర్శిగారికి దరఖాస్తులు పం
దిసంఘమువారు దరఖాస్తులను జూచి జూలై నెల
పున నివాసస్థలములు నేర్పరచి ప్రకటించెదరు.
7 తేదీకి చేరవలెను.

ంఘమునకు 1 నవబేవ్, 2 విశ్వామిత్ర 3 మాధురి
హిందీ పత్రికలు మికిన్ని తెలుగు పత్రికలు

వను.

నా ఉప్పలూరి రామమూర్తి-
కార్యదర్శి,
మూలస్థానఅగ్రహారం. అలమారు పోస్టు గోదావరిజిల్లా.

శ్రీ మల్లిమడుగులబంగారయ్య
పంతులుగారి ఆకాలమరణము

శాంతమూర్తులను విశాఖపట్టణ పురపాలక సంఘసభ్యు
లను శ్యామవాదులను చేశసేనాదురంధరులును నగు శ్రీయుత
మల్లిమడుగుల బంగారయ్య పంతులుగారు 17-6-1924 వ
తారీఖునాటి యుదయమున 5 గంటల 45 నిమిషములకు మరణ
మొందిరి. వారి ఆకాలమరణము గూర్చి తమదేశమును వారు
చేసిన చేశసేనను సభించించి కృతజ్ఞతను వెలిమిరేయటకు
ఈ పట్టణ జాతీయోపసంఘమువారు శ్రీయుత ఉప్పల బంగ
రయ్య శ్రేష్ఠిగారి యధ్యక్షతక్రింద పోలసభను జరిపిరి అందు
ఈ క్రిందితీర్మానము లేకగ్రీవముగ నామోదింపబడినది.

తీర్మానము

“విశాఖపట్టణమున సహాయనిరాకరణోద్యమము ప్రారం
భమైనది మొదలు తదుద్యమమునకుఁ దోడునీడయై కర్వనా
నతిప్రేయతో అత్యుత్సాహముతో కాంగ్రెసు కార్యములను
నిర్వహించుచుండిన శాంతమూర్తులను చేశసేనాదురంధరులును
నగు శ్రీయుత మల్లిమడుగుల బంగారయ్య పంతులుగారి ఆకాల
మరణమునకు ఈ సభవారు మిక్కిలిదుఃఖించుచు వారియాత్మకు
సంపూర్ణశాంతిని ప్రసాదించుచున్నది తనగౌరవజనిత విషాద
మును భరించుటకుఁ దగిన దైవమును వారి కుటుంబమునాకి
ప్రసాదించుచున్నది దయామయుడగు పరాశ్రమగ్రాధించు
చున్నారు”.

వై తీర్మానమును శ్రీయుత చిర్రావూరి లక్ష్మీనారా
యణశాస్త్రి గారు పఠాదించిరి. శ్రీయుత వసంతరావు బుచ్చి
సుందరరావు పంతులుగారు, కందాళ సర్వేశ్వర శాస్త్రి
గారు బలపరచిరి. పిమ్మట సభ్యులందఱును నిలిచి యేకగ్రీవ
ముగా వైతీర్మానమును నామోదించిరి.

2 వ తీర్మానము

క్రీ. శేషులైన మల్లిమడుగుల బంగారయ్యపంతులుగారి
స్మారకచిహ్నముగా నూలుపడకుట, మొదలగువానియందు
పోటీపరిక్షల నేర్పరచుటకు ఈక్రింద నుదహరింపబడినవా రొక
సంఘముగ నేర్పరచబడిరి.

- 1 శ్రీయుత తరిగొప్పల వెంకటశ్రీనివాసరావుపంతులుగారు
- 2 ,, మాకేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారు
- 3 ,, వేపా విజయరామమూర్తి పంతులుగారు
- 4 ,, పులిగెడ్డ సత్యనారాయణమూర్తి పంతులుగారు
- 5 ,, కబ్బిపీను సత్యకేశవరావుపంతులుగారు
- 6 ,, విన్నకోట జగన్నాథకృష్ణగారు
- 7 ,, గురజాడ దుర్గాప్రసాదరావుపంతులుగారు
- 8 ,, ఉప్పల బంగారయ్యశ్రేష్ఠిగారు

అవసర మున్నయెడల సీసంఘమువారు మరికొందరిని
తమ సంఘములోనికి తీర్చుకొనవచ్చును.

వై తీర్మాన మామోదింపబడిన పిమ్మట శ్రీయుత
దేవనప్పాపు భాస్కరరావుపంతులుగారు అధ్యక్షులకు వందనము
లర్పించిరి. అటు పిమ్మట సభ ముగిసెను.

సభ్యులను సత్యకేశవరావుగారు.

శాసనం ఫిర్యా జాతీయోపసంఘసభ (గంజాంజిల్లా)

1924 సం॥ రం జూను 20 వ తేదీన గంజాంమండలం
శాసనసభిర్యా జాతీయోపసంఘసభ్యసభ శాసనంగ్రామమున
శ్రీయుత పండిత శ్రీరామశాస్త్రిలవారి యధ్యక్షత క్రింద
జయప్రచురగా జరుపబడి యీ దినవతీర్మానములు సభవారిచే
నేకగ్రీవముగా నామోదింపబడినవి.—

1. శాసనం ఫిర్యా జాతీయోప సంఘమునకు గత
మాడు సంవత్సరములనుండి అధ్యక్షులుగా నుండిన శ్రీయుతులు

పండిత శ్రీరామశాస్త్రిలవారును, కార్యదర్శిగా నుండిన శ్రీ
యుత మల్లాది వెంకటనారాయణమూర్తిగారు కోశాధి
పత్యమును వహించిన శ్రీమతి చేంబోలు వెంకటరత్నమ్మగారు
సభ్యులందరు సంతసించునట్లు కార్యభారమును వహించి స్వార్థ
త్యాగపరాయణులయి మహాత్ముని యువదేశములలో ప్రధాన
స్థానము నాక్రమించిన అహింసా శ్రత, నిర్భయకార్యక్రమ
ములందు పూర్వవిశ్వాసముతో పాటుపడుచు, దేశారాధన
మొనరించుచుండుటయొ గాక యీసం॥రం కార్యముల నేల్లను
2వసూనిపుణతతో నెఱవేర్చుచుండిరి. కాన వారికి వందనశతంబు
లర్పించుచు, యీ కార్యములను నెఱవేర్చుటలో వీరితో
సమాను లీసీర్భాగంఘములలో లేనందున యీసం॥రం కూడా
సంఘాధ్యక్షులుగా నుండుటకు శ్రీయుత పండిత శ్రీరామ
శాస్త్రిలవారినిన్నీ కార్యదర్శిగా శ్రీయుత మల్లాది వెంకట
నారాయణ మూర్తిగారిని కోశాధ్యక్షులకు, శ్రీయుత
చేంబోలు వెంకటరత్నమ్మగారిని అంగీకరించుచునీ యీసభ
వారు ఏకగ్రీవముగా సభక్తిపూర్వకముగా కోరుచున్నారు.

2. కాంగ్రెసు విధానముల నాచరించుటయందు ఆతి
శ్రద్ధాభక్తులుగల

1. అట్లాడ రామనాయుడుగారిని
  2. మల్లాది వెంకట నారాయణమూర్తిగారిని
  3. ఆకెళ్ల అప్పల నారాయణ మూర్తిగారిని
  4. బొంగి బుచ్చన్నగారిని
  5. శ్రీమతి చేంబోలు వెంకటరత్నమ్మగారిని,
- జిల్లా సంఘసభ్యులుగా నుండుట కీసభవారు కోరు
చున్నారు.

3. ఈ సంఘాధ్యక్షులకు పండిత శ్రీరామశాస్త్రిలవారు
విశాఖ పట్టణమండలమున కాంగ్రెసు ప్రచారమొనరించుచున్న
తరి వారిస్థానే శ్రీయుత మల్లాది వెంకటనారాయణమూర్తిగారు
యధ్యక్షతక్రింద జరిగిన రాష్ట్రీయ జాతీయోప
సంఘపు యెన్నికలలో జయ మొందినట్టి

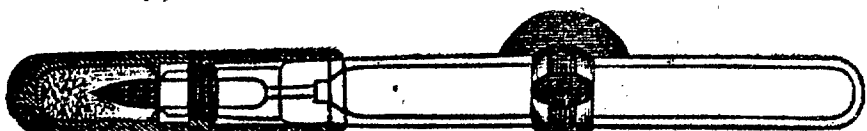
1. అట్లాడ రామనాయుడుగారు 2 ఆకెళ్ల అప్పల
నారాయణమూర్తిగారిని ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ సంఘ
సభ్యులుగా నుండుటకు యీ సభవారు నామోదింపుచున్నారు.

(ఒక విలేఖరి)

చైతన్యము డుక్కు
అనూహ్యమైననుండు
చెనుడుచెవిలో పోటు
చీముకాదుట హాసం
కుడరనిచోమీసామ్మతిరు
గయిచ్చెదనునిష్ఠాంపుష్టాంబు
రునామాత్రానివంసబడును
బుద్ధిలేదు 4-0-0 వాటిముప్పులునేరు
డాక్టర్ రత్నంబ్రదర్శు
మారుబెరు కృష్ణా జిల్లా

శిరోవేదన మాత్రలు
20 మాత్రలి డబ్బీ 1-కి 0-12-0
ఈ మాత్రల నుపయోగించుటవలన క్షితైత్యపు తలనొప్పి,
ఓంటితలనొప్పి వెంటనే బోవును.
అమ్మతాంజనము డిపో బొంబాయి, మద్రాసు.

నెల్ వ ఫిల్లింగు “ఆ గేట్” ఫ్రంట్స్ వేనా

పోకలెన్ వెన్ శ్రవంచమునందు, నూతనసక్తి అని చెప్పదగు ఈ “ఆ గేట్” కలము, అమెరికా అగ్ర శిల్పి, మొద
లగు ఖిందములలో వివిధగా వ్యాపించియున్నది. ఇత్తుడిప్పుడు మన హిందూదేశమునందు కూడ మిక్కిలిమీమాగా జనాదరణియై
కుండుచున్నది. **సాదారణమయిన “ఆ గేట్” కలము** 2957
మామామగ ఉపయోగింపబడు ఉత్కృష్టానికి బదులు “ఆ గేట్” గానాపాళి నుపయోగించుట యద్భుతమగు నూతన
భావము. ఒకతూరి సిరాలో ముంజినయెడల అందు నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును.
మూలపురు విక్టోరియా డిపో, మద్రాసు.

ఆంధ్ర నట సాహిత్య మహాసభ

కార్యదర్శి ఉపన్యాసము

ఈసభల సంవత్సరమున కార్యదర్శులలో నొకరగు శ్రీయుత చిట్టా సాంబయ్యగారు 7 వ తేది శనివారమునాడొసంగిన యుపన్యాసపు సారాంశము.

ముఖ్యశయాలారా!
ఈపురములో నేర్పడియున్న చిత్రకళాభివృద్ధి సంగతులను ముత్తరాజు సుబ్బారావుగారు ప్రేమించుటగా నుండేవారు. ఆసంగతులలో మేము సభ్యులము. కొంతకాలమునకు సుబ్బారావుగారు కీర్తి శేఖరులయిరి. వారియందు మాకు గల స్నేహభావమున వారినుండుమునకు కొంతద్రవ్యసహాయము చేయవలసి నేనును కోటి ఆంజనేయులుగారును మరొకరిందరు సభ్యులను కలసి ముత్తరాజు సుబ్బారావు మిమోయిన్ క్లబ్ అనుపేర నొకసంఘము నేర్పాటు జేసి కొన్ని నాటకములను ప్రదర్శించి ఆంధ్రుల నేకరించిన 1500 రూపాయలు శ్రీవారి కుటుంబమున కొసంగియున్నాము. అంతటితో కట్టాకు యుద్వాపన చెప్పక నాటకాభిమాని యగు సుబ్బారావుగారి పేరు చిరస్మరణీయుగా నుండుటకై నిర్దేశించితిమి.

పిమ్మట నాటక కళాభివృద్ధికొరకు మూలను గౌరవించుట ధర్మముని యెంచి నటపితామహు డగు హరిప్రసాద రావుగారిని సువర్ణగండపెండేరముతో సన్మానించితిమి.

ప్రస్తుత నాటకపరిశ్రమలందు భిన్నాభిప్రాయములు ప్రబలియుండుటచే నటులను నాటకగ్రంథకర్తలను పండితోక్తములను సమావేశముయి పరీక్షించుటవలన నాటక ప్రపంచమునకు ప్రయోజనముండునని తలచి మల్లాభయజ మాన్యమున నటసాహిత్యసభను జరిపి సంకల్పించితిమి. ఈ సభలు లక్షణమును నిరూపించుట కేర్పాటుచేయబడినవి. సుప్రసిద్ధ నటులగు బల్లారిరాఘవాచారిగారు వచ్చుటకు పిలుగానుండుటకు జూన్ నెల మొదటివారములో సభలేర్పాటు జేసితిమి. సభలకు ఖర్చులకుగాను నాటకకళావికారదులగు నెలూరు నాగరాజరావు, వెదురుమాడి శేషగిరిరావువంతులుగార్ల సహాయమున ప్రదర్శించిన నాటకముల యాదాయము 200 రూపాయలు నిలువజేసితిమి.

తెలుగుదేశమునందలి పండితులకును నటులకును నాటక సంఘములకును నాహ్వనము లంపుటయేగాక సభలుజరుగునైన ములలో లక్షణముతోపాటు లక్ష్యముకూడ చూపించుటకై సుప్రసిద్ధ నాటక సంఘముల వలనను, నటశిఖామణుల వలనను, కొన్ని ప్రదర్శనము లిప్పించుట యుచితమని యెంచిమేము కొందరిని దర్శించి మాప్రయత్నములను విన్నవించితిమి. కొన్ని నాటకసంఘములవారు తప్పకవచ్చెదమని వాగ్దానము చేసిరి. సుప్రయత్నముల కెప్పటికప్పుడు పత్రికాముఖంబున దేశీయుల కెరుకపరచుచునే యుంటిమి. పేరుప్రతిష్టలకుగాని స్వార్థలాభమునకుగాని యాసింది మేమీసభల నేర్పాటుజేసియుండలేదు. మేమనేకమందితో నుత్తరప్రత్యుత్తరములం జరిపితిమి. తామెకవ్యాసమును జరివెనమనియు ఒకవిషయమునుగురించి తాము చర్చించెనమనియు పండితులును, తామెకప్రదర్శనమిచ్చెదమని నాటకసంఘములవారును చెప్పియుండితేగాని మాప్రయత్నములను శంకించి యుండలేదు. మాయుద్యమమును ప్రోత్సహించుచు ననేకులు జాబులనువ్రాసిరి. రాఘవాచారిగారు మాత్రము కాన్పరెన్నలమిద తమకు నమృతము లేదను కారణమున రానొల్లరయిరి.

సభలు సమాపించునరకి మేము జరుపు ప్రయత్నములం దపహజనించుకొరకు అనూయాగ్రహులవారు కొంతటిని ప్రేరేపించి బహిరంగతలు యొకటి తయారుజేయించి పురవాసులకును మేనాహ్వనించినవారికిని అందజేయుటయేకాక కొంత వ్యతిరేక ప్రచారముకూడ జరిపినటులు తెలియుచున్నది. వాగ్దానముజేసినవారు రాకుండుట కిది యొక కారణమేమో! నాటక కళయందుండు నభిమానముచే కొంతమందియును పండితులును అల్పజ్ఞుల మగు మాబోంట్ల యాహ్వనము నంగీకరించి ముందునే పని అయినను మార్గప్రయాణముల కోర్కీ దయచేసియున్నారు. అట్లుమూనీయులకు మాతేలేనంతవరకు సవర్ణ లావణ్యులయే మాకర్తవ్యము. అట్టివిషయములో మానల్లలోపములేమయిన జరిగినచో మన్నింప వ్రాగితిమి. వెనుకటి నాటకములవలన నిలువ రు 200 లు సభలు జరుగునననులలో ప్రదర్శించి రెండు నాటకముల యాదాయము రు 285 లు ఆహ్వాన సంఘసభ్యులనల్ల వమూలయిన రు 50.0.0 మొత్తం రు 335.0.0 లలో, చింత వరకు ఖర్చులకెంద వ్యయపడిన రు 495 లు పోగురు 40.0.0 లు

నిలువవున్నవి. ఈమొత్తమును ఈసభవారిపరము చేయుటకు మా కెట్టియాత్మేపణయులేదు. ఇట్టి సభల నలక నాట్యలోకము నకు మేలు కలుగునని మీ యభిప్రాయ మయినచో ముందు కార్యక్రమము నిర్ణయించి పని జేయుడు. లేదా యంతటితో విరమింపుడు. మాయుద్యమమునకు తోడ్పడిన విక్రమ లందరు మాప్రత్యేక ప్రశంసకు పాత్రులు. అని ఆ సభలో సాంబయ్యగారు నుడివిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

చెన్నపురి బహుధరలు

జూన్ నెల 24-వ తేది మంగళవారము

(1) ధాన్యములు

దనియాల రూ 1-కి	రు 85.0.0	మొదలు 45.0.0 నకు	
బియ్యము బస్తాలు		మొదలు, వరకు	
కునుమ తెనాలివి	,, ప 48 గలవి	రు 18.0.0	14.0.0
నెలూరివి	,, డిటా	,, 16.8.0	17.0.0
డిల్లీవి	,, డిటా 45 గలవి	,, 16.8.0	17.0.0
రాగులు రూ. 164 బస్తా 1-కి	,,	8.12.0	9.0.0
నవ్వులు	,,	24.0.0	26.0.0

(2) పప్పు ధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి	రు 205	రు 11.0.0	రు 12.0.0
నెనగలు	,, డిటా	,, 10.12.0	11.8.0
పెసలు	,, డిటా	,, 10.12.0	11.4.0
మినుములు	,, డిటా	,, 12.8.0	18.12.0
ఉలలు ర 164	,,	9.4.0	10.4.0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులు నూనె రూ 1-కి	రు 160.0.0	170.0.0
నెయ్యి వ 1-కి	,, 14.0.0	26.0.0
కొండాపురం శేరునెనగపప్పురూ 1-కి	,, 80.0.0	62.0.0
యితర ప్రదేశము	,, 55.0.0	58.0.0
శేరునెనగనూనె గానుగ రూ 1-కి	రు 142 మి.కా.నూనె 185	
ఆముదము నూనె రూ 1-కి	రు 172.0.0	175.0.0

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు రూ 1-కి	రు 210.0.0	215.0.0
మారపసుపు	,, 160.0.0	165.0.0
మిరపకాయలు (గుంటూరివి)రూ 1-కి	రు 80.0.0	112.0.0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి	రు 45, 50	
కాళమానీ పాయకట్టు	,, 60, 70	
బెల్లము రూ 1-కి	రు 85.0.0	50.0.0
చింతపండు రూ 1-కి	రు 28.0.0	42.0.0

(5) ఇనుము

కట్టలు రఖం రూ 1-కి	రు 38.0.0	40.0.0
చదరం	,, 87.0.0	41.0.0
రవుండు	,, 87.0.0	42.0.0

(6) లోహములు

కెండి 100 తులంకు	రు 78.0.0	84.0.0
బంగారము, తులము 1-కి	రు 25.6.0	25.8.0
కురున 1-కి		16.8.0
ఇత్తడి రూ 1-కి	రు 236.0.0	298.0.0
రాగి డిటా	రు 840.0.0	845.0.0
ఆస్కా చక్కర బ 1-కి	రు 48.0.0	48.4.0

(7) రంగులు అలిజరైను

ఆవుకప్పుడు	20 డిగ్రీలు	రు 92.0.0
కొట్టి కప్పుడు	డిటా	డిటా
సింహం	డిటా	డిటా
4 గుర్రం	డిటా	రు 86.0.0

ఎర్రకట్టిక్ పాకట్టు లాంపు		
పూర్తిపట్టు 1-కి		2.4.0
చేతురు 1-కి		0.12.0
బట్ట 1-కి		0.6.0
సిక్ లైటుస్ స్పింగ్ టూపు 1-కి		1.8.0
పాచిబాడి, ప్రకాశ గ్రూప్, రింగులది.		
చతురశ్చక్ర దళను 1-కి		0.12.0

మినియోలిక్ క్విక్ ప్రోర్సు
83, చీనాబజారురోడ్డు,
మదరాసు.

కౌటిల్య ని అర్థ శాస్త్రము

గ్రంథకర్తలు:—మామిడిపూడి వేంకట రంగయ్య, ఎం. ఎ., ఆకుండి. వేంకటశాస్త్రి

చంద్రిగుప్త చక్రవర్తికి ప్రధానమంత్రియైన చాణక్య డనునామాంతరముగలిగినట్టియు కౌటిల్యనిచే రెండువేల సంవత్సరములకు పూర్వము వ్రాయబడిన సంస్కృతగ్రంథమునకు సరియైన తెనుగు. పరిపాలనవిధానమునుగురించి మనపూర్వులు వ్రాసిన గ్రంథములన్నిటిలో గ్రగణ్యము. దీనివాదారము చేసికొనియే కామంధకారులు నాటిగ్రంథములరచించిరి. పాశ్చాత్యులు సహిత మిట్టియుద్వృద్ధములేదని పొగడియున్నారు. పూర్వీక కాలమందలి మనదేశములోని రాజ్యము లెటు పాలింపబడుచుండెనో తెలిసికొనగోరువారికిని చారిత్రపరిశోధకులందఱికి నిది య మూల్యమైనది. గ్రంథమును వ్రాసినవాడు కౌటిల్యడోనా కాదా, గ్రంథకర్తకాలమెద్ది, గ్రంథమందు వర్ణింపబడిన రాజ్యాంగము యొక్క ప్రధానలక్షణము తెల్పి-అనువిషయములను విమర్శించిన యుపోద్ఘాతము చేర్చబడియున్నది. 500 పుటలగ్రంథము. కాళికొనెండు. ఖరీదు రు 4.0.0 మాత్రము.

మామిడిపూడి వేంకటరంగయ్య.

మహారాజాకాలేజి, విజయనగరం.

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (కది లగాలు)

శ్రీ వెంకటేశ్వరు! (పోస్తుభువులుప్రత్యేకము) గుణాధికము!
శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగెడి వైశ్యకాల కీమాత్రలు దివ్యావృత్తము. అజీర్ణము, అరుచి, ఆవురితల, అగ్ని మంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలతయము, పిక్కలు, పాప్యములు, శీరస్సు, శ్రేణులు, అనులు, మొదలగువారియందు గలిగెడి నొప్పులను బోగొట్టి జేహమును మంచి యారోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈ మాత్రలు మేహవార నొప్పులను వెంటనే మాన్పును. యిందు ఆనేకవిషధులు చేరినవి. అనుభవము గల ఔషధగురులచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు. చిరునామా:—

అయ్యుచ్చేద వైద్యనిలయం,

పోస్తు నిడుమొల, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

దగ్గులు! జలుబులు!! ఇన్ ఫుఎనా!!!

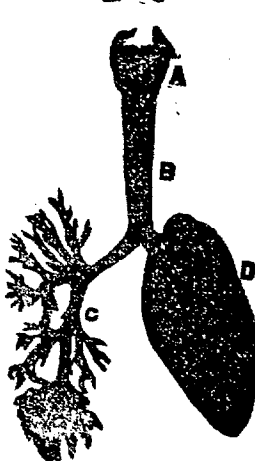
మా డ్ స న్సు

“యూమెంతాల్ జాబులు” అన్న విధములదగ్గు, జలుబు, గొంతుపుండు, రొమ్ము పడికెము, ఇన్ ఫు ఎంబా మొదలగువాటిని తిప్పక తుదర్చుకు. క్షుణ్ణమున రానీయక అటంకపరచును.

“ది లాస్ సెట్” “అప్రెరేషి మన్ మెడికల్ గెజెట్టు, “ది ఫాక్టివన్” “మెడికల్ క్రెస్సు ఆండు కర్కుల్” “మెడికల్ రివ్యూ” “ప్రాక్టికల్ మెడికల్” థెల్లి (ఇండియా మొదలగు వైద్యప్రపంచముచే సిహార్సు చేయబడినది.

కంఠధ్వని కుత్తుక
ఊపిరితిత్తులు మొదలగు వాటికి కావలసినది ఏ-స్పర్శవేటిక. విశ్వాసవారము. సి.క్వాస వారము మొక్క గొట్టుము. డి.ఒక క్యాళికోశము ప్రత్యేక భాగము. అన్ని కెముగురుకా ణము లందును వెలకు దొరకును. అక్వెరియాలో చేయబడినది. బుడ్డి 1.కి ధర రు 1.2.0. అన్నిచోట్లలో దొరకును, ఈదిగున తెలుపబడిన జాగా లలో దొరకును.

మెసర్సు ఎన్. శేఖారు గొండర్ అండుకో, వైవా లబారురోడ్డు. అక్విన్ అండుకో కెముగుగు, బ్రాడ్వే. సోత్ ఏజెంట్లు:— వైవాకుమాన్సుగు అండుకున్న 6 మెక్కిన్ సిథి, నార్మిగు, ముతానా.

Printed and Published by K. Nageswara Rao Editor, Andrapatrika, Power Press, 6 & 7 Thambu Chetty Street, MADRAS.